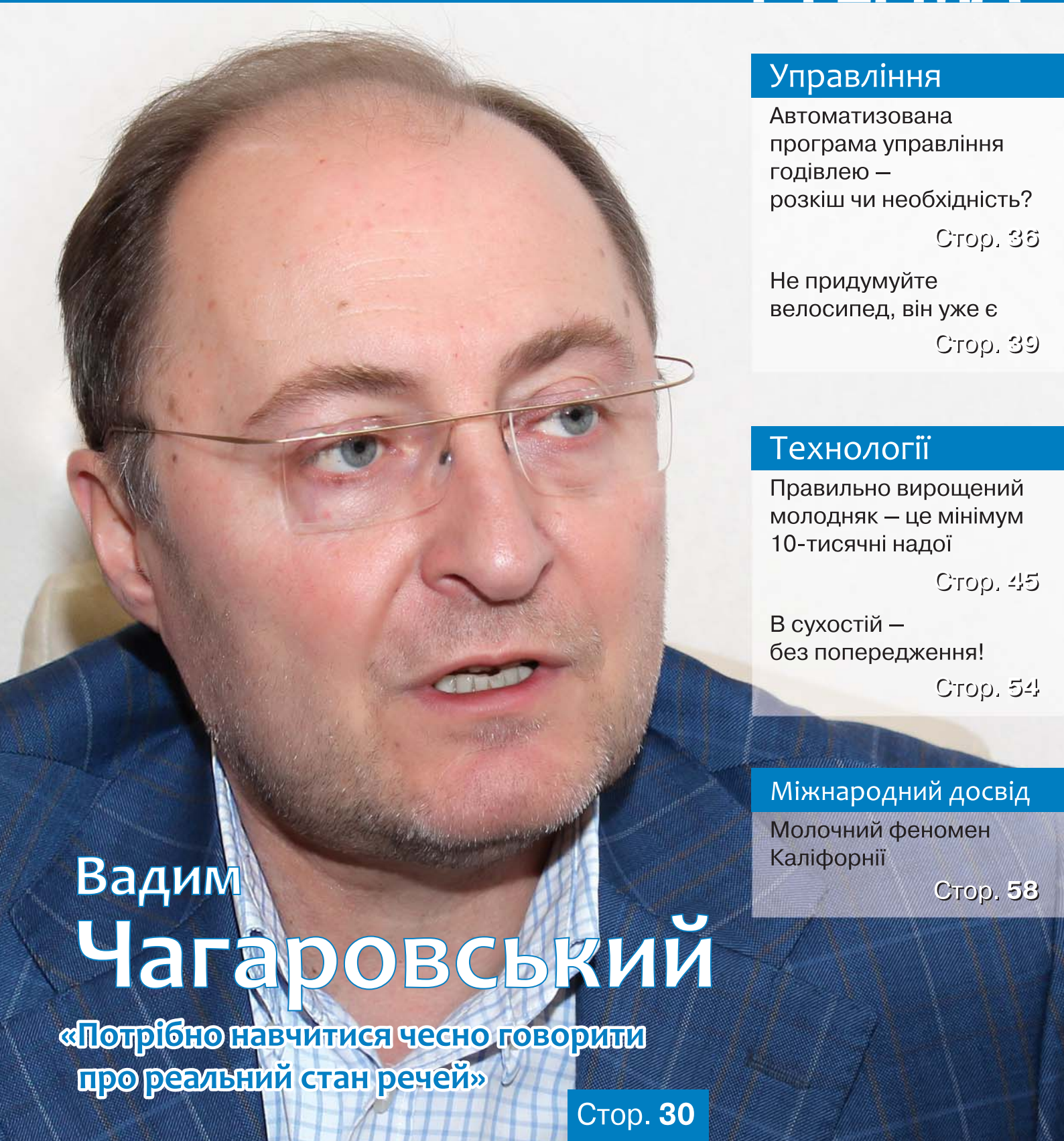

МОЛОКО

№ 3 | Грудень 2010

ФЕРМА

Вадим
Чагаровський

«Потрібно навчитися чесно говорити
про реальний стан речей»

Стор. 30

Управління

Автоматизована
програма управління
годівлею —
розкіш чи необхідність?

Стор. 35

Не придумуйте
велосипед, він уже є

Стор. 39

Технології

Правильно вирощений
молодняк — це мінімум
10-тисячні надої

Стор. 45

В сухостій —
без попередження!

Стор. 54

Міжнародний досвід

Молочний феномен
Каліфорнії

Стор. 58

Асоціація виробників молока

Асоціація виробників молока — неприбуткова добровільна організація.

Її створення — ініціатива керівників господарств-виробників молока з 8 областей України.

Основною ціллю Асоціації є об'єднання підприємств з метою досягнення ними світових стандартів якості молока шляхом впровадження сучасних технологій виробництва.

**Господарства-члени АВМ
отримують наступні послуги
від провідних спеціалістів
в молочній галузі:**

Консультаційний центр молочного скотарства:

- інформаційне забезпечення;
- ветеринарний супровід;
- зоотехнічний супровід;
- проведення семінарів;
- аналіз ринку молока.

Співпраця з переробними підприємствами:

- пошук каналів збуту молока;
- здача молока на переробні підприємства одним лотом;
- забезпечення максимально можливої ціни для членів Асоціації;
- зменшення сезонності коливання цін на молоко.

Співпраця з комерційними компаніями:

- максимальні знижки;
- пошук обладнання, кормів та інших засобів виробництва;
- надання інформації про комерційні компанії.

**Ми відкриті для всіх, хто бажає працювати та має за мету
зробити своє господарство успішним та прибутковим!**

У НОМЕРІ:

НОВИНИ6

НОВИНИ ВІД АВМ10

ПРЯМА МОВА

Про стан та перспективи українського АПК.....14

ЖИТТЯ У СІЛЬСЬКІЙ ГЛИБИНЦІ.....17

АНАЛІТИКА

Ринок молока в Україні.....18

Світовий ринок молока.....23

Рейтинг виробників молока України.....26

Світові тенденції виробництва молока.....27

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

Вадим Чагаровський: «Слід навчитися дотримуватись правил».....30

УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКА

Автоматизована програма управління процесом годівлі – розкіш чи необхідність?.....36

Не придумуйте велосипед, він уже є. Крутіть педалі.....39

Специфіка пошуку і підбору персоналу для аграрного сектору.....42

ТЕХНОЛОГІЇ

Правильно вирощений молодняк – це мінімум 10-тисячні надой молока на корову.....45

Молозиво – ключовий фактор для виживання телят.....48

В сухостій – без попередження!.....54

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Молочний феномен Каліфорнії.....58

КЛАСИКА УПРАВЛІННЯ

Байки про бізнес.....61

НОВИНКИ ВІД МОЛОЧНИХ БРЕНДІВ.....67

ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ

«Заточуйте лезо».....68

КОРПОРАТИВНИЙ ГУМОР.....69

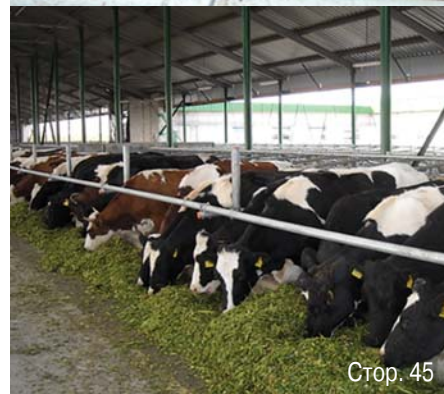
Стор. 30

Стор. 36

Стор. 39

Стор. 45

Стор. 58

Добігає кінця 2010 рік, який для аграріїв видався важчим, ніж кризовий 2008-й: через небачену посуху, зміну влади, невизначеність щодо ведення аграрного бізнесу, запровадження експортних квот — і все це на тлі стабільно високих банківських відсотків та армії посередників, які, не створюючи додаткову вартість, заробляють на виробниках сільськогосподарської продукції.

Уже вкотре нас рятує корівка, яка дає продукцію кожного дня, поповнюючи обігові кошти підприємства. Та й ціни на молоко у 2010 можна вперше назвати справедливими для виробників. Як то кажуть, без біди немає щастя, так і для нас виробників молока 2010 рік став визначальним. Для більшості керівників господарств-членів АВМ молочна ферма почала перетворюватися з соціального проекту на прагматичний бізнес. Практично в кожному підприємстві почалася активна робота з впровадження сучасних технологій виробництва молока і вже кілька господарств Асоціації навіть наблизилися до планки в 8 тисяч літрів від однієї корови на рік. І це, зауваже, від наших корівок, а не завезених з-за кордону високопродуктивних.

Ми побачили світло в кінці тунелю і завдяки нашим поїздкам до АФ «Тріо» (Росія) вкотре переконалися, що успіх у молочному скотарстві передусім залежить від керівника. Найголовніше, що приніс нам 2010 рік — це віру в те, що ми не гірші і можемо добиватися в Україні з українськими людьми кращих світових результатів на благо нашої країни.

Визначальним стало рішення засновників Асоціації виробників молока про створення національного консультативного центру з п'яти регіональними філіями та запуск соціального проекту «Здорова дитина — здорова нація». Про все це ви зможете дізнатися зі сторінок нашого журналу.

Від імені всього нашого колективу дозвольте привітати вас із Новим 2011 роком та Різдвом Хрестовим. Нехай здійсняться всі ваші мрії і щоб завдяки вашій праці українські діти пили справжнє коров'яче молоко!

Спасибі вам за вашу працю!

Андрій Дикун,
Президент Асоціації виробників молока України

Всеукраїнський
щоквартальний журнал

«Молоко і ферма»
№3, грудень 2010 р.

**Усе про молоко
XXI століття**

Редактори

Олена Мельник
Людмила Яшук

Редактор з питань виробництва
Ганна Лавренюк

Редактор аналітичного відділу
Мирослава Хоменко

Художній редактор
Олександр Рослов

Художник-ілюстратор
Роберт Чернієнко

Рекламний відділ
Діана Рябенко
+38 098 09 21 559

Дизайн і верстка
Ольга Ларіна

Додрукарська підготовка
Софія Славинська

Свідectво про реєстрацію
Серія КВ 16660-5232Р
від 28.05.2010

Передплатний індекс
49565

Тираж
2000 примірників

Адреса редакції
20300 Черкаська обл., м. Умань,
вул. Пролетарська, 6, офіс 2
Е-пошта: milk.and.farm@gmail.com
Телефони: +38 044 361 64 27
+38 067 470 17 81

Експертна рада журналу

Оруджов Ельман Гасанович,
незалежний експерт із молочного
скотарства

Чагаровський Вадим Петрович,
голова ради директорів Спілки
молочних підприємств України

Дикун Андрій Євгенович,
Президент Асоціації виробників
молока України

Ян Бакер,
директор тренінгової компанії
«TipCow» (Нідерланди)

Адам Пеффер,
консультант тренінгової компанії
«DairyInfo» (США)

Талама Андрій Васильович,
керівник юридичного відділу компанії
«J&L Consulting LTD»

Чекмишев Олександр Вікторович,
медіаексперт, кандидат філол. н.,
заступник директора Інституту
журналістики Київського
національного університету імені
Тараса Шевченка (2000-2008 рр.),
творчий куратор редакції

Квурт Костянтин Семенович,
медіаексперт, Президент
міжнародної журналістської
громадської організації
«Інтерньюз-Україна»

Петрів Тарас Іванович,
медіаексперт, кандидат філол. н.,
Президент фундації «Суспільність»

Нестеряк Юрій Васильович,
медіаексперт, кандидат філол. н.,
Президент Асоціації регіональних
видань України «Спільний простір»

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів матеріалів.

Відповідальність за зміст, достовірність інформації, якість рекламованої продукції чи послуг, дотримання авторських прав, а також відповідних сертифікатів, дозволів на публікацію та ліцензій, несе рекламодавець. Рекламодавець передає редакції рекламні матеріали і право на виготовлення, тиражування та поширення реклами.

Редакція не несе відповідальності за зміст матеріалів, отриманих від інформаційних агентств, інших ЗМІ чи інших джерел інформації. Позаштатні автори гарантують достовірність наданої інформації, наявність у них особистих немайнових і виключних майнових авторських прав, а також самостійно несуть відповідальність за порушення прав третіх осіб.

Редакція самостійно приймає рішення про публікацію тих чи інших матеріалів, а також їх редагування до норм сучасних журналістських стандартів та якості мови і стилістики.

Ціни, наведені в надрукованих матеріалах, є дійсними на час надання публікації до редакції.

Назва, слоган, стиль, оформлення, дизайн та увесь зміст журналу є об'єктом авторського права засновника журналу. Передрук наших матеріалів можливий лише з офіційного письмового дозволу редакції та з посиланням на цей журнал. Рукописи, фотографії та інші матеріали, надані для публікації, редакція не повертає.

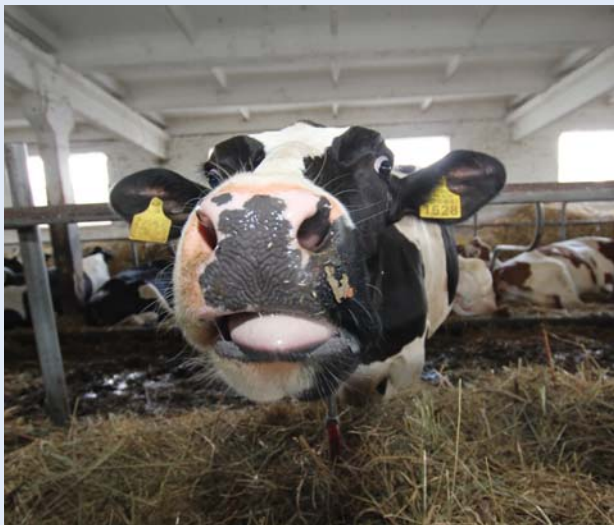
Аналітичний портал про рослинництво

www.ZernoUA.info

- щоденні новини;
- аналіз ринку зернових та олійних;
- закупівельні ціни від зернотрейдерів;
- ціни на шрот та макуху;
- та багато іншого.

Корів та яловичини в Україні стане більше

Міністерство аграрної політики розробило законопроект для збільшення поголів'я корів. Про це повідомив заступник міністра з питань аграрної політики Сергій Биков під час виставки Animal Farming Ukraine – 2010: «Ми розробили національний проект підтримки скотарської галузі в Україні. Він передбачає підтримку держави, надання гарантій для здійснення проектів з розвитку скотарства. Маємо надію, що цей проект вступить у дію в 2011 р., і ми зможемо за три роки збільшити поголів'я корів на 150 тис. голів на сучасних виробничих комплексах». Схвалення проекту дозволить у майбутньому збільшити пропозиції яловичини в Україні і стабілізувати цінову ситуацію.

РБК-Україна

Кабмін затвердив порядок відшкодування тваринникам коштів із держбюджету

На офіційному сайті Кабінету Міністрів України оприлюднено порядок використання у 2010 р. коштів Стабілізаційного фонду, які спрямовуються на часткове відшкодування сільськогосподарським виробникам вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів.

Згідно з документом, кошти виділяються для відшкодування товаровиробникам до 50% вартості об'єктів будівництва або реконструкції, які було закінчено у 2008–2009 рр. і які вміщують не менше 500 корів, або не менше 1200 свиноматок, або не менше 1 млн. штук птиці.

Кошти виділяються на безповоротній основі за результатами конкурсу. При визначенні переможців конкурсу перевага надається аграріям, які працюють у сфері молочного господарства; будують та реконструюють об'єкти з використанням енергоощадних технологій чи будують об'єкти в рамках інноваційного проекту, що пройшов держреєстрацію; вирощують кормові культури, виробляють комбікорми, мають потужності для забою тварин і переробки сировини.

ЛІГА: Закон

Через 3–5 років великі молочні ферми повністю забезпечать внутрішній ринок України

Молоко від переробників у жовтні 2010 р. подорожчало майже на 9% порівняно з ціною, зафіксованою у вересні. Про це повідомив Руслан Качанов, виконавчий директор ГК «Агрополіс» (ТМ «Щедрий вечір»). За його словами, якщо у вересні переробні підприємства продавали літр молока (у пливці, жирність 2,5%) по 4,63 грн., то в жовтні його вартість зросла до 5,03 грн., або на 8,6%.

Сьогодні є безліч чинників, які сприяють підвищенню кінцевої ціни на молоко для споживача: вартість газу, брак кормів для худоби тощо. На думку експерта, це веде до зменшення поголів'я, а також підвищення вартості молочної сировини на світових ринках.

Щоб забезпечити пропозицію якісного молока у достатній кількості, в Україні необхідно розвивати великотоварне молочне скотарство, що можливо лише за участі держави. «Наявність у країні великих молочних ферм дозволить через 3–5 років повністю забезпечити продукцією внутрішній ринок і не залежати від зовнішніх факторів», – вважає виконавчий директор ГК «Агрополіс».

ЛІГАБізнесінформ

Кабмін виділив гроші на закупівлю племінної худоби і техніки для агропрому

Кабінет Міністрів України на поворотній основі виділив 80 млн. грн. на закупівлю племінних нетелей і корів, вітчизняної техніки та обладнання для агропромислового комплексу з наступною їх реалізацією сільськогосподарським підприємствам на умовах фінансового лізингу. Про це йдеться у постанові № 1013 від 1 листопада 2010 р.

Для цього уряд зменшив обсяг бюджетних коштів,

що виділяються на безповоротній основі, а саме: часткову компенсацію вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва – на 70 млн. грн. (зі 100 млн. до 30 млн.); державну підтримку сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам – на 2 млн. грн. (із 12 млн. 62,6 тис. до 10 млн. 462,6 тис.); виплати бюджетної тваринницької дотації – на 8 млн. грн. (з 71 млн. 901,2 тис. до 63 млн. 501,2 тис.). Крім того, відповідні зміни було внесено до розпорядження Кабміну № 1833 від 15 вересня 2010 року.

РБК-Україна

Незабаром у господарствах АВМ запрацює єдина автоматизована програма обліку та управління дійним стадом

Після загальних зборів Асоціації виробників молока України (АВМ), що відбулись 15–16 жовтня 2010 р., стартувало встановлення єдиної автоматизованої програми обліку та управління дійним стадом Uniform-Agri у господарствах-членах АВМ.

Наразі програмне забезпечення працює в ТОВ «ТД «Долинське»» Херсонської області, ПСП «Пісківське» Чернігівської області, ТОВ ім. Шевченка Черкаської області, ТОВ «Устя» Вінницької області.

У жовтні-листопаді автоматизовану програму обліку та управління було встановлено ще в кількох господарствах Черкаської та Чернігівської областей. Проведено навчання спеціалістів.

Єдина автоматизована програма обліку та управління дійним стадом допомагає в управлінні МТФ, а також полегшує консультантам АВМ відслідковувати ситуацію, щоб учасно вносити корективи і попереджувати спад продуктивності.

MilkUa.info

Експорт молокопродуктів зріс на 47%

Експорт молочних продуктів з України за січень-серпень 2010 р. зріс на 47% у грошовому вираженні порівняно з вартістю поставок за аналогічний період 2009 р. Про це свідчать дані Держжомстату.

За перші вісім місяців 2010 р. на зовнішні ринки було поставлено молока і молочних продуктів на суму 405,9 млн. дол. (+47,4%). За цей самий період ввезення молочної продукції в нашу країну знизилася на 26,8% – до 75,8 млн. дол.

ЛІГАБізнесІнформ

Україна має намір експортувати в Росію 70 тис. тонн сиру

Наша країна нарощує експорт твердих сирів до Російської Федерації. За словами Вадима Чагаровського, голови ради директорів Співки молочних підприємств України, за дев'ять місяців ц.р. твердих сирів до Росії експортовано більше, ніж за такий самий час попереднього року. За його прогнозом, якщо торік Україна продала близько 67 тис. т сирів, то в цьому році експорт становитиме майже 70 тис. т. Росія – найбільший імпортер твердих сирів у світі. Вона щорічно ввозить їх понад 400 тис. т. Сьогодні за часткою в імпорті на російський ринок сирів перше місце посідає Білорусь, ми йдемо другими, третя – Німеччина. Три країни постачають Росії понад 50% її імпорту твердих сирів. Україна виробляє близько 200 тис. т сирів, а споживає 123-130 тис. т. Хотілося б, щоб ми відвоювали ті позиції, які мали на російському ринку раніше, повідомив експерт.

УНІАН

«Люстдорф» запустить цех з виробництва сухого молока

Великий український виробник молочних продуктів (молоко, масло, молочні напої) – молокопереробне підприємство ТОВ «Люстдорф» – планує у 2011 р. запустити у Вінницькій області новий цех з виробництва сухого молока. У планах компанії – будівництво автоматизованого складу, цехів з приймання та сушіння молока, енергоблоку та інших виробничих приміщень. Завдяки реалізації інвестиційного проекту «Люстдорф» збільшить обсяг переробленої сировини до 350 т молока на добу. Для розширення сировинної зони планується встановити 10 нових заготівельних пунктів і 50 модернізувати, забезпечивши їх новими, потужнішими, холодильними установками й необхідним лабораторним устаткуванням.

У рамках інвестиційного проекту також буде проведено реконструкцію виробничих потужностей. В оновлення заводу вкладуть 130 млн. грн.

Довідка: «Люстдорф» у формі товариства з обмеженою відповідальністю розпочав свою діяльність у лютому 1997 р. Виробничі потужності розміщено у Вінницькій області. Компанія є власником чотирьох торгових марок – «На здоров'я», «Селянське», «Корівка», «Тотоша». За вісім місяців 2010 року ТОВ «Люстдорф» виробило продукції на 375,7 млн. грн. – це 111,8% до минулорічного періоду.

biz.liga.net

На Вінниччині реалізують молочний проект

У Вінниці 2012 року збудують потужний молокопереробний комплекс. Про це повідомив засновник корпорації Roshen Петро Порошенко.

«Рішення прийнято, і сьогодні вже завершено проектування комплексу. Сума інвестицій тільки в будівельні роботи становитиме понад 270 млн. грн. Також передбачаються багатомільйонні закупівлі обладнання», – повідомив він. Завдяки введенню в дію цього об'єкту буде створено понад 800 нових робочих місць.

Комбінат випускатиме всі види сухих молочних продуктів, згущене молоко, згущені вершки.

У Вінниці також будують нову кондитерську фабрику, обсяг інвестицій в яку становитиме більше 300 млн. дол.

УНІАН

Milkiland планує збільшити виробництво сирого молока в 10 разів

Компанія Milkiland має намір виробляти сирого молока в 10 разів більше (або на 45 тис. т) – до 50 тис. т у 2015 р. порівняно з 2009 р.

До 2015 року група розраховує отримувати до 50 тис. т сирого молока від власних господарств, що становитиме 7-9% виробничих потреб компанії в Україні. Кінцевою метою групи є забезпечення власною сировиною на 20-25%. У першому півріччі 2010 р. власні ферми компанії поставили на переробку 3 тис. т молока, інші фермерські господарства – 102 тис. т, в цілому частка молочної сировини від фермерських господарств становить 48%.

Крім того, Milkiland планує в 2015 році збільшити виробництво продукції з незбираного молока в 1,5-2,0 рази – до 200-250 тис. т (у 2009-му – 144,5 тис. т), а також сиру: з 30,3 тис. т до 40-45 тис. т.

У 2011-2012 рр. компанія інвестує близько 8 млн. євро в будівництво двох молочних ферм із загальним обсягом виробництва молока майже 20 тис. т, а також залучити 98,3 млн. євро від розміщення 20% акцій на Варшавській фондовій біржі в листопаді.

Довідка. У 2009 р. дохід Milkiland становив 200 млн. євро, чистий прибуток – 8,2 млн. євро. В Україні її активами управляє дочірнє підприємство «Мілкіленд-Україна», яке об'єднує 10 виробничих підприємств. Основні торгові марки – ТМ «Добряна» і «Коляда». Холдингова компанія Milkiland NV управляє підприємствами молочної галузі в Україні та Росії.

Контракти UA

Danone і «Юнімілк» об'єднали молочні бізнеси

Danone і «Юнімілк» завершили об'єднання молочних активів у Росії і країнах СНД.

У новій компанії Danone отримав контрольний пакет акцій у 58%, колишні акціонери «Юнімілку» – 42% акцій. Новою компанією керуватиме рада директорів. До неї ввійдуть троє членів ради директорів «Юнімілку» і четверо – від Danone.

Для забезпечення координації дій під час інтеграції і забезпечення виконання цілей, що стоять перед бізнесом, створено інтеграційний комітет. Фінансові результати нової компанії буде консолідовано в звітності Danone з грудня 2010 р.

Danone і «Юнімілк» оголосили про об'єднання своїх молочних бізнесів у Росії в середині червня. Об'єднана компанія контролюватиме 21% російського молочного ринку, а також включатиме бізнеси в Україні, Казахстані та Білорусі. Об'єднані продажі двох бізнесів в минулому році становили близько 1,5 млрд. євро (1,85 млрд. дол.). Для порівняння: виторг «Вімм-Біль-Данна» (ВБД) у 2009 р. – 2,2 млрд. дол.

vedomosti.ru

Світовий попит на молоко зростає на 15 млн. тонн щороку

Такі дані містяться у новій доповіді Продовольчої і сільсько-господарської організації ООН (ФАО). Країни, що розвиваються, можуть скористатися цією тенденцією для зменшення бідності та покращення умов життя своїх сільських жителів.

Нині у виробництві молока у світі зайнято приблизно 750 млн. осіб. Більшість із них живуть у країнах, що розвиваються. У середньому в світі в домашніх господарствах утримується дві корови, що дають 11 л молока на день.

Автори доповіді відзначають, що зростання споживчого попиту в країнах, що розвиваються, підстимує зростання чисельності населення та доходів, надає широкі ринкові можливості для дрібних виробників. Світовий попит на молоко зростає на 15 млн. т щорічно. Виробництво цієї додаткової кількості молока в дрібних фермерських господарствах спроможне забезпечити робочими місцями 3 млн. осіб, і це тільки на першому етапі. Розвиток сектору молочних продуктів може стати потужним інструментом боротьби з бідністю.

БЕЛТА

ЄС збільшить виробництво сирого молока

Виробництво сирого молока в Євросоюзі цього року зросте, незважаючи на скорочення дійного стада. Як свідчать дані Міністерства сільського господарства США, зростання буде досягнуто завдяки більшій кількості молока, що одержують від однієї корови.

Збільшення виробництва сирого молока спостерігається в Північній Європі. Найвищі темпи зростання демонструють Німеччина, Голландія і Франція. Країни ж Південної Європи – Іспанія, Португалія, Румунія і Болгарія, – демонструють зворотну тенденцію.

У той же час закупівельні ціни тримаються на хорошому рівні порівняно з 2009-м роком, – стверджують експерти. Стабільніший попит на сире молоко, викликаний поліпшенням світової ринкової кон'юнктури, повинен сприяти тому, що наступного року в ЄС утримуються від інтервенцій на молочному ринку.

Очікується, що споживання молока зросте і в самому Євросоюзі на тлі виходу економік його країн із кризи.

foodmonitor.ru

RSM 1401

Ростсельмаш-Агротехніка Професіоналів

Представництво Ростсельмаш в Україні:
вул. Чорновола, 20, офіс 206, м. Київ
Тел.: (044) 596-55-28, 596-55-29, факс: (044) 596-55-31

ROSTSELMASH
Agrotechnics of Professionals

Хочете отримати високий надій, почніть з теляти

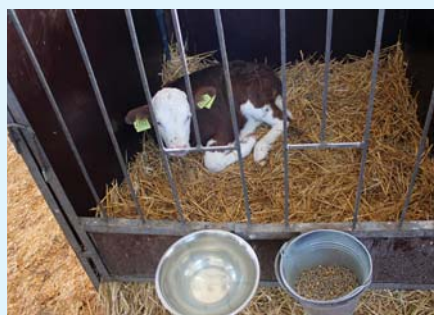

Лариса Карпенко, ветфельдшер, розповідає про основні елементи технології утримання телят молочного віку

14 вересня 2010 року Асоціація виробників молока України провела практичний семінар, присвячений сучасній технології вирощування молодняку. Він пройшов на базі одного з провідних господарств АВМ – ПСП «Пісківське» (Бахмацький р-н, Чернігівська обл.).

Примусове випоювання молозивом через зонд у перші 30 хв. після народження, демонструє Сергій Глущенко, ветлікар господарства

Телята мають цілодобовий доступ до води та стартерного комбікорму з перших днів життя

Стартерний комбікорм для телят, вміст протеїну 20%

Навіс для утримання телят з народження до 2-х місячного віку

Здорова дитина – здорова нація

Під такою назвою у жовтні 2010 року стартував спільний соціальний проект Асоціації виробників молока України (АВМ) та переробної компанії «Бель Шостка Україна». Виробники і переробники молока запланували показати дітям шлях, яким проходить молоко, перш ніж потрапить на стіл, а також розповісти про користь цього незамінного продукту.

11 жовтня 2010 року. ПСП «Лукново», Коропський р-н, Чернігівська обл.

12 жовтня 2010 року. ПСП «Пісківське», Бахмацький р-н, Чернігівська обл.

13 жовтня 2010 року. ТОВ «АФ ім. Шевченка», Бахмацький р-н, Чернігівська обл.

Загальні збори Асоціації в

Володимир Хвостов, директор ТОВ «Агропродукт ЛТД» (ТОВ «ТД «Долінське»), Херсонська обл.

«Асоціація – це системність і технології, які дають нам відчутні результати. Ми хочемо мати надої 10-12 тис., без системи їх не отримати. Працюючи по старинці, ми могли досягти максимуму – 5 тис. л на голову. Застосування сучасних визнаних в усьому світі технологій у блоках відтворення, вирощування молодняку, годівлі, утримання допомогло нам збільшити продуктивність корів від середнього річного показника 4,5 тис. до 6,5 тис. л. Так склалося у нашій країні, що кожен керівник господарства – винахідник. Перекоаний, у виробництві молока нічого придумувати не потрібно. «Винахідництво» до добра не доведе. Є технології, які працюють в усьому світі, і нам треба йти цим шляхом.»

Павло Трейтак, директор СТОВ «Перемога», Полтавська обл.

«Нам, виробникам молока, потрібно об'єднуватися. Чим більше нас буде в Асоціації, тим більше з нами будуть рахуватися, тим більший вплив ми будемо мати на ситуацію в галузі. Один ти нічого не зробиш, а разом ми – сила.»

Віктор Гречук, генеральний директор ТОВ «Агрофірма «Світанок», Донецька обл.

«АВМ об'єднує людей, які не байдужі до тваринництва в Україні. Для мене особисто і для співробітників господарства Асоціація багато значить. У нас змінилося ставлення до молочного скотарства. Тут можна заробляти гроші, якщо бути відповідальним і дотримуватися технологій. За один лише останній рік ми додали 1 тис. л молока на корову і нині маємо 5 тис. Відверто скажу, трішки соромно, що наші колеги вже отримують 6, 7 і навіть 8 тис. Нам є до чого прагнути. Ми маємо великий потенціал і його треба використати.»

Григорій Супрун, директор ЗАТ «Агрофірма «Нива», Чернігівська обл.

«Асоціація для мене – це можливість спілкуватись, обмінюватись інформацією і досвідом із колегами, які працюють у молочному бізнесі. В Асоціації моєї одностудії. Тут така аудиторія, яку я не можу знайти більше ніді. А найголовніше те, що консультанти АВМ пропонують сучасні технології виробництва молока і як їх застосовувати в наших умовах. Асоціація – це крок в майбутнє у технологіях, організації та управлінні. За Асоціацією майбутнє, адже вона дає можливість підприємствам вижити у складних ринкових умовах, і не тільки вижити, а й мати стабільний прибуток.»

Володимир Осадчий, голова ФГ «Агрофірма «Базис», Черкаська обл.

«З того часу, як ми почали співпрацювати із консультантами АВМ, надій від корови зріс на 1,5 тис. л. Влітку 2010 у господарстві закінчили реконструкцію одного корівника, ввели в експлуатацію молокопровід, а головне – ми почали корів годувати. Раніше вони їли те, що залишалося. Зараз ми маємо запаси сіна, силосу. Коровам згодовуємо концентровані корми. Думаю, що зможемо доїти 6 тис. л.»

виробників молока України

16-17 жовтня 2010 р. відбулися загальні збори Асоціації виробників молока України (АВМ). Місце проведення – бізнес-центр санаторію «Аквадар», що в Маньківці на Черкащині. На зустріч прибули представники тридцяти молочних господарств із дванадцяти областей України.

Учасники зібрання підвели підсумки роботи об'єднання у 2010 році, накрес-

лили плани на наступний рік. Відбулося знайомство із новими членами АВМ. У ході зустрічі молочарі обговорили питання ведення повного технологічного супроводу господарств-членів Асоціації. Ухвалили рішення про створення консультативного центру АВМ та регіональних осередків, а також про використання єдиного програмного забезпечення для ведення автоматизованого обліку.

Віктор Слаута, радник Президента України, про стан та перспективи українського АПК

ДОСЬЄ-ПЕРСОНАЛІЇ

Слаута Віктор Андрійович, радник Президента України.

Народився 2 січня 1952 р. в селі Закітне Краснолиманського р-ну Донецької обл. У 1973 р. закінчив Харківський сільськогосподарський інститут ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «вчений агроном». Працював головним агрономом колгоспу ім. Жданова, головою правління колгоспу «Росія» у Краснолиманському р-ні Донецької обл.

З 1980 по 1990 р. працював другим секретарем Краснолиманського міського Компартії України, головою виконкому Краснолиманської районної Ради народних депутатів, заступником, першим заступником голови агропромислового комітету Донецької області, завідувачем сільськогосподарського відділу Донецького обкому Компартії України.

З 1990 по 1992 р. – перший заступник голови виконкому Донецької обласної Ради народних депутатів.

З 1992 по 1994 р. – заступник глави Донецької обласної держадміністрації.

З 1994 по 1997 р. виконував обов'язки генерального директора виробничого об'єднання «Елеваторзернопром», директор донецького представництва ДАК «Хліб України».

З 1997 по 2002 р. – заступник глави Донецької обласної держадміністрації з питань агропромислового комплексу, виробництва товарів народного споживання, торгівлі та сфери послуг. З 1986 по 2002 р. – депутат Донецької облради. У 2002, 2006 та у 2008 роках обирався народним депутатом України.

З січня по грудень 2004 р. працював міністром аграрної політики України.

З лютого по грудень 2007 р. та з березня по жовтень 2010 р. – віцепрем'єр-міністр України.

З жовтня 2010 р. – радник Президента України.

Кандидат економічних наук. Має почесне звання «Заслужений працівник сільського господарства України» (2001 рік).

Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2004 рік).

Життєве кредо – «Ніколи не здавайся».

Про основні проблеми розвитку АПК

Ці проблеми традиційні, як і за весь період незалежності України. Світова економічна криза завдала суттєвої шкоди національній економіці та аграрному сектору зокрема. Однак агропромисловий комплекс країни продовжує доволі ефективно функціонувати, забезпечуючи основні потреби населення та продовольчу безпеку. До того ж іще й формує експортний потенціал. Але і в цьому секторі ми починаємо спостерігати негативні процеси. Аналіз виробництва продукції агропромислового комплексу свідчить, що стабілізації та істотних темпів зростання не досягнуто.

Аграрний потенціал України є одним з найпотужніших у світі, але використовується він неефективно.

Аграрний потенціал України є одним з найпотужніших у світі, але використовується він неефективно, а за темпами розвитку значно відстає від провідних країн. Основними причинами є низький рівень інвестування цього, як на мій погляд, надважливого для країни сектора економіки. Підвищити ефективність виробництва, технічно його переоснастити, підвищити конкурентоспроможність продукції без інвестицій неможливо. На жаль, у структурі вітчизняного експорту все ще переважає продукція з низьким рівнем переробки.

Підвищити ефективність виробництва, технічно його переоснастити, підвищити конкурентоспроможність продукції без інвестицій неможливо.

У наш час кожен рік для селянина – це випробування та невизначеність, підсилені викликами на світових ринках, від яких внутрішній ринок, зокрема зерно, є цілковито залежним. А цього не повинно бути. На всі виклики сучасності треба реагувати комплексно та швидко з обов'язковою гнучкою й ефективною участю держави. Тому, зважаючи на викладене, потрібно вжити невідкладних заходів на рівні всіх гілок влади, щоб негативні тенденції в галузі не поглиблювалися, а загальна ситуація в аграрній сфері не набула критичних ознак.

Сьогодні дуже важливим є питання системного реформування сектора, яке передбачене у Програмі економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Для сталого розвитку АПК необхідно терміново розробити довгострокову стратегію. Відповідно до неї слід прийняти низку законопроектів та нормативно-правових актів (закони України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2020 року», «Про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про ринок земель», «Про Загальнодержавну програму використання та охорони земель»; постанови Кабінету Міністрів: «Про Державну цільову програму розвитку агропромислового комплексу та відродження сільських територій на період до 2020 року» і «Про Державну цільову програму розвитку м'ясного та молочного скотарства в Україні на період до 2020 року»), які на довготривалий строк визначають пріоритети розвитку і по-

рядок державної підтримки. Також необхідно створити систему іпотечного кредитування галузі, реформувати систему матеріально-технічного забезпечення, надати серйозного поштовху для розвитку виробничої і обслуговуючої кооперації та забезпечити розвиток сільських територій. Запровадити сучасну систему оцінки якості безпеки продукції, а також експортну стратегію сільськогосподарської продукції.

Про державне регулювання експорту зерна

На жаль, часто держава ставиться до аграрного сектора, як пожежна охорона до займистої речовини. Починає звертати увагу на нього лише тоді, коли настає критична ситуація (спалах) на якомусь продуктовому ринку. Так не має бути. Стабільний розвиток галузі слід забезпечувати послідовною державною політикою в усіх напрямках, і зерновому зокрема. Виробникам слід освоювати новітні технології. Наприклад, 80-100 ц/га сьогодні вже не фантастика, а реальність. А в Україні середня врожайність пшениці в сприятливий рік не перевищує 35 ц/га. Вироблена продукція повинна бути якісною та безпечною — це наріжний камінь.

Щодо регулювання експорту зерна, то хочу підкреслити ще раз: державна політика на будь-якому ринку повинна бути передбачуваною як для товаровиробників, так і для експортерів. Ринок зерна є стратегічним для будь-якої держави. Це продовольча безпека, ціновий індикатор на споживчому ринку продовольства і рівень життя людей, а значить — чи не найважливіший фактор, що впливає на соціальну напругу в суспільстві.

Державна політика на будь-якому ринку повинна бути передбачуваною як для товаровиробників, так і для експортерів.

Тому держава має бути присутня на цьому ринку. Нещодавно створено Державну продовольчо-зернову корпорацію України, вже понад п'ять років функціонує Аграрний фонд. Їхні дії повинні бути спрямовані як на підтримку товаровиробника, так і на забезпечення стабільного функціонування внутрішнього ринку. Вони мають стати потужними конкурентами на зерновому ринку, а державний оператор — висококваліфікованим менеджером, який миттю реагує на ситуацію. Він проводить, у разі потреби, як спотові, заставні чи форвардні закупівлі, так і ефективно здійснює товарні інтервенції, чим перешкоджає ціновим збуренням на внутрішньому ринку зерна. Водночас, такі дії держави, як обмеження експорту, можуть бути застосовані лише в надзвичайному випадку — коли дійсно є загроза продовольчій безпеці.

Про ринок землі та відміну мораторію на її продаж: сценарії розвитку

Питання створення прозорого ринку землі, розробка ефективного механізму обороту земель сільськогосподарського призначення є доволі актуальним для сільського господарства України. Подальша доля аграрних соціально-економічних перетворень у країні залежить від формування такої моделі

земельного ринку, яка відповідає інтересам суспільства і сільських товаровиробників.

Для створення прозорого ринку землі насамперед необхідно прийняти закони України «Про земельні торги», «Про державний земельний кадастр» та «Про ринок земель». Є всі підстави стверджувати, що ці закони Верховна Рада прийме.

Запропонована низка законопроектів створить відповідні умови для забезпечення гарантованого права власності на землю, її державної реєстрації та становлення прозорих і чітких правил існування ринкових відносин в Україні.

Не менш важливо створити електронний загальнодержавний кадастр землі і земельно-інформаційну базу даних, провести інвентаризацію земельних ресурсів, удосконалити методи визначення грошової оцінки землі.

Також доцільно підготувати концепцію розвитку земельних відносин в Україні на 2011-2020 роки та розробити на початку 2011 р. на її основі державну цільову програму розвитку земельних відносин в Україні до 2020 року, спрямовану на системне здійснення довгострокових заходів у цій сфері.

Запровадження відкритого, позбавленого корупції ринку сільськогосподарських земель створить реальні передумови для інтеграції країни до Європейського співтовариства.

Запровадження відкритого, позбавленого корупції ринку сільськогосподарських земель створить реальні передумови для інтеграції країни до Європейського співтовариства, для подальшого розвитку однієї з провідних галузей національної економіки України — агропромислового комплексу.

Про національні проекти в молочному скотарстві та свинарстві, що передбачають підтримку будівництва лише мегакомплексів та про інтереси тих, хто фактично представляє цей сектор

Дійсно, у проектах концепцій державних цільових економічних програм розвитку молочного скотарства та розвитку свинарства в Україні на період до 2015 року передбачено, що у молочному скотарстві підтримку для компенсації витрат при будівництві молочних ферм і свинокомплексів одержать тільки ті, хто будуватиме комплекси не менш як на 2500 голів дійного стада, а в свинарстві — від 5 тис. свиноматок. Але сьогодні ці проекти представлено на розгляд Міністерством аграрної політики для подальшого обговорення з фахівцями, виробниками і учасниками ринку.

Після розгляду згаданих концепцій відповідними міністерствами та відомствами та їх затвердження має бути розроблено і прийнято програми, де буде визначено остаточні показники кількості маточного поголів'я, за яких товаровиробники матимуть змогу отримати державну фінансову підтримку під час будівництва молочних ферм та свинокомплексів. На мою думку, поставлено занадто високу планку. Тому, враховуючи теперішній стан молочного скотарства та перспективу його розвитку щодо застосування новітніх технологій, необхідно оптимізувати кількість поголів'я під час будівництва нових молочних ферм і свинокомплексів з урахуванням фінансових можливостей товаровиробників та інвесторів, регіональних і зональних потреб, можливості розміщення виробництва молока та яловичини і свинини, а також рівня та шляхів державної підтримки.

Крім того, не можна висувати однакові вимоги, наприклад, до Харківської та Закарпатської областей. Але якщо будуть такі товаровиробники та інвестори, які матимуть бажання будувати значно потужніші або менші тваринницькі об'єкти з виробництва молока та м'яса, то держава має всіляко сприяти реалізації таких проектів.

На мою думку, держава повинна підтримувати найкращі бізнес-проекти вітчизняних виробників незалежно від форми власності та розмірів господарства, а також сприяти перетворенню господарств населення у товарні.

Необхідно створити сприятливі умови для розвитку обслуговуючих кооперативів — надати їм статус неприбуткових. Але ця пропозиція на цей час ще не знаходить підтримки в Уряді.

Нині часто обговорюють необхідність розвитку молочного скотарства та свинарства, а чому не ставлять питання про розвиток м'ясного скотарства? Невже ми виробляємо м'ясо яловичини в обсягах, які задовольняють хоча би внутрішню потребу?

В першу чергу, я би запропонував національний проект, який би сприяв потужному розвитку вітчизняного скотарства та забезпечив виробництво безпечної, якісної м'ясної сировини за доступними цінами в обсягах, які би дозволили забезпечити раціональні норми споживання.

А запропоновані проекти стосовно будівництва супервеликих тваринницьких комплексів я б особисто дуже ретельно вивчив, опрацював з профільними громадськими професійними об'єднаннями і товаровиробниками — фермерами, власниками малих та середніх підприємств, агрохолдингів, і зважив усі «за і проти».

Також на часі створення сучасної системи оцінки та контролю якості сільськогосподарської сировини і продовольства. Для цього вкрай актуально реформувати чинну систему державного контролю харчових продуктів та оптимізувати діючу мережу випробувальних лабораторій і забезпечити їх обладнанням на рівні європейських вимог. Це стане не лише запорукою надійної якості та безпечності вітчизняної продукції, а і сприятиме її просуванню на світові ринки.

Про підтримку Росією внутрішнього товаровиробника галузі тваринництва через запровадження квот та збільшення ввізного мита та підтримку Україною імпорту м'ясної та молочної продукції

Я б не сказав, що зараз на рівні держави підтримується імпорту м'ясної та молочної продукції. Про це свідчать такі цифри: за 10 місяців поточного року у вартісному вираженні ми зменшили імпорту м'ясної сировини на 23%, молочної на 13%. Водночас, збільшили експорту м'яса та молочних продуктів відповідно на 26 та 38%. Разом з тим слід відзначити, що для забезпечення внутрішнього ринку м'ясом ми змушені імпортувати певну кількість м'ясної сировини, зокрема яловичини та свинини. Особливо це стосується яловичини, спад виробництва якої відбувається через постійне скорочення поголів'я великої рогатої худоби. Інша річ, що імпортується не те м'ясо.

Наприклад, із загальної кількості імпортованої м'ясної сировини 40% — це м'ясо та субпродукти птиці, в той час, коли ми повністю забезпечуємо себе курятиною вітчизняних товаровиробників.

Щодо імпорту молочної сировини, то, як уже зазначалося, він скоротився. Водночас, захищаючи вітчизняного товаровиробника, ми не можемо не співпрацювати з нашими партне-

рами. Однак це повинно відбуватися не стихійно, а в межах нашої потреби. Нещодавно Верховна Рада не підтримала законопроект, який передбачав зняття ввізного мита на молоко і вершки в порошку, гранулах або інших твердих видах, масло вершкове, картоплю, жито та гречку.

Державна політика має бути спрямована на стимулювання нарощування обсягів власного виробництва якісної та безпечної м'ясної продукції та створення сприятливих умов для максимальної їх реалізації на внутрішньому ринку. І лише надлишок повинен експортуватися. Наша нація мусить бути здоровою та заможною — це основне завдання держави.

Моя думка, орієнтир на імпорту м'ясної та молочної продукції та будь-яких продовольчих товарів — шлях у нікуди.

Орієнтир на імпорту м'ясної та молочної продукції та будь-яких продовольчих товарів — шлях у нікуди.

Про те, як українським виробникам відстоювати свої інтереси

Питання відстоювання своїх інтересів виробниками — це, певним чином, питання довіри до влади. Україна формує демократичну державу, де потреби людей є головним пріоритетом. Сформовано достатньо механізмів донесення своїх проблем до влади та шляхів їх вирішення: громадські й професійні організації та об'єднання, звернення безпосередньо або через представників.

Що ми маємо сьогодні? У кожній галузі АПК є десятки асоціацій або об'єднань, але їх практично не чути, за винятком потужних, яких можна перерахувати, як-то кажуть, на пальцях. Моя порада товаровиробникам — об'єднуватись у великі громадські професійні об'єднання і займати активну позицію. Послідовно і конструктивно відстоювати свої інтереси. Працювати, а не мітингувати. Підтримувати курс Президента України на реформи. Розробляти і пропонувати галузеві, зональні програми, які виведуть аграрний сектор на інноваційний шлях розвитку.

Потужною структурою, яка здатна відстоювати інтереси сільськогосподарських виробників, є Аграрна партія. Звертайтеся зі своїми проблемами та пропозиціями. Разом ми все здолаємо, і аграрний сектор України посідає чільне місце у світовій економіці. Для цього ми маємо колосальний потенціал. ☺

Побажання аграріям України та читачам журналу «Молоко і ферма» у Новому 2011-му році

Бажаю зростання добробуту всім і кожному, хто працює на благо Вітчизни в аграрному секторі нашої економіки. Сприятливої погоди: щоб дощу й сонця було в міру, щоб урожаї були багаті, а жнива — своєчасні. Щоб урожаї збільшувалися, щоб усього в людей і в домі, і на роботі було в достатку, щоб люди й держава мали з цього статки, щоб держава людей не забувала і своїм годівникам ефективно та своєчасно допомагала.

Особисто низько клоняюся селянам. Ви, шановні, своєю наполегливою працею у дуже складних умовах забезпечуєте продовольством державу, нарощуєте її економічний потенціал.

Здоров'я, щастя, успіхів! Лише разом ми подолаємо всі негаразди.

У нашому журналі ми описуємо досвід та здобутки великих і успішних ферм, зосереджуємо увагу на промисловому виробництві молока – у цьому майбутнє. Нині ж лише 18% молока, яке виробляється в Україні, надходить від сільськогосподарських підприємств. Решта 82% – це молоко від наших бабусь. Якою ціною дається їм те молоко? У цьому номері ми публікуємо один із листів з проханням про допомогу. Авторка листа та її сестра – реальні, невигадані люди. Чи може держава щось зробити для своїх громадян?

**Міністру аграрної політики
Присяжнюку Миколі Володимировичу
від Цісельської Надії Олексіївни**

Моя сестра, Деньга Ніна Олексіївна, проживає у селі Смільченці Лисянського району Черкаської області. Їй уже 71 рік, але ще тримає господарство, має дві корови. Молоко здає державі. Вартість 1 літра молока була 1 грн., зараз 2,5 грн. Корови пасе за селом в яру, де ростуть верби, клени та акації. І зараз досі пасе, бо мало кормів заготовлено на зиму. Гонить на пасовище два рази на день. Відстань 1,5-3 км від села. Зараз корови поїдають опале листя кленів. На зиму заготовляє сіно. Конюшину купує в сусідів. Потрібно їм заплатити за косовицю, сушіння і привіз. Потім самі закидаємо сіно на горище. На зиму сестра ще купляє кілька машин жому. Це дуже тяжка, пекельна праця без вихідних. А ще ж потрібно три рази на день подоїти дві корови.

За жирність молока нічого не доплачують. Недавно брали молоко на жирність. Жирність була 3,8%, а в магазині купуємо молоко 2,5% жирності, вартість якого 6-10 грн. за літр. Різниця 2,5-5 разів.

У цьому році обидві корови парувала. Одна корова, стара, за один раз спарувалася, а молода, первістка, п'ять разів парувалася і залишилася яловою. Вартість однієї спермодози на запліднення коштує 130 грн. (100 грн. за спермодозу + 30 грн. за таксі, яке привозить із Лисянки техніка штучного осіменіння). Виходить, що вона заплатила за п'ять разів 650 грн., а вартість 1 л молока 1-2,5 грн.

4 листопада були роковини смерті чоловіка сестри. В цей день корова була в охоті вже шостий раз. Сестра не осіменяла її, тому що це дорого (6 x 130 грн. = 780 грн.) і невідомо, чи спарується. Здасть на м'ясо, хоч і жаль: непогана з неї була б корова.

Я не раз допомагала сестрі пасти, викидати сіно на горище, жом складати, доїти. Це дуже тяжка праця, але іншого доходу в селі немає. У сестри дві внучки, в яких нема батька, а їх потрібно вчити. Пенсія сестри і зарплата її доньки-лікаря малі.

Держава обдурила нас, пенсіонерів, малі маємо пенсії, особливо хто давно вийшов. Того, що ми заробили, нам не платять. Дітям війни також недоплачують. Жити в такій країні неможливо. Без корови теж неможливо в селі, але тримати її – каторжний труд.

У селі близько 50 корів – три череди. Сестрі вигонити в череду не вигідно, бо далеко. А треба вранці вигнати, а в обід забрати на доїння. З обіду також треба вигнати, а ввечері забрати корову та ще й голодну, тому що в яру нема де пасти – трава вигорає. В господарстві корів немає, вирізали на м'ясо, хоч і була велика ферма.

Допоможіть, будь ласка, повернути гроші за неспаровану корову (650 грн.), а також за жирність молока, або щоб більше платили. Пожалійте мою сестру і таких, як вона. Скільки вже можна знущатися з них? За сільських людей нема кому добиватися. В цьому році дуже великий врожай слив був у селі. Його не було куди здати. До цих пір ще сливи на дереві та під деревами. Жаль, стільки слив пропало, дуже смачних і великих. До Києва везти дорого, і багато в руки не візьмеш...

**Цісельська Надія Олексіївна.
23 листопада 2010 року.**

ВИРОБНИЦТВО МОЛОКА В УКРАЇНІ

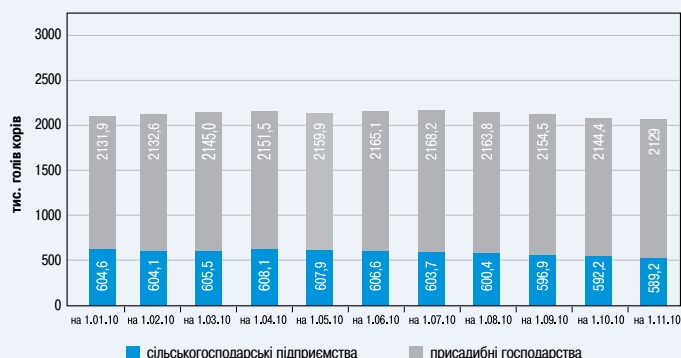

Рис. 1. Чисельність поголів'я корів станом на 1 листопада 2010 р., тис. голів (за даними Держкомстату)

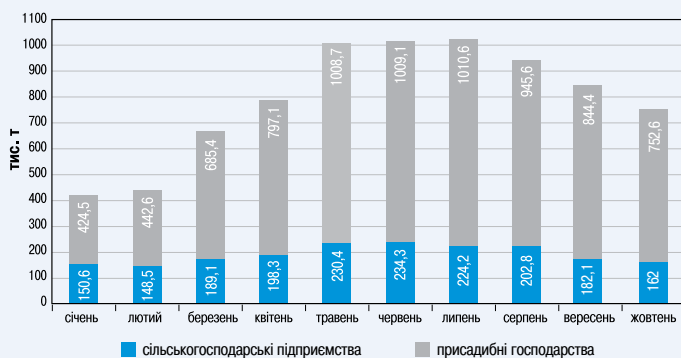

Рис. 2. Виробництво молока в усіх видах господарств за січень–жовтень 2010 р., тис. т (за даними Держкомстату)

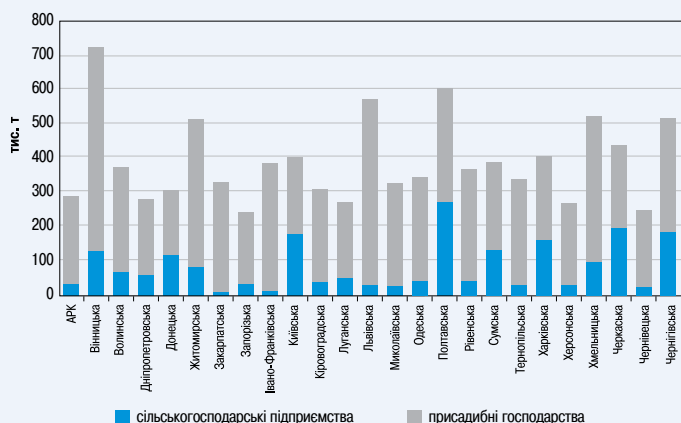

Рис. 3. Виробництво молока (тис. т) всіма категоріями господарств за січень–жовтень 2010 р. окремо по кожній області (за даними Держкомстату)

Станом на 1 листопада 2010 р. у сільськогосподарських підприємствах налічувалося 589,2 тис. голів корів, що на 0,7% менше ніж було на 1 жовтня 2010 р. (592,2 тис.) (рис. 1). Порівняно з кількістю корів, що утримувались станом на 1 листопада 2009 р. (613,1 тис.), то це на 3,9% менше.

У присадибних господарствах на 1 листопада 2010 р. утримували 2129 тис. голів корів, що на 0,5% менше ніж на 1 жовтня 2010 р. – 2144,4 тис. Порівняно з попереднім роком чисельність поголів'я корів у присадибних господарствах скоротилась на 3,4%.

Виробництво молока в Україні має сезонний характер, тому і спостерігаються коливання протягом року. Відтак пік припадає на літні місяці, тоді й знижується закупівельна ціна на молоко та, відповідно, вартість молочних продуктів у мережі роздрібної торгівлі. Цього року пік виробництва молока прийшовся на червень. Усіма категоріями господарств було вироблено 1243,4 тис. т, що на 116% більше ніж у січні 2010 р. (рис. 2). Вже у липні валове виробництво молока почало зменшуватись, що раніше ніж зазвичай, і пов'язано це було з аномальною спекою в той період.

За жовтень в Україні було вироблено 914,6 тис. т молока, з яких 162,0 тис. т – сільськогосподарськими підприємствами, а 752,6 тис. т – присадибними господарствами.

Порівняно з попереднім роком (941,9 тис. т) виробництво молока усіма категоріями господарств зменшилось на 2,9%, але при цьому у сільськогосподарських підприємств воно збільшилось на 1,1%, а в присадибних господарств зменшилось на 3,7%.

За показниками валового виробництва молока лідерами в Україні (усі категорії господарств) є Вінницька (721,9 тис. т), Полтавська (598,8 тис. т) та Львівська (589,6 тис. т) області (рис. 3).

РИНОК КОРМІВ

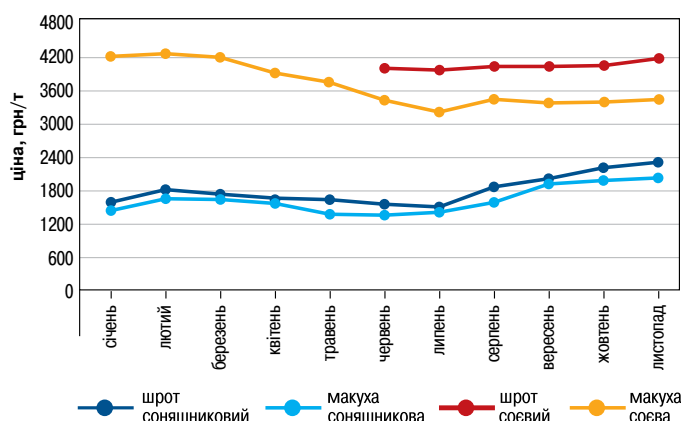

Рис. 4. Динаміка цін на концентровані корми у січні-листопаді 2010 р.

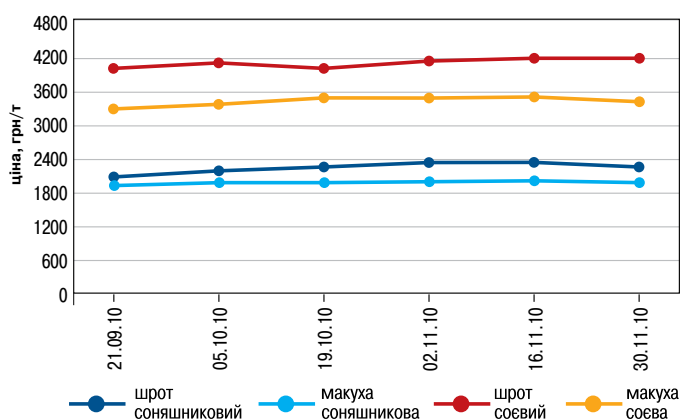

Рис. 5. Динаміка цін на концентровані корми (по тижнях)

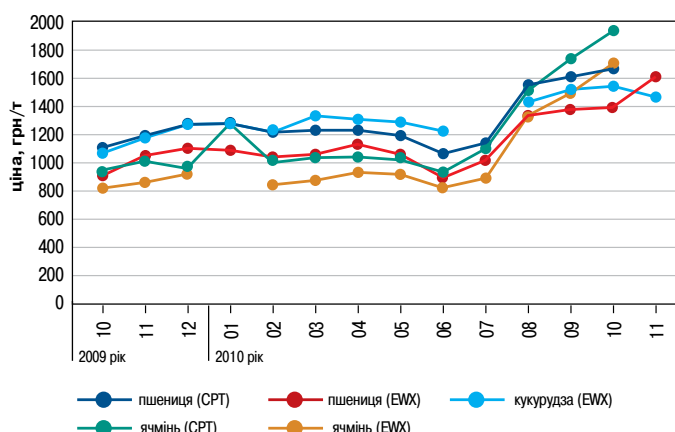

Рис. 6. Динаміка цін на фуражне зерно у січні-листопаді 2010 р.

Зростання цін на концентровані корми, що відбулось у липні 2010 р., продовжувалося до середини листопада (рис. 4). Подорожчання стало наслідком цінової політики на ринку олійних культур. Насіння соняшнику та боби сої від початку маркетингового року 2010/11 зросли в ціні на 66% та 48% відповідно. За період із липня по листопад 2010 р. шрот соняшниковий подорожчав на 56% із 1470 грн/т до 2290 грн/т, макуха соняшникова – на 44% із 1390 грн/т до 2000 грн/т.

У другій половині листопада ціна на концентровані корми дещо знизилася (рис. 5), незважаючи на те, що вартість сировини (насіння соняшнику, боби соєві) продовжує зростати. Причина – падіння попиту споживачів на занадто дорогу продукцію.

30 листопада 2010 р. вартість шроту соняшникового була зафіксована на рівні 2250 грн/т, що на 3,3% дешевше, ніж станом на 16.11.2010 (рис. 5). Макуха соняшникова за 2 тижні подешевшала майже на 2% і коштувала 2000 грн/т (станом на 30.10.2010). Шрот соєвий коштував 4200 грн/т, макуха соєва подешевшала на 2% (70 грн/т) до 3400 грн/т (рис. 5).

Розглядаючи ціни на зернові культури в Україні за звітний рік (жовтень 2009-жовтень 2010), бачимо, що вартість збільшилася за всіма позиціями (рис. 6). Так, ціна на фуражну пшеницю (на умовах CPT) у жовтні 2010 р. становила 1650 грн/т, тобто зросла на 50% по відношенню до жовтня 2009 р., коли ціна була 1100 грн/т. Вартість фуражної пшениці (на умовах EXW) за відповідний період збільшилася на 51% і у жовтні 2010 р. становила 1390 грн/т, тоді як у 2009 р. – 920 грн/т.

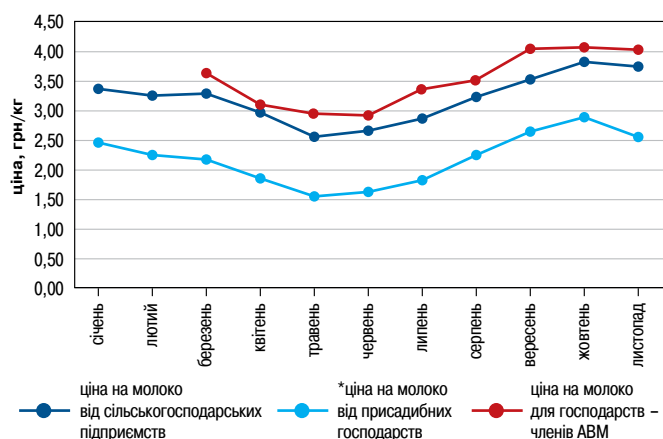
Кукурудза за звітний період подорожчала на 45%. Ціна (EXW) на кукурудзу у жовтні 2010 р. становила в середньому 1550 грн/т, тоді як у жовтні 2009 р. – 1070 грн/т.

Ціни на ячмінь випередили решту зернових. Протягом періоду жовтень 2009-жовтень 2010 р. вартість ячменю (CPT) збільшилася на 102% і у жовтні 2010 р. сягнула позначки 1920 грн/т проти 950 грн/т у жовтні 2009 р. Ціна на ячмінь (EXW) сягнула рівня 1700 грн/т, тобто зросла на 110% порівняно з жовтнем 2009 р. – 810 грн/т.

У зв'язку із введенням квот на експорт зерна з України закупки по основних культурах у портах призупинено. Тривають закупівлі лише на елеваторах (на умовах EXW) і лише пшениці фуражної та кукурудзи. Станом на 30 листопада 2010 р. зафіксовано ціну на фуражну пшеницю – 1600 грн/т, а на кукурудзу – 1520 грн/т.

ЗАКУПІВЕЛЬНІ ЦІНИ НА МОЛОКО В УКРАЇНІ

*Ціна на молоко від населення зазначена у грн/л

Рис. 7. Динаміка цін на молоко в Україні у січні-листопаді 2010 р. (за даними переробних підприємств)

Таблиця 1. Параметри якості молока в Україні, Росії та у світі

Країна	Жир, %	Білок, %	КСК в см ³	Бактеріальна забрудненість в см ³
Україна	3,4	3,0	<400 000	<100 000
Росія	3,4	3,0	<500 000	<300 000
Світ	4,2	3,4	249 999	24 999

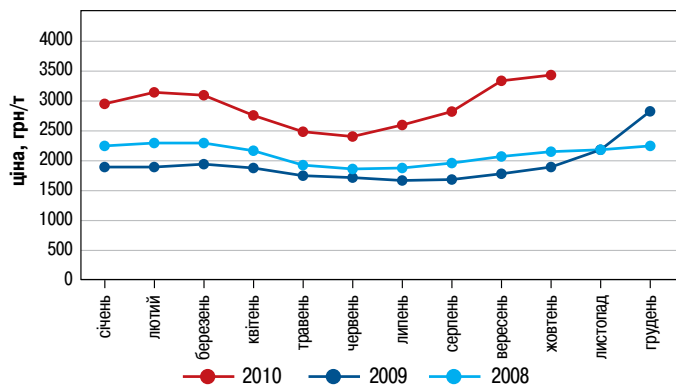

Рис. 8. Динаміка цін (місячних середньозважених) на молоко та молочні продукти, продані сільськогосподарськими підприємствами по всіх каналах реалізації у 2008–2010 р., грн/т, включно з дотаціями з ПДВ (за даними Держкомстату)

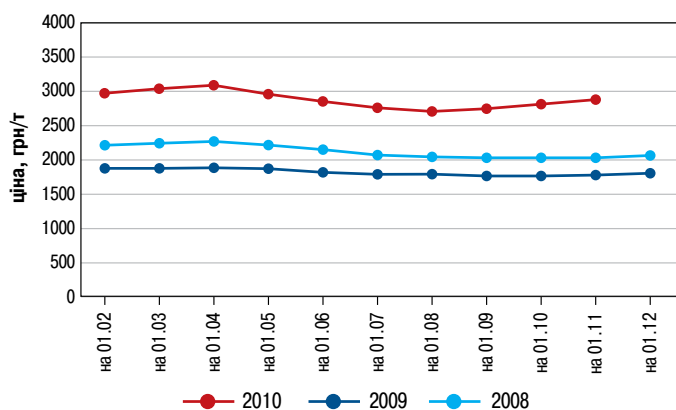

Рис. 9. Динаміка цін (станом на перше число місяця) на молоко та молочні продукти, продані сільськогосподарськими підприємствами по всіх каналах реалізації у 2008–2010 р., грн/т, включно з дотаціями з ПДВ (за даними Держкомстату)

Закупівельні ціни на молоко в Україні продовжують зменшуватись (рис. 7). Переробники таку ситуацію коментують як прогнозовану і цілком очікувану. У 2010 р. традиційне осіннє зростання цін почалося передчасно. Своєю чергою воно викликало подорожчання готової молочної продукції. Так як купівельна спроможність споживачів не змінилась на краще, то дорогу продукцію купувати нікому. І, як наслідок, переробники працюють «на склад». Деякі переробні підприємства скоротили тривалість робочих змін.

Через подорожчання молочної продукції у мережі роздрібної торгівлі кількість продаж зменшується, відповідно, знижується і виробництво, а відтак нестачі сировини переробники не відчувають. Отже, очікувати підвищення закупівельних цін на сире молоко поки що не доводиться.

Деякі учасники ринку зазначають, що це ще не пік – зниження закупівельних цін на молочну сировину триватиме. Також переробники зауважують, що молоко в Україні є найдорожчим у Європі і при цьому значно поступається якістю (табл. 1).

Станом на 30 листопада 2010 р. середньозважена ціна молока від сільськогосподарських підприємств становила 3,70 грн/кг. Молоко у власників присадибних господарств купували за ціною 2,5 грн/л.

Ціни на молоко змінюються протягом року відповідно до сезонних коливань виробництва. У 2008 та 2009 р. вартість змінювалась за однаковим сценарієм. Найвищі ціни було зафіксовано у лютому-березні, що припадає на сезон «низького молока». З поступовим збільшенням обсягів виробництва ціни знижувались і сягнули дна у червні-серпні – після чого відбувалось поступове підвищення (рисунки 8-9).

Цінова динаміка у 2010 р. суттєво відрізнялась від двох попередніх років більш різкими коливаннями. Основним моментом було те, що ціни 2010 р. були значно вищими за ціни попередніх років. Так, вартість молока станом на 1 лютого 2010 р. була вищою на 33% від вартості 2008 р. і на 55% – вартості 2009 р. на цю ж саму дату. Ціновий пік у 2010 р. також припав на лютий-березень, а найнижчий рівень зафіксовано у червні.

Ситуація, що склалась восени 2010 р., зовсім не відповідала сезону (рисунки 8-9). Традиційно динаміка закупівельних цін на молоко характеризується поступовим їх підвищенням. Однак наразі така тенденція проглядає слабо. А якщо бути точнішими, то ціни завмерли на «літньому» рівні, а в деяких випадках спостерігалось й зниження. Причин цьому кілька: по-перше, через аномальну спеку влітку 2010 р. відбулось передчасне здорожчання молочної сировини; по-друге, збільшення обсягів експорту сиру до Росії також позначилось на рівні внутрішніх закупівельних цін.

Однак, високими цінами виробники молока тішились недовго. Росія дуже швидко закрила кордони перед українськими виробниками сиру і ціни на молочну сировину в Україні «поповзли» донизу. Наразі сиробробні підприємства чекають на інспекторів з Росії, і якщо експорт цього продукту вдасться відновити, то можна буде сподіватись на певне врівноваження цінової ситуації.

ВИРОБНИЦТВО МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Молоко оброблене рідке

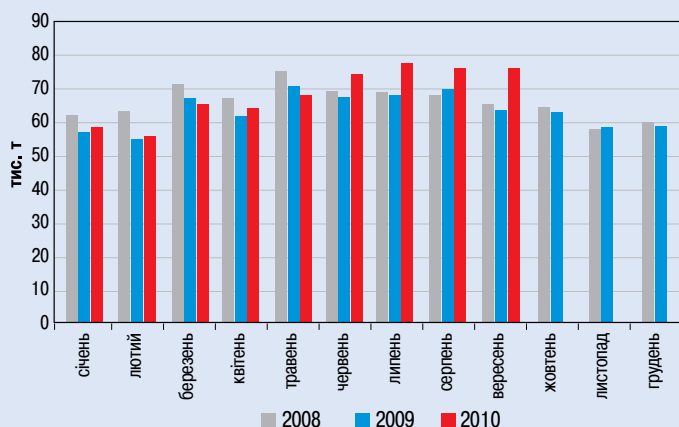

Рис. 10. Виробництво молока обробленого рідкого за січень – вересень 2010 р. (за даними Держкомстату)

Виробництво молока обробленого у 2010 р. збільшилося порівняно з 2008 та 2009 р. (рис. 10). Якщо у вересні 2008 р. такого молока було вироблено 65,3 тис. т, а у 2009 р. – 63,9 тис. т, то у 2010 р. вже 75,7 тис. т. Це на 16% більше порівняно з 2008 р. і на 18% більше ніж у 2009 р.

Кисломолочна продукція

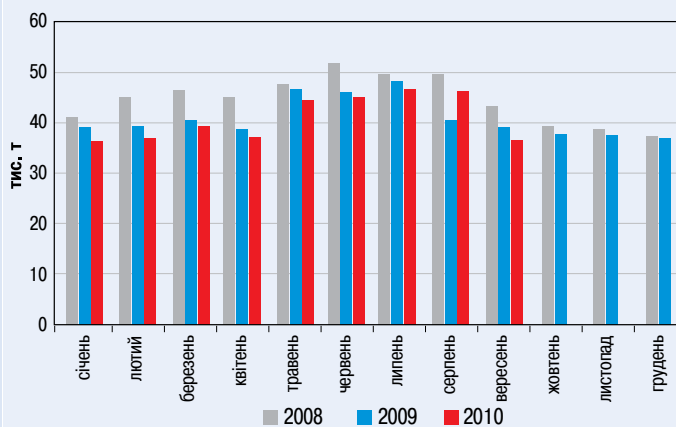

Рис. 12. Виробництво продуктів кисломолочних за січень – вересень 2010 р. (за даними Держкомстату)

Виробництво кисломолочної продукції коливається як з року в рік, так і протягом року. У вересні 2010 р. цієї продукції було вироблено 36,2 тис. т, тоді як у 2009 р. – 39,0, а у 2008 р. – 42,5. Тобто порівняно з 2008 р. виробництво зменшилось майже на 15%.

Сири жирні

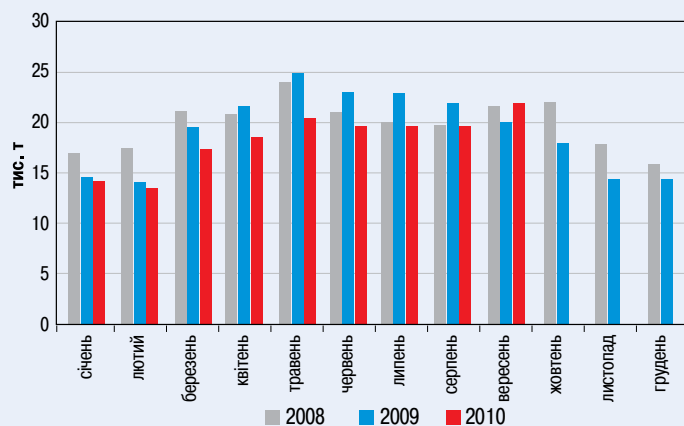

Рис. 11. Виробництво сирів жирних за січень – вересень 2010 р. (за даними Держкомстату)

Зазвичай пік виробництва (за обсягами продукції) сирів жирних припадає на червень (рис. 11). Цей період збігається із піком виробництва молока у сільськогосподарських підприємствах. Виробництво сирів у 2010 р. до серпня перебувало нижче рівня 2008 і 2009 р. Та вже у вересні 2010 р. переробними підприємствами було вироблено 21,5 тис. т сирів жирних, що на 8% вище показника 2009 р. – 19,9 тис. т, і лише на 0,9% вище показника 2008 р. – 21,3 тис. т.

Масло вершкове

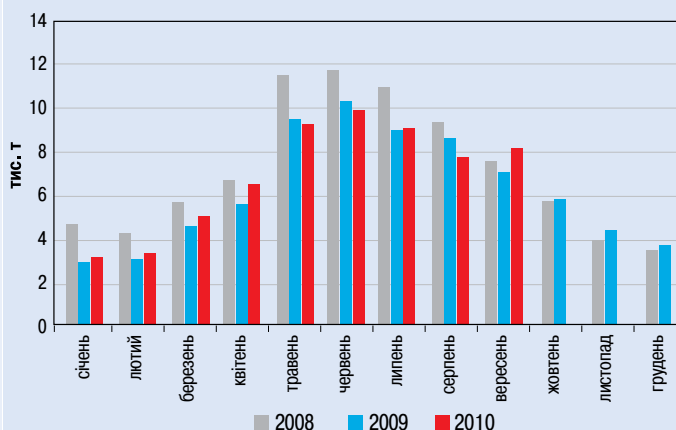

Рис. 13. Виробництво масла вершкового за січень – вересень 2010 р. (за даними Держкомстату)

Ситуація із виробництвом масла в Україні повторює ситуацію із виробництвом сирів жирних. Ці два види продукції належать до категорії продуктів тривалого зберігання. Саме з масла створюють інтервенційні запаси в країнах ЄС.

Обсяги виробництва масла у 2010 р. були нижчими ніж у 2008 та 2009 р. Але у вересні динаміка стала позитивною. Виробництво масла у вересні 2010 р. становило 8,1 тис. т, що на 16% вище ніж у 2009 р., і на 9% вище ніж у 2008 р.

РОЗДРІБНІ ЦІНИ НА МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ

Молоко

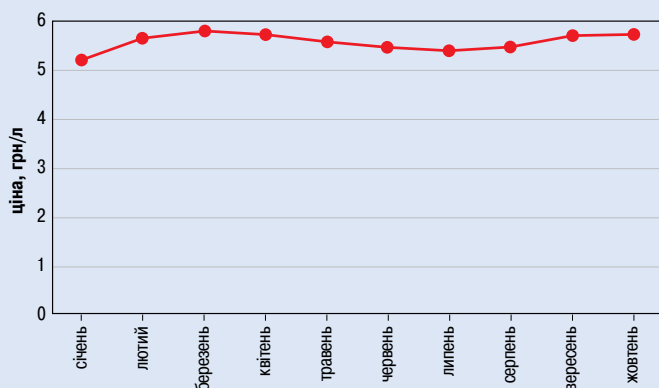

Рис. 14. Ціна на молоко жирністю 2,5% у мережі роздрібної торгівлі

У жовтні 2010 р. ціни на молочні продукти в мережі роздрібної торгівлі збільшились порівняно з вереснем. Про це свідчать дані моніторингу Міністерства економіки України.

В Україні у 2010 р. ціна на молоко (жирністю 2,5%) зросла в середньому на 1,2% – до 5,77 грн/л (рис. 14). У вересні вона становила 5,70 грн/л. У жовтні найвищі роздрібні ціни було зафіксовано у Чернівецькій (6,31 грн/л), Кіровоградській (6,06 грн/л), Луганській (5,99 грн/л) областях та АР Крим (6,00 грн/л), а також у містах Києві (6,45 грн/л) та Севастополі (6,02 грн/л). Найнижчий рівень середніх роздрібних цін було помічено у Чернігівській (5,34 грн/л), Вінницькій (5,38 грн/л), Миколаївській (5,37 грн/л) та Тернопільській (5,34 грн/л) областях.

Масло

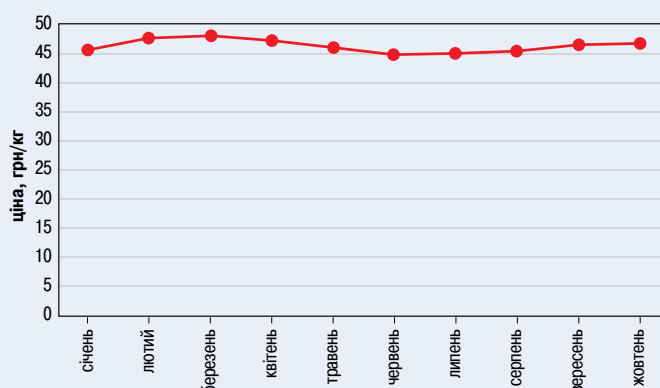

Рис. 15. Ціна на масло у мережі роздрібної торгівлі

У жовтні 2010 р. порівняно з вереснем 2010 р. ціна на масло в середньому по Україні підвищилась на 0,8% – до 46,55 грн/кг (рис. 15). Найвищою вона була у Чернівецькій (52,2 грн/кг), Донецькій (48,46 грн/кг), Запорізькій (48,43 грн/кг) та Київській областях (48,42 грн/кг). Найдешевше масло у вересні можна було купити у Миколаївській (44,07 грн/кг), Харківській (44,57 грн/кг), Херсонській (44,82 грн/кг) областях, та АР Крим (44,72 грн/кг).

Сметана

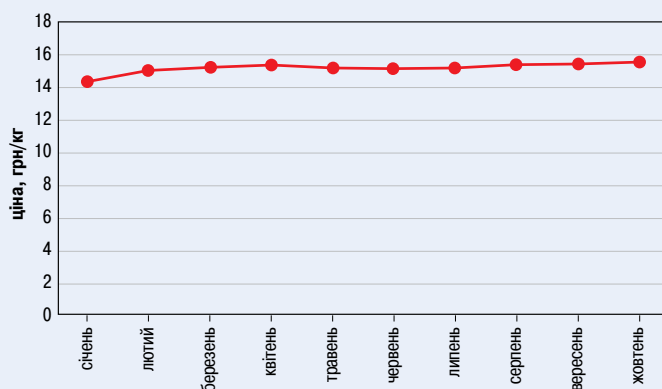

Рис. 16. Ціна на сметану (жирністю 20%) у мережі роздрібної торгівлі

Ціна на сметану (жирністю 20%) протягом жовтня 2010 р. зросла на 0,6% відносно попереднього місяця: з 15,58 грн/кг до 15,68 грн/кг (рис. 16). Найвищою на цей продукт вона була у Чернівецькій (16,98 грн/кг), Луганській (16,74 грн/кг), Донецькій (16,42 грн/кг) і Кіровоградській областях (16,40 грн/кг). Найдоступнішим продукт був у Волинській (14,53 грн/кг), Львівській (14,68 грн/кг), Тернопільській (14,96 грн/кг) та Закарпатській (15,08 грн/кг) областях.

Сир м'який

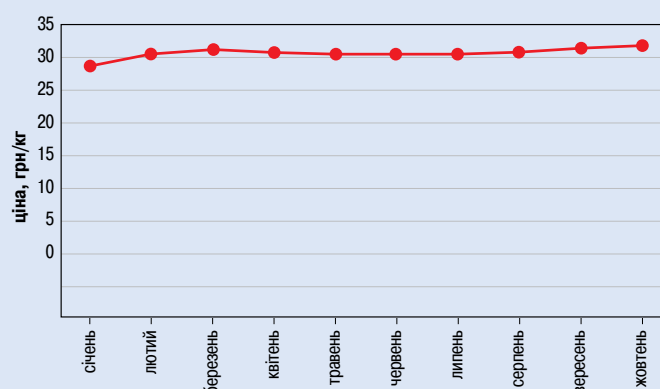

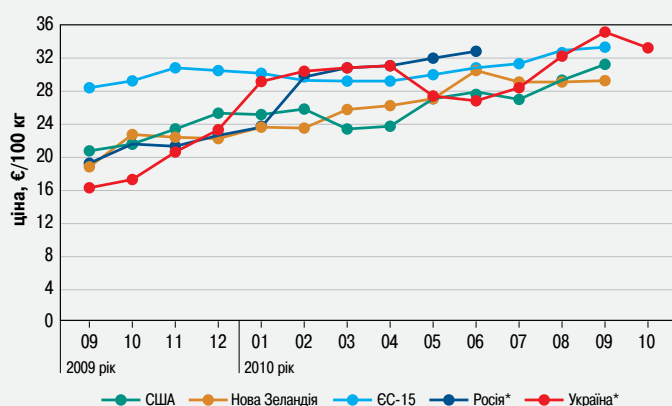
Рис. 17. Ціна на сир м'який у мережі роздрібної торгівлі

Середня ціна по Україні на сир м'який у жовтні 2010 р. в мережі роздрібної торгівлі становила 31,22 грн/кг, тоді як у вересні – 30,81 грн/кг, тобто зросла на 1,3% (рис. 17).

Найвищі ціни на цей вид продукту було зафіксовано у Чернівецькій (39,84 грн/кг), Херсонській (34,36 грн/кг) та Хмельницькій (32,98 грн/кг) областях. Найнижчу вартість було помічено у Закарпатській (27,06 грн/кг), Тернопільській (29,14 грн/кг), Сумській (29,24 грн/кг) і Чернігівській (29,48 грн/кг) областях.

СВІТОВИЙ РИНОК МОЛОКА

* Для зручності ціни в Україні й Росії подано в Євро, тому графік не точно відображає ситуацію на внутрішніх ринках, а лише позицію України й Росії відносно країн Євросоюзу (ЄС-15), США та Нової Зеландії.

Рис. 18. Динаміка закупівельних цін на молоко у світі, €/100 кг

У світі, на відміну від України, ціни на сире молоко продовжують зростати (рис. 18 і табл. 2). В Україні у вересні 2010 р. середньозважена ціна на молоко становила у перерахунку €35/100 кг, а в жовтні – €33,20/100 кг, тобто ціна знизилась на 5,4%. Дорога молочна українська продукція на прилавках магазинів втратила привабливість для споживачів і, як наслідок, значно скоротились продажі. Вихід з такої ситуації переробники вбачають у зниженні цін на сировину.

У Європі відмічено поступове традиційне підвищення цін. Середньозважена ціна за вересень €33,28/100 кг показала зростання на 3% порівняно із серпнем 2010 р. У серпні вона становила €32,36/100 кг.

Закупівельна ціна на молоко у США у вересні 2010 р. перевищила показник попереднього місяця на 6,6% – €29,42/100 кг, і сягнула позначки €31,36/100 кг.

Динаміка цін на молоко у Новій Зеландії характеризується безперервними коливаннями, причиною яких є постійна зміна погодних умов, від яких залежить як вартість кормів, так і продуктивність корів. На відміну від серпня 2010 р., у вересні того ж року відбулось незначне підвищення ціни на 0,4%. Середня вартість протягом вересня становила €29,21/100 кг.

Таблиця 2. Закупівельні ціни на молоко у світі, €/100 кг

Місяць, рік	США	Нова Зеландія	ЄС-15	Росія*	Україна*
Вересень 2009	20,62	18,72	28,20	19,32	16,14
Жовтень 2009	21,41	22,92	29,30	21,46	17,38
Листопад 2009	23,39	22,49	30,35	21,38	20,53
Грудень 2009	25,40	22,58	30,32	22,98	23,64
Січень 2010	25,10	23,60	29,78	23,68	29,16
Лютий 2010	25,79	23,63	29,72	30,17	30,48
Березень 2010	23,46	25,61	29,08	30,76	30,81
Квітень 2010	24,03	26,26	29,10	31,00	30,84
Травень 2010	26,61	26,83	29,92	32,00	27,50
Червень 2010	27,87	30,14	30,67	32,50	27,00
Липень 2010	26,97	29,32	31,39	–	28,29
Серпень 2010	29,42	29,09	32,36	–	31,98
Вересень 2010	31,36	29,21	33,28	35,00	35,00
Жовтень 2010	–	–	–	–	33,20

* Ціни в Україні й Росії подано в Євро, тому дані не точно відображають ситуацію на внутрішніх ринках, а лише позицію України й Росії відносно країн Євросоюзу (ЄС-15), США та Нової Зеландії.

ОПТОВІ РИНКИ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ

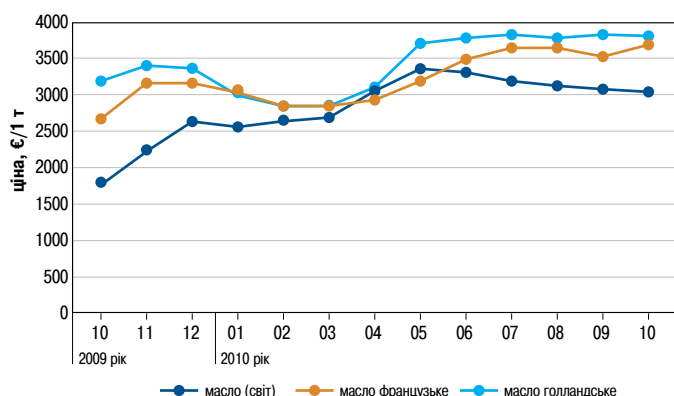

Рис. 19. Динаміка цін на масло, €/1 т

Таблиця 3. Ціни на масло, €/1 т і \$/1 т

Показник	Жовтень 2010 р.	Вересень 2010 р.	Різниця жовтень-вересень, %	Жовтень 2009 р.	Різниця жовтень 2009-жовтень 2010 р., %
Світова ціна на масло	€3022 \$4200	€3069 \$4000	5,0	€1756 \$2600	+61,5
Європейська ціна на масло:					
голландське	€3770	€3790	-0,5	€3180	+18,6
французьке	€3680	€3700	-0,5	€2670	+37,8
Інтервенційна ціна ЄС	€2218	€2218	0,0	€2200	+0,82

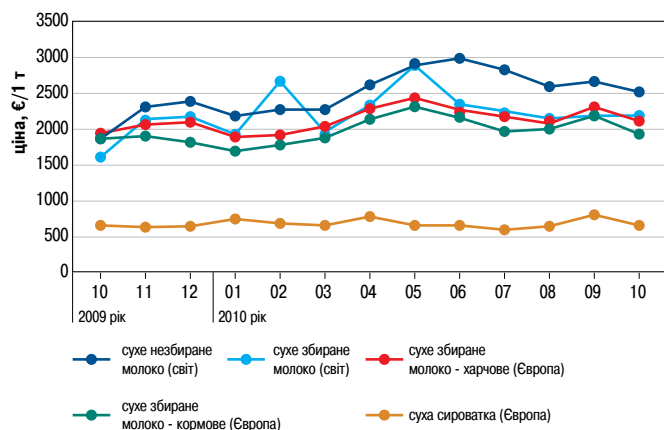

Рис. 20. Динаміка цін на сухе молоко та сироватку, €/1 т

Таблиця 4. Ціни на сухе молоко та сироватку, €/1 т і \$/1 т

Показник	Жовтень 2010 р.	Вересень 2010 р.	Різниця жовтень-вересень, %	Жовтень 2009 р.	Різниця жовтень 2009-жовтень 2010 р., %
Світова ціна на СНМ	€2519 \$3500	€2609 \$3400	+2,9	€1891 \$2800	+25,0
Світова ціна на СЗМ	€2159 \$3000	€2187 \$2850	+5,3	€1621 \$2400	+25,0
Європейська ціна на СЗМ (харчове)	€2100	€2280	-7,9	€1950	+7,7
Європейська ціна на СЗМ (кормове)	€1940	€2170	-10,6	€1850	+4,9
Європейська ціна на суху сироватку	€660	€780	-15,4	€660	0,0

У вересні-жовтні 2010 р. у світі на ринку молочних продуктів спостерігали неоднозначну ситуацію. На ринку масла картина виявилась двоякою: у світі ціна на масло зросла на 5% (\$200/1 т) відносно попереднього місяця і сягнула рівня \$4200/1 т (табл. 3 і рис. 19). Порівняно з попереднім роком вартість зросла на 61,5%. У жовтні 2009 р. тонна масла коштувала лише \$2600. Якщо розглядати світову ціну на масло у європейській валюті, то вона, навпаки, знизилась. Але це відображає лише співвідношення курсу валют протягом зазначеного періоду.

На європейському ринку протягом вересня-жовтня 2010 р. відбулось зниження вартості (-0,5%). Голландське і французьке масло подешевшало на €20/1 т і коштувало €3770/1 т і €3680/1 т відповідно.

У жовтні 2010 р. на світовому ринку ціни на сухі молочні продукти підвищились, якщо розглядати їх в американській валюті. У європейській валюті ціна виглядає нижчою, ніж попереднього місяця (табл. 4 і рис. 20).

Ціни на сухе незбиране молоко (СНМ) та сухе збиране молоко (СЗМ) у жовтні 2010 р. у світі підвищились на \$100/1 т та \$150/1 т відповідно. Порівняно з жовтнем 2009 р. вартість цих продуктів зросла на 25%.

На європейському ринку сухого молока протягом вересня-жовтня 2010 р. спостерігали падіння цін як на харчове СЗМ, так і на кормове СЗМ, однак вони залишаються вищими від рівня попереднього року. Так як євро зберігає міцні позиції відносно долара, то європейські ціни продовжують бути неконкурентоспроможними порівняно зі світовими.

За період з вересня по жовтень 2010 р. на світовому ринку ціна на сир чеддер зросла на \$150/1 т (4%) до \$3900/1 т (табл. 5 і рис. 21). На європейському ринку вартість сиру емменталь залишалась стабільною і була на рівні €3600/1 т. Однак порівняно з попереднім роком ціна зросла на 12,5%.

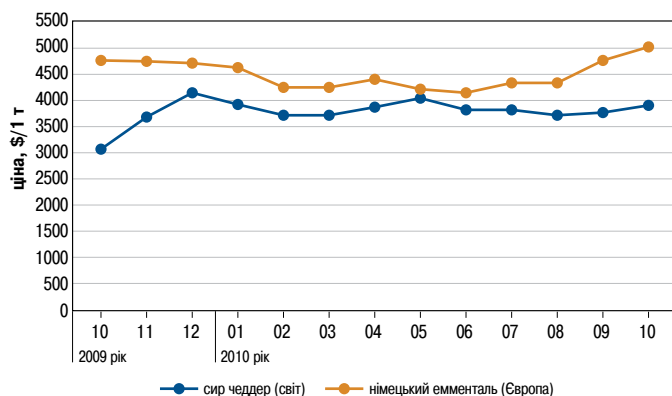

Рис. 21. Динаміка цін на сир, €/1 т

Таблиця 5. Ціни на сир, €/1 т і \$/1 т

Показник	Жовтень 2010 р.	Вересень 2010 р.	Різниця жовтень-вересень, %	Жовтень 2009 р.	Різниця жовтень 2009-жовтень 2010 р., %
Світовий ринок, чеддер	\$3900	\$3750	+4,0	\$3000	+30,0
Європейський ринок, німецький емменталь	\$5004 €3600	\$4716 €3600	+2,9	\$4599 €3200	+12,5

Аналітичний відділ Інтернет порталу
www.MilkUa.info

✓ Новини галузі

найсвіжіші новини молочного скотарства
України та світу

✓ Ціни та аналітика

закупівельні ціни на молоко та м'ясо, ціни
на корми, аналіз ринку молока, зернових
та олійних

✓ Технології

статті вітчизняних та зарубіжних фахівців
з питань годівлі, утримання, репродукції
тварин, вирощування молодняку, здоров'я та
управління стадом

✓ Гаряча тема

обговорення актуальних подій галузі, думки
експертів

✓ Інтерв'ю

спілкування з провідними спеціалістами
у молочному скотарстві

✓ Торговий майданчик

оголошення про купівлю/продаж

За підтримки:

РЕЙТИНГ ВИРОБНИКІВ МОЛОКА УКРАЇНИ

Середньодобовий надій на 1 дійну корову за січень–жовтень 2010 року

	Компанія-виробник	Область	Середньодобовий надій на 1 дійну корову, кг
1	ТОВ «Українська молочна компанія»	Київська	29,8
2	АТЗТ «Агро-Союз»	Дніпропетровська	26,9
3	ПСП «Пісківське»	Чернігівська	23,0
4	ТОВ «Світанок»	Херсонська	21,8
5	ПСП «Родіна»	Харківська	21,1
6	ТОВ «Кишенці»	Черкаська	21,0
7	АФ «Пісчанська»	Харківська	20,5
8	ТОВ «Агрокомплекс «Зелена долина»	Вінницька	20,3
9	ТОВ «ТД «Долінское»	Херсонська	20,0
10	ТОВ «Вітчизна»	Сумська	18,5
11	ПП «Агроекологія»	Полтавська	18,0
12	ВАТ «Насіннєве»	Харківська	17,8
13	ТОВ «СГП ім. Воловікова»	Рівненська	17,5
14	Корпорація «Сварог»	Хмельницька	17,4
15	СТОВ ім. Духова	Полтавська	17,0

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

Юлія Данчук,

кандидат технічних наук, Міністерство аграрної політики України

Основним джерелом харчового білка є білок тваринного (м'ясо, молоко, риба, яйця) і рослинного походження. Білок тваринного походження належить до білків з високою біологічною цінністю, у тому числі й молоко та молочні продукти, і є традиційними продуктами харчування для більшості населення Землі.

Існують науково обґрунтовані норми споживання основних продуктів харчування, які слугують своєрідним мірилом необхідних обсягів їх виробництва. Водночас не завжди рівень споживання тих чи інших продуктів відповідає науково обґрунтованим нормам, а отже, і обсягам виробництва.

Понад сорок років у світі спостерігалася загальна тенденція рівномірного зростання середньорічного виробництва харчового білка. У 1999-2001 рр. зростання становило 426,2 млн. т, з яких 335,5 млн. т рослинного і 91,7 млн. т білка тваринного походження, або 78,7 і 21,3% відповідно, що на 255,8 млн. т, або в 2,5 разу вище рівня 1961/62 рр. Виробництво молочного білка за цей період поступалося іншим категоріям білка, і його частка в білкових ресурсах зменшилася на 11,6%. У наступні роки виробництво молока продовжувало скорочуватися.

Таким скороченням виробництва молока нині стурбовані міжнародні організації багатьох країн світу. Особливу увагу цьому приділяє Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO). Так, 29 вересня 2010 р. у Римі відбулося

Молочна ферма Santa Rita, Рібейран-Прету, Бразилія.
Дійне стадо 1400 голів, річний надій на корову 10 тис. л.

обговорення питання щодо виробництва молока у світі.

За оцінкою Самуеля Ютці, директора відділу тваринництва і ветеринарії FAO, світовий попит на молоко щорічно зростає на 15 млн. т. В останнє десятиріччя збільшення виробництва молока відбувається в основному за рахунок країн, що розвиваються.

Експерти FAO зазначають, що різкого зростання виробництва молока можна очікувати в Білорусії (3,9%), Аргентині (6%) і США (2,7%). Збільшення в межах менше 1% можна чекати у країнах ЄС і в Україні. Водночас Австралія і Нова Зеландія за цим показником будуть у мінусі: експерти FAO передбачають у цих країнах спад виробництва молока на 3,5 і 4,5% відповідно. У країнах Азії прогнозується подальше зростання виробництва молока. Непоганий прогноз і для виробників молока в Індії та Пакистані – тут сподіваються на щорічний приріст приблизно 3, 4%.

На особливу увагу заслуговує Китай: тут приріст у молочній галузі щорічно становитиме до 10% і більше. Щоправда, в минулому десятиріччі середній приріст був на рівні майже 20%. Сповільнення темпів зростання виробництва молока в Китаї експерти пов'язують із подорожчанням кормів. Попри те, що молоко ніколи не належало до категорії традиційних продуктів харчування китайців, попит на нього продовжує зростати. Ринок

Молочна ферма Strive, провінція Хубей, Китай.
Дійне стадо 1800 голів, річний надій на корову 8 тис. л.

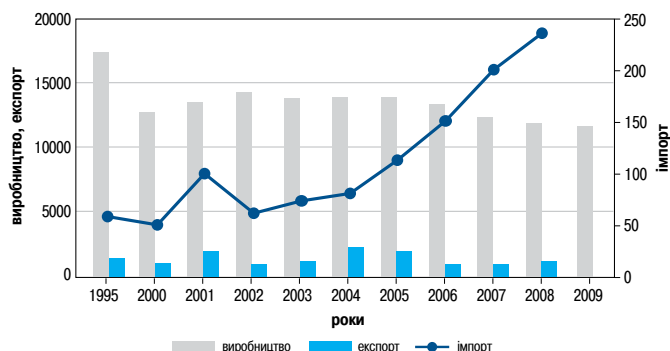

Рис. 1. Виробництво, експорт та імпорт молока в Україні, тис. т

Китаю залишатиметься привабливим для країн-експортерів молочних продуктів.

За прогнозами фахівців, у найближчі 10 років глобальний молочний сектор, порівняно з іншими галузями харчової промисловості, розвиватиметься дуже стрімко. Такі відомості дають аналітики FAO і Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) у своєму дослідженні «OECD-FAO Agricultural Outlook 2010».

Згідно з даними FAO, у 2019 р. виробництво молочних продуктів збільшиться на 170 млн. т порівняно з середнім рівнем 2007-2009 рр., що відповідатиме річному приросту на рівні 2,1%. До того ж 80% цього приросту припаде на країни, які є членами OECD (Австралія, Австрія, Бельгія, Великобританія, Греція, Данія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Канада, Корея, Люксембург, Мексика, Нідерланди, Німеччина, Нова Зеландія, Норвегія, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, США, Туреччина, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Чилі, Швейцарія, Швеція, Японія). Зокрема на Китай, Індію, Пакистан, Аргентину та Бразилію припаде 50% усього зростання. Відповідно до прогнозів аналітиків, у наступні роки особливо намагатимуться збільшити виробництво молочних продуктів країни, що розвиваються.

Нинішні основні регіони виробництва молочних продуктів у світі дедалі більше втрачатимуть своє значення. Більше цих продуктів вироблятиметься не на півночі, а на півдні, не у Європі й Північній Америці, а в Азії, Латинській Америці та країнах Океанії.

Споживання молочних продуктів у країнах, які не є членами OECD, згідно з дослідженнями, буде збільшуватись, тому що це безпосередньо залежить від зростання рівня доходів населення. Експерти FAO вважають, що попит з боку країн, які не є членами OECD, особливо зростатиме на сухе молоко, масло і сир.

Сьогодні на країни-члени OECD припадає три чверті світового споживання сиру. Однак поступовий перехід країн, що розвиваються, до західного устрою життя буде сприяти зростанню попиту, зокрема, на сир через споживання піцци, гамбургерів і сендвічів.

Світові обсяги торгівлі сухим молоком і сиром до 2019 р. збільшаться на 14%, сухим знежиреним молоком – на 6%, однак маслом – зменшаться на 4%. До того ж Нова Зеландія залишиться найбільшим експортером молочних продуктів з часткою 35% на світовому ринку. Це зумовлено тим, що країна експортує 90% переробленого молока через незначне споживання на внутрішньому ринку.

Найбільшим у світі виробником молока, з великим відривом від інших країн, залишиться ЄС, за яким ідуть США та Індія. Бразилія та Аргентина дедалі більше виступатимуть у ролі експортерів молочних продуктів. Найбільшими імпортерами залишаться Росія і Єгипет. Зокрема, основними імпортерами сиру, як і раніше, будуть Росія, Японія, Мексика та США.

Молочні продукти дорожчатимуть, і, в першу чергу, масло. З 2012 р., на думку експертів, річний приріст ціни становитиме 2-3%. Однак у короткостроковій перспективі високих цін на молочні продукти очікувати не варто через значні складські запаси в ЄС і США. Основними критеріями, які сприятимуть підвищенню попиту і зростанню цін на молочні продукти у наступні 10 років, буде збільшення чисельності населення у світі, пожвавлення світової економіки та більш високі виробничі затрати.

Як уже було зазначено, фахівці FAO прогнозували зростання виробництва молока в Україні (на 1%), водночас, за даними статистики, спо-

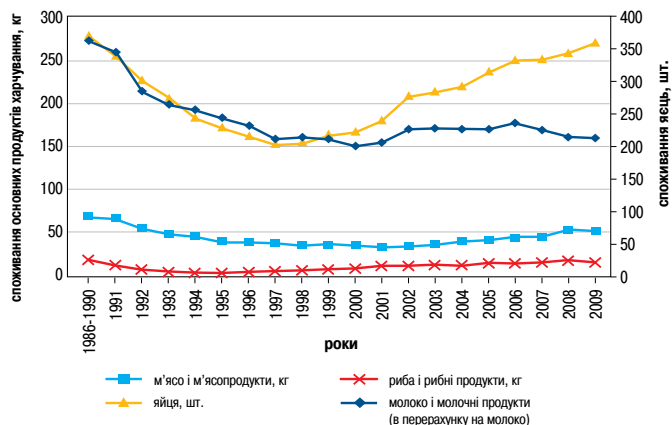

Рис. 2. Споживання основних продуктів харчування населенням України у 1986–2009 рр. (на душу населення на рік)

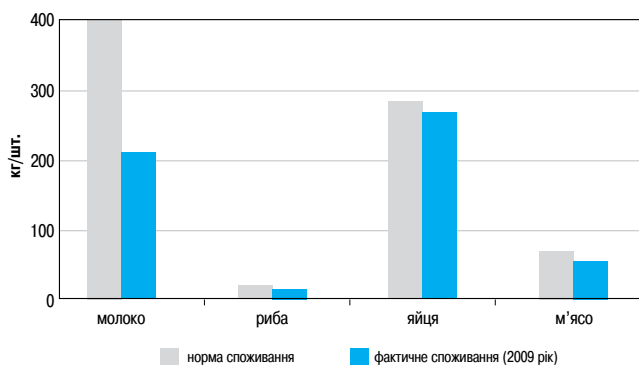

Рис. 3. Норми споживання і фактичне споживання основних продуктів харчування в Україні

стерігається зниження його виробництва (рис. 1), і порівняно з 1995 р. воно скоротилося більш ніж на 30%. Зниження виробництва очікується і за підсумками 2010 р.

Водночас імпорт молока і молочних продуктів поступово збільшується і порівняно з 1995 р. зріс майже у п'ять разів, що для України, як аграрної держави, є негативною тенденцією. Зниження виробництва молока позначається на рівні споживання молочних продуктів населенням України (рис. 2). Порівняно з 2008 р. споживання молока та молочних продуктів у 2009 р. знизилася ще на один кілограм і, на жаль, і в 2010 р. фахівці прогнозують подальший спад рівня споживання.

За часів СРСР споживання основних продуктів харчування, таких як молоко, м'ясо, риба та яйця, перебувало на рівні, рекомендованому фахівцями для нормального життя і розвитку людини. Після 1990 р. в Україні становище щодо вживання основних продуктів харчування різко погіршилося. Але якщо ситуація зі споживанням м'яса, риби та яєць поступово налагодилася, то вживання молока і молочних продуктів залишається на доволі низькому рівні (рис. 3).

Згідно з даними статистики, при необхідному рівні споживання молока і молочних продуктів (у перерахунку на молоко) 390–395 кг на рік, його фактичне вживання становить трохи більше 200 кг, що майже вдвічі нижче за необхідну норму.

На основі викладеного вище та враховуючи світові тенденції у виробництві молока, можна відзначити, що в ситуації, яка склалася, для забезпечення населення України молоком і молочними продуктами (і, отже, для підвищення рівня їх споживання) Україна може стати імпортером цих продуктів, якщо не нарощуватиме власне їх виробництво.

Абсолютним світовим лідером з виробництва кормозмішувачів (11% ринку, всі типи міксерів) є група компаній KUHN. Виготовляються причіпні одно- або двошнекові вертикальні Euromix I, Profile та Vertical Maxx (швидке та якісне змішування будь-яких кормів), дво- або чотиришнекові горизонтальні Euromix II та Botec (подрібнення довговолокнистих кормів), а також барабанно-шнекові змішувачі-роздавачі Reel (ідеальна однорідна суміш). Для великих тваринницьких комплексів випускаються самохідні міксери горизонтальні двошнекові SPH та вертикальні одношнекові SPV. KUHN виробляє видувачі соломки на глибину підстилки Primor та Altor, які використовуються також для роздачі монокорму. Модельний ряд довершує комбінація вертикального міксера з видувачем соломки Euromix Plus.

❶ Горизонтальний двошнековий кормозмішувач 18 м³ з можливістю одночасної роздачею вліво і вправо Euromix 1860.

❷ Вертикальний двошнековий кормозмішувач 25 м³ з видувачем соломки Euromix Plus 2570.

❸ Навісний однорулонний (однотюковий) видувач соломки на підстилку / роздавач монокорму Primor 2060H.

❹ Самохідний горизонтальний двошнековий змішувач-роздавач SPH14 ємністю 14 м³ (є модель 18 м³) з швидким завантаженням будь-якого корму фрезерною головкою, з можливістю одночасної роздачі вліво і вправо.

KUHN-Україна, буд. 16, вул. Мечнікова, м. Київ, 01133, тел./факс: (044) 229-38-75, тел.: (067) 233-82-76

www.kuhn.ua

Тваринництво | Рослинництво | Комунальна техніка

be strong, be **KUHN***

* Будь сильним з KUHN

Рецепти подолання стагнації молочної галузі України: консолідація активів, створення виробничих кооперативів, державний контроль якості, підвищення ролі фахових громадських об'єднань та однакові для всіх правила

Вадим Чагаровський, голова Ради директорів Спілки молочних підприємств України, про стан молочного ринку країни 2010 року та його перспективи

Інтерв'ю записала Тетяна Антоненко, International Dairy Magazine, спеціально для журналу «Молоко і ферма»

Вадиме Петровичу, як би Ви охарактеризували поточний стан молочної галузі України?

Ситуація у молочній галузі країни складна. Навіть складніша, ніж у кризовому 2009 р. Уже восени 2008 р., коли почалася криза, показники роботи галузі знизилися. Цього року загальне виробництво молочної продукції, порівняно з 2009 р., на жаль, теж зменшилося на два-три відсотки. Знизилися також обсяги переробленого молока. Є дані за 10 місяців поточного року, і вже зараз видно, що порівняно з тим самим періодом торік обсяги скоротилися. Тому не можна навіть сказати, що ситуація в молочній галузі задовільна. Вона, скоріше, є незадовільною. Складною.

З чим це пов'язано? Оскільки ми всі працюємо в умовах ринкової економіки, будемо оперувати ринковими поняттями. Проаналізуємо стан ринку та купівельну спроможність. Сьогодні, наприклад, купівельна спроможність українського споживача стала нижчою, ніж була у 2009 р. Інфляційні процеси та підвищення цін не дають змоги йому забезпечити себе навіть продуктами стандартного споживчого кошика. Ще одна причина, яка впливає на ситуацію, це сьогоднішня система ціноутворення в молочній галузі. Нині молочні продукти в Україні коштують стільки ж, як і в Європі. Однак усім відомо, що середня платня в Європі й Україні різна. Ці дві причини — низька купівельна спроможність та високі ціни — взаємопов'язані, тому зрозуміло, чому рівень споживання зараз знизився.

Що зумовлює високі ціни? По-перше, криза на сировинному ринку. З 1990 р. у нас в країні поголів'я худоби неухильно скорочується, і за останні роки призупинити цей процес, на жаль, не вдалося. Фахівці галузі сподіваються, що новий уряд має бажання реформувати галузь і що йому це вдасться. Цей уряд першим почав говорити про підтримку розвитку молочного скотарства. За попередніх урядів було, щоправда, прийнято чимало програм, але це були програми більше для звітності, а не для справи, і на ситуацію в молочній галузі вони фактично не вплинули. Щоб змінити ситуацію на молочному ринку, треба, перш за все, змінити її на ринку молочної сировини.

ДОСЬЄ-ПЕРСОНАЛІЇ

Чагаровський Вадим Петрович — випускник Одеського технологічного інституту харчової промисловості ім. М.В. Ломоносова, кандидат технічних наук.

З 1986 по 1992 р. працював доцентом кафедри технології молока та сушіння харчових продуктів Одеського технологічного інституту харчової промисловості. У 1992 р. був призначений заступником директора з виробництва і сировини українсько-італійського спільного підприємства «Одиталат».

Працював директором Балтського молочноконсервного комбінату дитячих продуктів, технічним директором «Пармалат Україна». З 1998 р. керував молокозаводом «Галактон».

У 2006 р. очолив будівництво Білоцерківського молокопереробного комбінату. Зараз Вадим Петрович є віце-президентом Керуючої компанії «Террафуд». З 2010 р. — член наглядової Ради.

З 2004 р. — голова Ради директорів Спілки молочних підприємств України. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, дипломом «Людина року — 2002» у номінації «Менеджер року», Почесною грамотою Верховної Ради України за особливі заслуги. Має звання «Заслужений працівник промисловості України».

Щоб змінити ситуацію на молочному ринку, треба, перш за все, змінити її на ринку молочної сировини.

Хотілося б відзначити й таке. Сьогодні молочна галузь України обмежена у виході на іноземні ринки. Є, наприклад, певні обмеження щодо виходу на ринок Російської Федерації. Але всі розуміють, що насправді основними іноземними ринками для України наразі є ринки країн СНД. У Європі нас ніхто не чекає. Там така висока конкуренція, що зайвий гравець їм не потрібен, вони не будуть ділитися своїми прибутками. Тому всі європейські інспектори, які приїждять до України перевіряти молокопереробні підприємства, стан сировинної бази, відповідність ветеринарного законодавства прийнятим в Європі нормам і таке інше, у найближчі п'ять років дозволу на експорт українських молочних продуктів до Європи не дадуть. У кращому разі можуть запропонувати квоту. Але вона буде такою мізерною, що фактично лише дасть привід європейцям сказати: «Ну от, ми виконали свою обіцянку, пустили вас на свій ринок». Польща вже проходила подібний шлях. У 1999 р. (Польща тоді ще не була членом ЄС) їй дали можливість експортувати до ЄС «аж» 49 тонн йогурту на рік. Те саме очікує й нас. Квоти будуть зовсім незначними.

У Європі нас ніхто не чекає. Там така висока конкуренція, що зайвий гравець їм не потрібен, вони не будуть ділитися своїми прибутками.

Тому, на мій погляд, нам слід думати про інше. По-перше, про розвиток і наповнення нашого внутрішнього ринку. По-друге, ми повинні розвивати експорт до країн СНД, з якими у нас історично склалися однакові смаки у споживанні молочної продукції, схожа культура їх уживання. Цими країнами є Російська Федерація, Казахстан, Туркменистан, Молдова. В Білорусі нашу продукцію навряд чи чекатимуть. Їхня власна молочна галузь традиційно міцна і зараз вона доволі успішно розвивається. Молочна продукція із Білорусі з'явилася у нас в магазинах.

Нам слід думати про розвиток і наповнення нашого внутрішнього ринку, також ми повинні розвивати експорт до країн СНД.

Однак на шляху розширення експорту молочної продукції з'явилися нові перепони. Наприклад, зараз, після укладення Митного союзу між Росією, Казахстаном і Білоруссю, ускладнився експорт української продукції до Казахстану. Це зумовлено тим, що згоду Росії на перевезення продукції через її територію до Казахстану одержують лише ті підприємства, які мають дозвіл на експорт до Росії.

Підсумовуючи коментарі стосовно поточного стану галузі, можна сказати, що останні два роки галузь переживає стагнацію. Не спад, а саме стагнацію. Тому що, наприклад, навіть у 2009 р., у розпал кризи, спад виробництва у молочній галузі порівняно з 2008 р. становив усього 5%. Порівняно з загальним спадом ВВП та зменшенням обсягів виробництва в інших галузях, молочна галузь має більш-менш пристойний вигляд.

ВИБІР – БЕЗ СТЕРЕОТИПІВ.
ТЕХНІКА – БЕЗ КОМПРОМІСІВ

м. Бориспіль, вул. Привокзальна, 50
тел. 04595-71042

POTTINGER
Україна

Що може сприяти покращенню ситуації?

По-перше, потрібно на рівні уряду навчитися чесно говорити про реальний стан речей. Протягом усіх років української незалежності цифри Держкомстату не відповідали дійсності. Це стосується і обсягів виробництва молока, і чисельності поголів'я. Реальний стан кардинально відрізняється від того, що ми бачимо у статистичних звітах.

Для того щоб впливати на ситуацію, слід, передусім, її реально оцінити. Експерти привертають до цього увагу вже років п'ять. Особливо це стосується виробництва молока. Очевидно, що відбувається маніпулювання цифрами. Тому реалізувати програми, прийняті в попередні роки (ми про них уже згадували), було неможливо, бо вони базувалися на недостовірних цифрах. Наприклад, за галузевою Програмою розвитку молочного скотарства, прийнятою у 2007 р., виробництво молока у 2010 р. мало б становити 15 млн. т на рік. І смішно і сумно. Але чиновникам слід було показати динаміку зростання.

Спеціалісти повинні сісти й проаналізувати реальну ситуацію і наявні ресурси. І лише з'ясувавши це, можна приступати до розробки дієвих кроків для виведення галузі з ситуації, що склалася.

По-друге, потрібно навчитися прогнозувати баланс споживання. На рівні уряду мала б працювати група аналітиків, які б прогнозували баланс споживання молочних продуктів на внутрішньому ринку, оцінювали, скільки при цьому можна відправляти на експорт, а в разі власного недовиробництва, визначали б необхідні обсяги імпорту.

Наприклад, чимало експертів сумнівається, чи потрібно застосовувати нинішній механізм дотування експортованої продукції. Постає запитання: кого ми в результаті дотуємо? Виходить, що не українського, а закордонного споживача. Тим паче, що в останні п'ять—сім років експортні ціни на сир вищі, ніж на внутрішньому ринку. А чи повинні ми дотувати зарубіжного споживача? І це лише один приклад.

Отже, якщо ми почнемо реально оцінювати ситуацію і робити ринкові прогнози, нам буде легко визначати напрямки розвитку галузі. А напрямків є кілька. Адже не можна вести розмову лише про розвиток сировинної бази або лише про розвиток галузевого законодавства. Тільки комплексний підхід дасть змогу покращити ситуацію.

Які поштовхи можна дати економіці? Наведемо приклад. Можливо, він дещо гіперболізований, але слід зрозуміти, у тому числі й урядовцям, що таке корова. По-перше, корова — це сировина для переробної галузі: молочної, м'ясної та інших, наприклад, шкіряної. Це виробництво кормів, розвиток рослинництва, альтернативних джерел енергії. Це органічне добриво, нестача якого, до речі, в Україні відчутна. Це також розвиток будівництва, розвиток науки — ветеринарії, генетики, селекції

тощо. Це нові робочі місця, розвиток інфраструктури, врешті-решт — це податки. Тобто у разі комплексного підходу корова — це поштовх до розвитку багатьох напрямків економіки.

Корова — це поштовх до розвитку багатьох напрямків економіки.

Наш молочний ринок має великий потенціал, він перспективний. Можна прогнозувати, що перші кроки у розвитку буде зроблено вже у 2011 р. А більш віддалені темпи зростання можна оцінити як щорічний приріст у 5–7%. За оцінками експертів, зараз наш ринок молокопродуктів насичений приблизно наполовину. Тобто місткість ринку може в перспективі зрости щонайменше вдвічі.

Наш ринок молокопродуктів насичений приблизно наполовину.

Які Ваші прогнози щодо шляхів розвитку українського молочного ринку?

Думаю, що український ринок розвиватиметься так само, як він розвивався в інших країнах. Наприклад, обов'язково відбуватиметься консолідація активів, будуть гучні злиття та поглинання. Чому? Якщо подивитися на європейські країни, то, приміром, у Данії близько 80% ринку належить одній компанії — Arla. У Голландії приблизно 70% — Friesland Campina. У Франції 70% ринку належить трьом великим компаніям. У нас же консолідація ринку слабка. Зараз в Україні працюють 230–250 підприємств — як великих, так і дуже дрібних.

На українському молочному ринку обов'язково відбуватиметься консолідація активів, будуть гучні злиття та поглинання. Цілком імовірно, що ще до кінця цього року в Україні відбудеться щонайменше два поглинання.

Активізації процесів консолідації можна очікувати у найближчі два роки. Річ у тім, що зараз саме нагода для «входження в ринок». Активи компаній сьогодні недооцінено — це результат кризи. Тому нині той, хто має фінансові можливості, буде їх скуповувати. Через три–п'ять років це коштуватиме значно дорожче. Отже, цілком імовірно, що до кінця цього року в Україні відбудеться щонайменше два поглинання.

Було б непогано, якби в Україні існувало три великі компанії, кожна потужністю, скажімо, 1 тис. т на добу, яким би належало 50% ринку. Хотілося б, щоб це були українські компанії. У будь-якому разі місця вистачить усім, у тому числі й невеличким заводам. Такі приклади

A woman with short blonde hair, wearing a cream-colored turtleneck and blue overalls with red suspenders, stands in a modern dairy farm. She is looking up at a complex system of black cables and blue-handled milking machines. The system has a digital display showing a waveform. In the background, several black and white cows are visible in their stalls.

Ферма як на долоні

Щоденне втілення Ваших рішень

DeLaval DelPro™ - комплексна система управління для ферм з прив'язним утриманням корів.

Автоматизація контролю основних технологічних процесів (доїння, годівлі та відтворення череди) дозволяє покращити управління кадрами, оптимізувати роботу та полегшити планування розвитку господарства в цілому.

Аналіз точної та повної інформації про роботу ферми дозволить визначити шляхи підвищення її ефективності, а значить, прибутковості бізнесу.

Систему DeLaval DelPro™ можна встановлювати в існуючих корівниках з наявним поголів'ям без фінансових витрат на будівництво чи реконструкцію.

Найкраща порада в моєму житті

Найкращу пораду мені дав колись батько. Я працював доцентом в Одеському технологічному інституті харчової промисловості. Там же працював і мій брат. Коли він отримав посаду завідуючого кафедрою, я вирішив, що краще мені піти в інше місце. У ті часи «сімейщину» у вишах не вітали.

Якраз тоді було створено італійсько-українське підприємство «Одиталат». Я став там заступником директора з виробництва і сировини. А мій батько багато років пропрацював директором молокозаводу. Звичайно, йому цікаво було знати, як у мене йдуть справи на виробництві, як складаються стосунки в середовищі, яке відрізнялося від інститутського.

Він попросив, щоб я йому показав, де працюю, що побудував. Пройшлися ми територією заводу. Я показував йому підприємство і коментував: «А отут я зробив оте й оте, а тут я побудував...» і так далі.

Після того, як я все показав, батько подивився на мене й сказав: «Сідай і пиши заяву на звільнення за власним бажанням». Я здивувався: чому? Він сказав: «Ти тут працювати не зможеш. Звичайно, у тебе така посада, що ти повинен приймати рішення, бути взірцем для людей. Але без них ти не зробиш нічого. Твоє «я», яке я почув сьогодні сотню разів, нічого не варте. Щоб я від тебе цього слова більше не чув. Ти повинен казати «колектив» (тоді ще не було прийнято казати «команда»)). Це було для мене уроком. Я не звертав уваги, як розмовляю, моє «я» мені не різало вухо, а батько відразу помітив.

Другу пораду я від нього почув уже коли працював директором на «Галактоні». Він приїхав на завод і попросив мене дати супроводжуючого для огляду підприємства, не хотів відволікати мене від справ. Потім виявилось, що після огляду батько відвідав також і заводську їдальню. Вистояв чергу, купив собі обід, поїв, а потім прийшов до мене і сказав приблизно таке: «Був у вашій їдальні. Мушу сказати, я був про тебе кращої думки. Як ти годуєш людей? Ти про них не дбаєш. Ти можеш бути успішним, але твої дії повинні бути такими, щоб тобі в спину ніхто дулю не давав».

А ще цікаву пораду дав мій дід моєму батькові, коли той лише став директором молокозаводу. Він приїхав на завод, подивився на все і сказав: «Сину, мені приємно, що ти чогось досягнув, маєш серйозну посаду. Але запам'ятай: сметану ти повинен їсти одним пальцем». І коли батько попросив пояснити, він відповів: «Бо якщо будеш їсти пригорщами, то заляпаєш і себе, і сім'ю». Я також запам'ятав цю пораду.

є в багатьох країнах, зокрема у Франції та Італії. Потужність переробки деяких заводів там невелика, 110–150 т на добу, але кожен із них займає свою нішу. У них зовсім інша стратегія, нішова, локального масштабу. І виробляють вони два-три види продуктів, не більше.

Чи вважаєте можливою таку форму співпраці виробника молока і переробника, за якої вони могли б об'єднатися, скажімо, в рамках холдингу чи іншої юридичної форми?

В Україні це нереально. Єдина реальна стратегія на даний момент — створення виробничих кооперативів. Це може бути кооператив, де одним із співвласників є молокопереробник, а другим — громадське формування села. Але при цьому сам кооператив повинен бути окремою юридичною одиницею і розвиватися за власною стратегією. Такий альянс не означає, що суть кооперації в тому, що переробник дотуватиме кооператив. Цей кооператив має бути прибутковим, як і будь-який інший бізнес. А внесок переробника на початковому етапі — це забезпечення стартового капіталу. При цьому кооператив повинен узяти на себе кілька функцій, які для селян важкі. Для прикладу: питання зоотехнічні, запліднення, селекції, забезпечення кормами на зиму, якісним ветеринарним наглядом тощо. Але все це має робитися за рахунок зароблених кооперативом коштів.

Єдина реальна стратегія співпраці виробника молока і переробника на даний момент — створення виробничих кооперативів. Але кооператив повинен бути окремою юридичною одиницею і розвиватися за власною стратегією. Цей кооператив має бути прибутковим, як і будь-який інший бізнес.

Щодо юридичного об'єднання товаровиробника та переробника, то у світовій практиці такі приклади є. Та ж сама компанія Arla, про яку вже йшлося, і є таким кооперативом. Прибуток, який заробляє кооператив, ділиться звичайним загальноприйнятим способом — відповідно до внеску кожного члена.

Є й інші види кооперації. Наприклад, у Франції діє невеличка сімейна компанія з виробництва сиру брі. Вона скуповує сир на невеликих фермах і організовує його дозрівання, пакування та продаж. І ця сімейна компанія не претендує, власне, на виробництво сиру. Скоріш за все, в Україні ніхто б не захотів працювати за такою схемою, віддавши кінцеву стадію виробництва і продаж іншим. А причина в тім, що думка «як же це хтось буде на мені наживатися?» доволі поширена. Думаю, 99% виробників молока вважають, що переробники на них «наживаються». Мало того, цю ідею їм регулярно підкидає влада.

Насправді переробник перебуває між молотом і ковалом. З одного боку, слід підтримувати нормальні стосунки з виробником молока, з другого — мати справу з торгівлею. І утримувати баланс дуже важко. Заробляти ж повинні всі. Не може бути диктату, має бути компроміс.

Наприклад, за кордоном цілком нормально сприймається те, що готовий молочний продукт коштує втричі дорожче за сировину. У нас цього не розуміють. Ніхто не рахує, скільки коштує переробка, логістика, дистрибуція, витрати торгівлі тощо. У всіх на пам'яті дешеві молочні продукти радянських часів, і ніхто не цікавиться й не знає, як потужно тоді дотувалося молочне виробництво. За ціни вершкового масла 3,50 карбованця за кілограм реальна вартість його виробництва становила 12 карбованців.

У радянські часи за ціни вершкового масла 3,50 карбованця за кілограм реальна вартість його виробництва становила 12 карбованців.

Як оцінюєте експортні позиції України?

Україна інтегрована у світову економіку. Вона завжди експортувала молочні продукти. В основному це були казеїн і сухе молоко, до того ж, в основному знежирене (ЗСМ). Сир також був традиційним експортним товаром. Зараз статус експортера, навіть з казеїну і ЗСМ, наша країна, на жаль, втратила. Це при тому, що прямого виходу на ринки вона не мала, експорт, в основному, відбувався через трейдерів. Ринками експорту були, здебільшого, країни Азії, Африки та Індокитаю. Думаю, що відновити статус експортера до колишнього рівня можна буде, коли з'явиться надлишок молока.

Україна, як відомо, також експортує і сир. Основний обсяг експорту цього продукту потрапляє до Росії. Ця торгівля розвивалася, починаючи з 2001 р., і Україна завжди тримала тут першість. А сьогодні лідером є Білорусь.

Останні два роки Україна почала імпортувати молочну сировину. Наприклад, з Білорусі імпортувалося масло, і саме як сировинний продукт. В осінньо-зимовий період, період гострого дефіциту сировини, воно використовувалося для виробництва спредів, сметани, інших жиромістких молочних продуктів. У 2009 р. в Україну завезено близько 17 тис. т вершкового масла. Очікуєть-

ся, що у 2010 р. ця цифра буде дещо меншою, але загалом імпортують приблизно 10–12 тис. т.

Які пріоритети покращення ситуації в молочному секторі?

Перше. Певні речі слід робити під жорстким контролем держави. Говорячи про це, розумію, що можу виглядати дещо «радянським», але хочу пояснити, чому так кажу. Наприклад, нині на підприємствах працюють ветеринарні лікарі, чиїм завданням є контроль якості молока, що надходить на переробку. Можна стверджувати, що попри наявність цих лікарів, у нас одиниці підприємств, які приймають молоко дійсно за ДСТУ. Якби виробник молока знав, що молоко якості, яка не відповідає нормам, не прийме ні одне підприємство, то він за тиждень зробив би все, щоб довести якість молока до потрібного рівня. А сьогодні, у разі відмови прийняти некондиційне молоко, виробник везе його на інший завод. І там його беруть.

Слід навчитися дотримуватись правил. Якби цього вдалося досягти, ситуація змінилася б швидко і кардинально.

Друге. Окремі функції Міністерства аграрної політики доцільно передати фаховим громадським об'єднанням і при цьому заборонити чиновникам атестувати підприємства. Атестацію мають проводити фахівці. Нинішній механізм атестації молокопереробних підприємств є корупційним.

Щоправда, з громадськими об'єднаннями теж є складнощі. У нас зараз лише в молочній галузі чотири об'єднання. А повинно бути одне, але потужне, яке мало б високу репутацію і могло реально впливати на стан речей.

Слід навчитися дотримуватись правил. Якби цього вдалося досягти, ситуація змінилася б швидко і кардинально.

Третє. До посередників, заготівельників молока, слід застосовувати такі ж правила і висувати такі ж вимоги, як і до переробних підприємств. Тобто посередники також повинні проходити атестацію. Це стосується як транспорту, який вони використовують, так і заготівельних пунктів та персоналу.

Чого б Ви хотіли побажати читачам журналу?

Хотів би побажати, щоб 2010 рік, який закінчується, для багатьох був вдалим. Тим, для кого він виявиться не дуже вдалим, бажаю не опускати руки, працювати, рухатися вперед. У молочного ринку великі перспективи. Слід набратися терпіння і бути наполегливим. Будемо сподіватися, що хороші ідеї українських виробників і переробників матеріалізуються й наступний рік дасть хороші результати.

АВТОМАТИЗОВАНА ПРОГРАМА УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ГОДІВЛІ – РОЗКІШ ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ?

Олена Мельник,
редактор журналу «Молоко і ферма»

Олексій Васильченко, заступник директора з тваринництва СТОВ «АФ «Маяк»: «Програма змушує людей по-іншому ставитися до своєї роботи і обов'язків: людина землю під собою риє, щоб правильно все зробити, якщо знає, що її результат буде правильно оцінений».

«Молоко у корови на язичі», — говорить народна мудрість. Виробники молока сприймають це як аксіому. А хто з молочарів готовий дати чітку та вичерпну відповідь на запитання, що, коли і як потрапило їхній корові на язик? І якщо корова не одна, а, припустимо, п'ятсот чи тисяча? На великотоварних фермах це досить болюче питання, адже в процесі годівлі тварин задіяна не одна і не дві особи.

Часто доводилося чути, як українські виробники молока чи то жартома, чи то всерйоз розмірковують про годівлю тварин. Як кажуть вони, на молочній фермі використовують кілька раціонів. Перший той, який написаний на папері, його розробив спеціаліст із годівлі — консультант чи зоотехнік. Другий — це той, який завантажили у кормозмішувач (якщо він є) і приготували. Третій — розданий. Четвертий — той, що тварини спожили... Напевне, тут і зупинимось, тому що варіацій на тему кількості раціонів може бути безліч. Усе залежить від організації процесу годівлі на кожній конкретній фермі та чисельності робітників.

Як зробити так, щоб у ланцюгу від складання раціону до моменту, коли кормосуміш потрапляє на кормовий стіл, допустити мінімум відхилень та похибок? Порад може бути багато, але, без сумніву, усі вони міститимуть слова «контроль», «облік», «управління». Не будемо більше філософствувати на тему раціонів, а звернемося до досвіду одного з найкращих господарств України, де виробництво молока поставили на промислову основу.

На початку листопада ми завітали до агрофірми «Маяк» на Черкащині (про досвід роботи цього сільсько-

господарського підприємства ми вже розповідали у червневому номері журналу («Молоко і ферма», №1. — Ред.). Нас зустрів Олексій Васильченко, заступник директора з тваринництва, великий ентузіаст своєї справи. Здається, про корів він міг би розповідати 24 години на добу всі 7 днів на тиждень. Що нового на молочній фермі у Васильченків, спитаєте ви? Автоматизована програма управління процесом годівлі тварин. Пам'ятаєте запитання, яке ми ставили на початку розмови: що, де, коли і як потрапляє на язик корові? Так от, для «Маяка» питання більше не звучить трагічно-риторично. Відповідь є завжди.

Для початку з'ясуємо, що то за програма. Отож, автоматизовану програму управління годівлі встановлюють на базовий комп'ютер. Програмне забезпечення взаємодіє із системою зважування на змішувачі-кормороздавачі. У програму вводять інформацію про інгредієнти корму, раціони, технологічні групи. Програма швидко вираховує частку сухої речовини та вартість раціонів. Інформація про раціони передається через DataKey (чип) на систему зважування кормозмішувача. Як тільки вмикається індикатор системи зважування, на дисплеї з'являється назва інгредієнта, вага та цільова група. Звичайно, така програма сама не завантажить той чи інший інгредієнт — це роблять люди, але вона вказує, чого і скільки потрібно додати у міксер. Під час годівлі інформація про вагу фактично завантаженого та розданого корму зберігається та передається на ПК через DataKey (чип). Програма генерує звіти, таблиці, графіки.

Як розповідає Олексій, розуміння того, що подібна програма на фермі конче потрібна, прийшло давно. А от вирішив придбати тільки тоді, коли побачив програму в

роботі на одній із російських молочних ферм. Прицінився. Цілком доступна. І головне — програма змушує людей по-іншому ставитися до своєї роботи і обов'язків: якщо правильно прив'язати оплату праці до фактичних результатів, людина землю під собою рие, щоб правильно усе виконати. Тепер не тільки зоотехнік чи менеджер ферми переймаються і думають про результат, а й тракторист-оператор міксера, адже не тільки він — усі знатимуть, скільки якого інгредієнта він додав, передав чи недодав до кормосуміші. Кожен його крок фіксується та контролюється.

Олексій продемонстрував, як працює програма. Наприклад, хочемо перевірити, як уранці роздали корм. На фермі на міксері працює два трактористи, кожен має свій код. За допомогою чипа переносимо інформацію із системи зважування міксера на персональний комп'ютер. Візьмімо раціон роздою (звичайно, спочатку менеджер має ввести дані про склад раціону і послідовність завантаження компонентів кормосуміші у міксер). Відкриваємо звіт за 10 листопада. Що ми бачимо? Початок роботи — 4 год. 56 хв. Далі можемо простежити час завантаження інгредієнтів, а також їх вагу. Наприклад, комбікорму мало б бути 1224 кг, а фактично маємо 1225 кг, корнажу — 612 кг, а насправді є 610 кг (похибка 0,3%). Далі, сінаж — 2040 кг, завантажено 2035 кг (похибка 0,2%)... Ось бачимо роздачу корму — треба роздати 1 т, роздано 1 т 10 кг.. Дев'ять завантажень і дев'ять розвантажень міксера. Маючи таку програму, набагато простіше працювати, пояснює Олексій. Немає потреби стояти у працівника над

Віталій Муха, тракторист-оператор кормозмішувача СТОВ «АФ «Маяк»: «Зовсім недавно почали працювати з новою програмою, нічого складного тут немає. Я б сказав, навпаки, працювати стало легше і простіше. Я нічого не шукаю, не додаю, не віднімаю. Моє головне завдання — вчасно і якісно виконати операцію, що висвітлюється на моніторі».

головою і перевіряти, що він робить так, а де припустився помилки. Тут зафіксовано факти — проти них не попреш.

В «Маяку» результати роботи трактористів прив'язані до зарплати. Від показника похибки залежить, скільки гривень додатково до платні отримає чи не отримає ро-

TRIOLIET — лідер європейського ринку

ТОВ «СП АгроІнМаш»
м. Чернігів,
вул. Шевченка, 103, оф. 2

(0462) 23-61-99
(0462) 95-85-09
(050) 465-31-26

agroinmach@ukrpost.ua

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

СТОВ «АФ «Маяк»

с.Піщане, Золотоніський р-н, Черкаська обл.

Розмір стада, голів	2850
Дійне стадо, голів	1000
Порода	українська червоно-ряба, українська чорно-ряба
Система утримання	безприв'язна
Середній надій на 1 корову/рік, кг	7020 (2009 р.)
	6373 (за 10 місяців 2010 р.)
Відсоток жиру	3,8
Відсоток білка	3,2
Кількість соматичних клітин, тис./см ³	менше 200
Бактеріальна забрудненість, тис./см ³	100
Кількість доїнь на день	3 рази
Доїльна зала	Паралель Boumatic 2x16

Годівля

Тип корму	Повнораціонна кормосуміш
Кількість раціонів	4
Техніка та обладнання для приготування й роздачі корму	два міксери Trioliet (20 м ³ і 12 м ³), два навантажувачі Merlo
Автоматизована програма управління процесом годівлі	TMR TRACKER

Заготівля грубих кормів

Корнаж	2 тис. т
Кукурудзяний силос	16 тис. т
Сінаж	12 тис. т
Сіно	1,5 тис. т

Раціон високопродуктивних корів

Інгредієнт кормосуміші	Вміст, кг фізичної речовини
Кукурудзяний силос, кг	15,000
Сінаж (люцерна), кг	15,000
Корнаж, кг	4,000
Жом, кг	4,000
Комбікорм (шрот соєвий, шрот соняшниковий, пшениця, ячмінь, кукурудза), кг	9,000
Сода, кг	0,150
Сіль, кг	0,070

бітник. Отож, тракторист може отримати лише ставку або ж заробити більше чи втратити.

У програму управління процесом годівлі також вводять дані про вміст сухої речовини і її вартість. Маючи такі вихідні дані, можна одразу вирахувати витрати коштів на корм одній корові на день. Наприклад, тракторист-оператор помилився і на 50 кг дав більше корму, а ми вже бачимо, скільки в гривнях коштує його помилка.

Програма має ще одну перевагу — дозволяє вести облік кормів. Без зайвої паперової роботи ви матимете звіти

про щоденні та щомісячні витрати. Ретельний облік використаних кормів дає змогу краще планувати майбутні витрати. Також програмою передбачено звіт про запас кормів. Наприклад, введемо інформацію про кількість комбікорму, а програма попередить нас, на скільки днів його вистачить.

Підсумовуючи розмову, Олексій Васильченко зауважив, що, напевне, однією з головних переваг використання автоматизованої програми управління годівлею є те, що вона допомогла чітко розподілити ролі працівників на фермі. Думає і приймає рішення той, у кого є такі повноваження. Виконавець має просто добросовісно виконати поставлене завдання — вчасно, правильно, якісно, а фантазувати — неприпустимо. Якщо кожен починає «креативити» і вигадувати, як зробити краще — починається хаос, а він на виробництві не потрібен.

Не придумуйте велосипед, він уже є. Крутіть педалі...

Юрій Сівов,

голова консультаційного центру АВМ

Нещодавно група фахівців консультаційного центру та спеціалістів господарств-членів Асоціації виробників молока України (АВМ) пройшла тижневий курс навчання у «Школі дій» на базі молочних комплексів «Анечка» та «Ліза» АФ «Тріо» в Липецькій області (Росія). У вересневому номері нашого журналу вже були надруковані інтерв'ю із її директором Євгенією Уваркіною та інформація про це підприємство. Однак те, що ми побачили тепер, справді вражає.

ЧОМУ ВОНИ МАЮТЬ ТЕ, ЩО МАЮТЬ?!

Справжня гордість власників компанії — новий молочний комплекс «Ліза». Це надсучасне підприємство з виробництва молока. Добова потужність 40 т. Росіянам за короткий час вдалося досягти високих виробничих показників і разом з тим вони мають досить амбітні, але реальні плани на найближче майбутнє.

Обидва молочні комплекси АФ «Тріо» збудовано завдяки вдалому симбіозу державної аграрної політики Росії та харизмі й бізнес-інтуїції Євгенії Уваркіної. Неабияку роль у розбудові молочного бізнесу відіграв наш співвітчизник, заслужений працівник сільського господарства України Ельман Оруджов.

Молочні комплекси «Тріо» — це реальні бізнес-проекти, які використовують усі переваги промислового тваринництва. На комплексах працюють висококваліфіковані фахівці (до речі, серед них багато співвітчизників-українців). Для працівників створили комфортні умови роботи. Виробництво організували в чотири зміни по дванадцять годин. Спеціалісти, які не працюють позмінно, мають п'ятиденний робочий тиждень. Усі працівники отримують гідну зарплату.

В АФ «Тріо» діє організаційно-управлінська система. Вона спирається на шість основних принципів:

- Людина не може ефективно управляти більше ніж десятьма підлеглими.
- Керівник будь-якого рівня керує лише тими працівниками, які безпосередньо підпорядковані йому.
- Усі працівники чітко знають, коли і з якою якістю вони мають виконати ту чи іншу роботу.
- Усі роботи та операції на МТФ прописані у протоколах, де чітко та зрозуміло викладено кожний пункт (див. зразок протоколу заморожування молозива).
- Встановлено чіткий контроль за виконанням співробітниками МТФ своїх посадових інструкцій, а якість виконання операцій вмотивована зарплатою (див. зразок шкали оцінки роботи телятниці).
- Усі роботи, пов'язані з вирощуванням ремонтного молодняку та утриманням дійного гурту (окрім операцій з новонародженими телятами, годівлі усіх вікових та технологічних груп тварин, розселення), виконуються в тижневому циклі.

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ТОВ «Агрофірма «Тріо»

Молочний комплекс «Ліза», с. Покровське Тербунського р-ну

	Показники 2010 р.	План на 2011 р.
Дійне стадо, голів	1500	2000
Надій на корову, кг/рік	9071	12000
Середньодобовий надій на корову, кг	31	36
Запліднюваність корів, %	33	40
Тільні корови в стаді, %	56	60
Хворі корови в стаді, %	6	3
• мастит	3	1,5
• захворювання ратиць	3	1,5

Протокол заморожування молозива

1. Видіти новотільну корову.
2. Профільтрувати молозиво.
3. Перевірити вміст імуноглобулінів за допомогою колострометра.
4. Розлити молозиво в півторалітрові пляшки.
5. Маркером на пляшку нанести дату заморожування, номер корови, вміст імуноглобулінів, номер пляшки.
6. Покласти пляшки в морозильну камеру між пляшками з льодом (але не поруч із замороженим молозивом).
7. Наступного дня перевірити корову на мастит, молозиво від хворих на мастит корів утилізувати.

Примітка: проміжок часу між здокуюванням молозива та його закладкою до морозильної камери не повинен перевищувати 15 хвилин.

До заморожування не допускається молозиво з домішками крові, вмістом імуноглобулінів менше 60 г/л, а також молозиво з ознаками маститу.

Шкала оцінки роботи телятниці з прийняття розтелення

Платня за прийняття теля нараховується залежно від загального вмісту білку в сироватці крові тварини на шостий день життя. Вміст білку визначають рефрактометричним методом.			
Загальний вміст білку, г/мл	менше 5	5,1-5,5	більше 5,5
Платня за отримане теля, руб.	100	300	400

МТФ у Покровському укомплектовано дійним стадом із високим генетичним потенціалом. Для осіменіння корів використовують сім'я бугаїв-плідників з високими селекційними індексами, а це забезпечує генетичний прогрес у майбутньому. Правильне цілеспрямоване вирощування ремонтного молодняку дозволяє реалізувати генетичний потенціал тварин у фенотипі, що є запорукою якісного ремонту основного стада. До речі, прийоми і методи вирощування ремонтних теличок, які використовують у «Тріо», нічим не відрізняються від сучасних і вже загальноприйнятих у світовій практиці. У країнах із промисловим виробництвом молока застосовують малооб'ємне випоювання телят із використанням заміни молока або без нього. У будь-якому разі обов'язковим компонентом годівлі є повнораціонний комбікорм. Саме таку практику вирощування теличок пропагують фахівці консультативного центру АВМ.

Усі технологічні процеси на МТФ узгоджено між собою і в часі. Це дає можливість уникати годин-пік та всіляких накладок, а також непродуктивного використання робочого часу. Високий фаховий рівень спеціалістів господарства, а також толерантні взаємини між службами дають змогу швидко ліквідувати результати форсмажорних обставин, коли вони виникають.

На молочних комплексах «Тріо» не клопочуться такими «дрібницями», як аналіз компонентів корму, складання раціонів та виготовлення комбікормів. За них це робить всесвітньовідома компанія «Каргіл». Працівники МТФ виконують важливіші, хоча, на перший погляд, і менш помітні, рутинні операції: стимулюють споживання сухої

речовини, постійно контролюючи вологість корму, що роздається дійним коровам. Корм дають чотири рази на добу і тричі підгортають його на кормовому столі. На молочних комплексах встановлено автоматизовану програму контролю годівлі. Споживання корму контролюють, використовуючи мікрохвильову піч та побутові електронні ваги.

ШКОЛА ДІЙ

Шлях до успішного молочного виробництва у «Тріо» не був простим. Як виявилось, самих лише знань, інформації про сучасні технології виробництва, а також фінансових можливостей, недостатньо. Збудувати сучасну МТФ, устаткувати її сучасними машинами та обладнанням, закупити високопродуктивних тварин — це одна справа. Зробити так, щоб усе це працювало та приносило прибуток, — то вже зовсім інше. У «Тріо» впоралися і з першим, і з другим, а ще й на додачу створили «Школу дій». Назва говорить сама за себе — тут вам розкажуть і покажуть, як знання трансформувати в дії і отримати результат. У «Школі дій» не вчать теорії, наприклад, ЧИМ годувати тварин. Вам розкажуть і покажуть, ЯК і КОЛИ їх годувати. Тут вчать менеджменту.

Аудиторні заняття вдало поєднують із практикою, під час якої вам дозволять осіменяти корів, проводити трансректальні обстеження. Ви будете спостерігати за тим, як робітники виконують свої функціональні обов'язки, як поведуться корівки в доїльній залі та біля кормового столу, а також при переміщенні корівником. Ви станете

свідком перебігу розселення та багатьох інших технологічних процесів — наприклад, обмірювання, зважування, годівлі та вакцинації теличок.

Викладачі «Школи дій» — спеціалісти-практики МТФ. Основне завдання, яке вони перед собою ставлять, навчаючи своїх дорослих учнів, — дати виробникам зрозуміти: друзі, впорядкуйте свої дії, а далі все вийде.

ЧОГО МИ НАВЧИЛИСЯ?

Нова інформація, знання... Напевне, ні. Послідовність виконання дій, якість, з якою це треба робити, — ось справжнє відкриття. Зоотехнік тут не сидить і не га-

дає: цьому теляті я дам більше протеїну, цьому менше, цього поганяю навкруги сараю, а цього не буду. У «Тріо» працюють не окремі спеціалісти, а технологія. Тут працюють не з одним телям, а з усім стадом. Філософія, яку заклали засновники «Школи дій» у її назву, на 200% відповідає дійсності. Нас учили, як треба діяти, не вигадуючи велосипед, він уже є, треба крутити педалі. Інакше кажучи, нас учили нюансам їзди: під гору треба перейти на нижчу передачу, з гори можна і вищу ввімкнути, а десь треба пригальмувати.

Основна ідея, яку ми зрозуміли під час навчання, така: у молочному скотарстві чи не найважливішу роль відіграє організація праці та управління; саме вони — ключ до успіху та причина невдач.

Ми дуже вдячні керівництву та співробітникам АФ «Тріо», а також викладачам школи дій за таку науку та добре ставлення до своїх учнів.

**Поставщик голштино –
фризской породы крупного рогатого
скота молочного направления
из Нидерландов и Германии.**

**BLES
DAIRIES**
www.bles-dairies.nl

*Пожалуйста, звоните в компанию Блес Дээриз
+31 58 2120541 (русскаяязычный менеджер)
или пришлите запрос на holstein@bles-dairies.nl*

WORLD WIDE IN HOLSTEINS

СПЕЦИФІКА ПОШУКУ І ПІДБОРУ ПЕРСОНАЛУ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Тетяна Сухнацька, комерційний директор ТОВ «Кадриль»

Ірина Панібратець, керівник проектів ТОВ «Кадриль»

В останні роки інвестиційна привабливість аграрного сектору України значно зросла. Цьому сприяли і розвиток позитивних тенденцій в економіці, і зростання попиту на сільськогосподарську продукцію, і позитивні приклади багатьох західних компаній, які прийшли на український ринок раніше.

Пропорційно до цього в агробізнесі почав зростати і попит на кваліфікованих фахівців. Незважаючи на ситуацію, яку переживає цей сектор в нашій країні та в усьому світі, привабливість інвестицій в АПК України не викликає сумнівів, враховуючи зручну географію, відмінні чорноземи, наявність власної сировинної бази для переробки та тваринництва. Найбільші проблеми поки що спостерігаються у сфері логістики та зберігання продукції, у зв'язку з чим інвестиції в інфраструктуру дуже затребувані і, відповідно, швидкоокупні.

Організаційна структура підприємств, що працюють на цьому ринку, досить складна і, як правило, складається з безлічі юридичних осіб, об'єднаних керуючою структурою. Дедалі частіше агробізнес стає складником великого холдингу, який об'єднує ще й інші бізнес-напрямки. За такою організаційною схемою працюють багато провідних операторів українського агроринку. Щоправда, є й компанії, які функціонують як єдина юридична особа, маючи відгалуження у вигляді філій та дочірніх підприємств. Юридична форма організації бізнесу накладає свій відбиток на всі бізнес-процеси, в тому числі — і на процеси, пов'язані з управлінням персоналом.

Якщо говорити про ринок праці, агропромисловий комплекс представляє собою вузьке професійне середовище, а специфіка роботи змушує шукати різних фахівців саме в цьому середовищі. Звичайно ж, із розвитком ринку АПК спостерігається дедалі активніша міграція персоналу з інших ринків. Однак часто однією з найважливіших вимог при доборі фахівців залишається саме досвід роботи в аграрному бізнесі. Це стосується не лише виробничих чи менеджерських спеціальностей, але й обслуговуючих служб: маркетинг, персонал, фінанси.

Спеціальності, що мають попит

Якщо говорити про найбільш затребуваних фахівців в аграрній галузі, то ними є ті, хто безпосередньо пов'язаний з виробничими процесами: агрономи, технологи, інженери, ветлікарі, а також — менеджери з продажу, — коли це стосується компаній, які займаються реалізацією супутньої продукції для с.-г. сектору. Крім цього, агрокомплекс зіткнувся зі ще одним великим дефіцитом — грамотними управлінськими кадрами.

Дефіцит кваліфікованого персоналу в агросекторі стрімко зростає. Причин чимало: низька заробітна плата, непривабливі умови життя в селі, впровадження високих технологій і устаткування, що вимагають певних знань і вмінь.

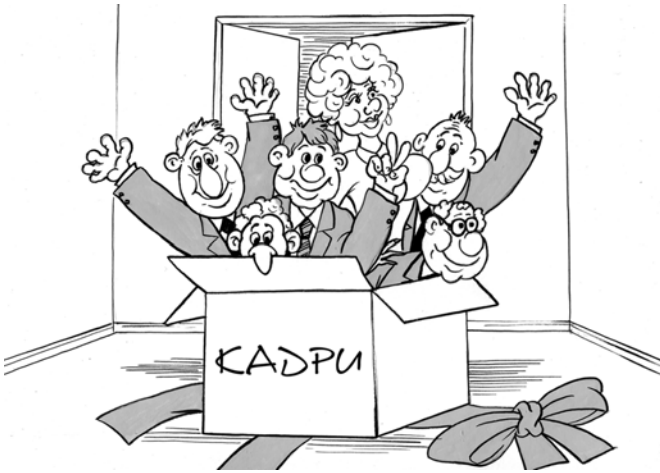
Багато агропромислових компаній вже зараз у пріоритети кадрової політики закладають роботу з молодими фахівцями, активно співпрацюючи з профільними вишами, вкладаючи в майбутніх фахівців фінанси і надії. І це великий шмат роботи і для менеджера з персоналу, і для директора підприємства. Основними критеріями добору молодих фахівців і випускників профільних вишів є: бажання працювати в цьому бізнесі й конкретній компанії; професійні знання, здобуті у виші; стажування за кордоном.

Але є ще одна проблема, про яку часто забувають, хоч вона чи не основна. Це неспроможність багатьох аграрних вишів підготувати фахівців, знання яких буде затребувано на ринку. Більшість студентів сільськогосподарських вишів навчалися по застарілих програмах. Через це компанії змушені організовувати перепідготовку випускників або переманювати фахівців у конкурентів.

Дефіцит фахівців

Співпрацюючи з підприємствами агросектору більше п'яти років, наша компанія не з чуток знає про нестачу кваліфікованих кадрів у сільгосппідприємствах. У тваринницьких і рослинницьких господарствах ба-

гато вакансій агрономів, механізаторів, ветлікарів і зоотехніків. Часто керівники господарств у пошуках грамотного фахівця безуспішно звертаються до центрів зайнятості та мережових порталів із підбору персоналу. Однак найчастіше до господарств потрапляють незапрошені фахівці, які, з різних причин, надовго не затримуються, а значить, і не дають підприємствам очікуваної віддачі.

Знайти хорошого фахівця — завдання не з легких, адже багато хто шукає місця, де можна підробляти. Приміром, якщо поруч із господарством є приватний сектор, трактористи не упускають нагоди час від часу орати городи чи перевозити хатні речі. Суперечність очевидна: з одного боку, через безробіття петля бідності охопила тисячі родин, фахівці змушені шукати додатковий заробіток чи іншу спеціальність, а з другого — господарства не можуть знайти кваліфікованих кадрів.

Головна причина кадрового голоду в АПК — відсутність молодого змiни. За даними Міністерства освіти, аграрні виші щорічно випускають десятки тисяч молодих спеціалістів. Проте на роботу в сільгосппідприємства влаштовується лише близько 30% випускників. І, як правило, рівень їх підготовки залишає бажати кращого. Нова техніка вимагає досить високої кваліфікації; старше покоління не готове вчитися, молодь — не хоче. Експерти освіти впевнені, що однією з голо-

вних причин кадрової кризи є те, що у більшості українських аграрних вишів відсутня сучасна виробнича база для практичних занять студентів. Чи знайдеться диво-фахівець серед сьогоднішніх випускників агроуніверситетів? Навряд, адже забуто головний принцип ефективного навчання — самомотивація, як основа свідомого виконання роботи.

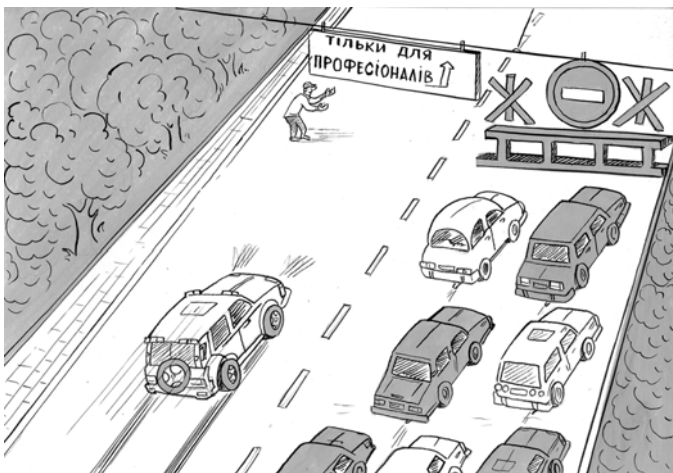
Пошук спеціалістів, яких можна залучити з інших ринків (фінансисти, маркетологи, менеджери з персоналу, фахівці з інформаційних технологій), на перший погляд, здається менш «проблемним». Але специфіка роботи в агробізнесі вимагає багато часу для адаптації, ознайомлення з усіма процесами (досить специфічними, хоча й дуже технологічними), і не факт, що фахівець буде готовий працювати в цій галузі.

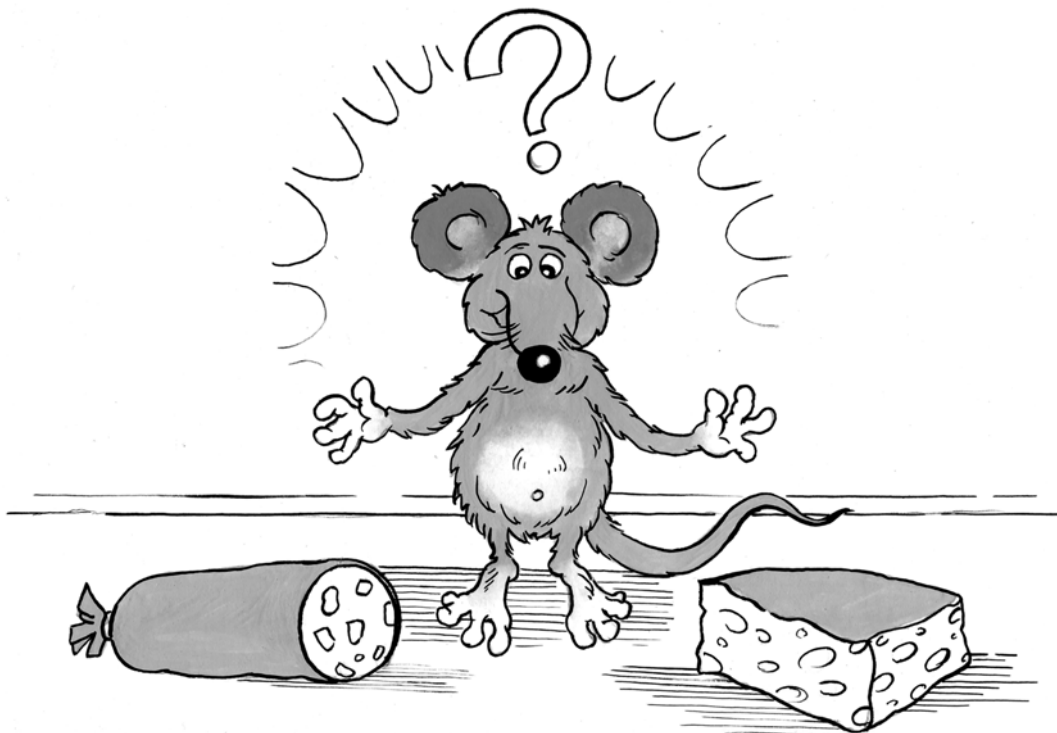
Сільгосппідприємства часто зазнають збитків через некомпетентність своїх співробітників. Працюючи в цій сфері, ми часто чуємо про проблеми, з якими стикаються керівники українських агрохолдингів. Іноді трапляються ситуації смішні до анекдотизму, але в більшості випадків це історії про те, як через непрофесіоналізм і недбалість співробітника підприємство зазнає збитків. Наприклад, керівник одного агрохолдингу розповідав, як торік, працюючи на кормозмішувачі, механізатор не уважно стежив за пропорціями раціону і якістю грубих кормів. У результаті надої впали на 10%, а вибракування через хворобу — на 2%. Відтоді на підприємстві регулярно перевіряють знання співробітників, керівництво не шкодує коштів на пошук висококваліфікованих кадрів, їх подальший розвиток і підвищення професіоналізму.

Про зарплату

Як і на будь-якому іншому ринку, в аграрному секторі є досить велика розбіжність між пропозицією та попитом оплати праці.

Наприклад, якщо глянути на таку ключову посаду, як генеральний директор агрохолдингу, платня може коливатися від 5 тис. до 20 тис. у.о. + авто + бонус, залежно від попереднього досвіду, функціональних

обов'язків і управлінських навичок. У такій ситуації кожен показник важливий: це і відповідна освіта, і досвід роботи, і обсяг сільгоспугідь, і, звичайно ж, результати діяльності.

Дуже важливими в с.-г. виробництві є посади головного агронома та головного інженера. Тут визначальними для зарплати є досвід фахівця, масштабність проєктів, об'єм землі чи техніки, з яким він раніше працював, управлінські навички, результативність на попередньому місці роботи. Якщо говорити про компанію на 20-100 тис. га орних земель, то бажана платня таких фахівців становить від 2 тис. до 5 тис. у.о. на місяць + бонуси за підсумками сезону + авто + оренда житла. Як правило, досвідчені, кваліфіковані фахівці роботу самостійно не шукають, а компанії ними дорожать, вибудовуючи привабливі мотиваційні системи. Основною мотивацією для переходу до іншої компанії є не тільки гроші, але й професійний інтерес, можна навіть сказати — виклик: обсяг робіт, площа землі, завдання. Чимало фахівців із технології рослинництва є надзвичайно лояльними до своїх роботодавців і не готові розглядати зовнішні пропозиції на жодних умовах.

Та ж ситуація з керівниками господарств на місцях. Якщо говорити про директора середнього господарства на 3-10 тис. га землі, зарплата може дуже відрізнятись залежно від відповідальності посадової особи, територіального розташування, наявності тваринництва і загального стану господарства. Вимоги з мотиваційного пакету можуть коливатися від 800 до 2500 у.о.

Платню для робітничих спеціальностей часто прив'язують до виробітку. За цим принципом працює багато компаній, закладаючи в мотиваційні програми прив'язку до продуктивності, кількісних показників виробітку — наприклад, площа оброблюваної землі, кіль-

кість зібраної продукції, акуратність у поводженні з технікою (як правило — дуже дорогою) та інші критерії.

В агросекторі дуже ефективна додаткова нематеріальна мотивація, наприклад — гнучкі робочі графіки, додаткова відпустка, різні види страховок. На тлі відносно невеликої зарплати (від 500 до 1000 у.о. для лінійного спеціаліста), ці програми є важливим доповненням загальної системи мотивації.

Компанії, які виробляють та реалізують супутню продукцію для аграрного бізнесу, основну нестачу персоналу відчувають у галузі продажів і сервісу. Подвійні вимоги (знання продукту і його вплив на продуктивність, з одного боку, та наявність комерційної жилки — з другого) формують дефіцит фахівців із продажу. Цей ринок досить вузький і нині поповнюється переважно молодими фахівцями з відповідною освітою, які залучаються і навчаються за рахунок провідних українських компаній. Ще одним каналом є перекваліфікація — наприклад агрономів у менеджерів з продажу або залучення їх як консультантів. Діапазон зарплати у компаніях з реалізації супутньої продукції для аграрного бізнесу — від 1,5 тис. до 10 тис. у.о. і формується зі ставки та бонусної частини.

Розробка різних мотиваційних програм, постійний розвиток та навчання персоналу — хороший спосіб виростити кваліфікованих фахівців, яких потребує агробізнес. Поки що ж кадрову проблему агрохолдинги вирішують, переманюючи готових фахівців з інших агрокомпаній, які часто переходять вже спрацьованою командою. Враховуючи наявну кадрову проблему, переманювання є досить активним: кожен новий сезон на ринку з'являються нові гравці, плюс компанії, невдоволені результатами попереднього сезону, — усі вони намагаються залучити фахівців із тих компаній, де сезон закінчили вдаліше. ☺

Правильно вирощений молодняк – це мінімум 10-тисячні надой молока на корову. З чого почати? Звичайно, з молозива!

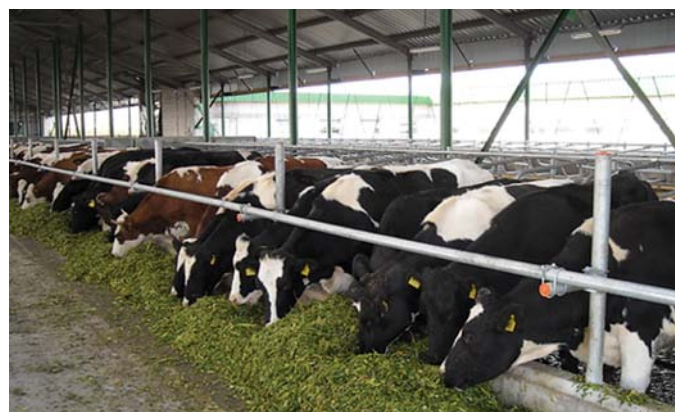
Сергій Филь, консультант АВМ

За останні кілька років українські молочарі отримали чималу порцію інформації про сучасні технології виробництва молока. У різних регіонах України проводилися конференції та семінари. Організовувалися навчально-пізнавальні тури до країн-лідерів молочного виробництва у Європі, Північній та Південній Америці, Азії та на Близькому Сході. Однак, як дивно, ще й досі більшість господарств не прийняла сучасні світові напрацьовані часом технології виробництва молока. Чому так? Напевне, є багато причин, об'єктивних і суб'єктивних. Ми не ставимо за мету їх аналізувати, а лише хочемо привернути увагу читачів до одного з найкритичніших моментів – вирощування ремонтного молодняку. Адже саме тут одні припускаються помилок, інші намагаються зекономити, не розуміючи того, що кінцевий результат виправдовує затрати. А втім, усі ми розуміємо, що правильно вирощений молодняк – це як мінімум 10-тисячні надой молока на корову.

З чого варто почати? Звичайно, з молозива. Упродовж першої години після народження теля обов'язково має отримати високоякісне молозиво (10% від ваги тварини) через зонд. Ми радимо на кожній МТФ створити банк високоякісного молозива. Якість зібраного молозива перевіряємо за допомогою колостромметра. Перше примусове випоювання молозивом проводимо з метою формування пасивного імунітету. Завдяки цьому виживає більше новонароджених телят. Щоб проконтролювати якість першого випоювання, нам потрібен рефрактометр. Процедура проводимо на 5-й день від народження, для цього беремо кров теляти та визначаємо вміст білку в сироватці (фото 1).

Фото 1. Контроль якості першого випоювання телят молозивом за допомогою рефрактометра, ТОВ «Долінское».

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ТОВ «Долінское»,

Херсонська обл., Чаплинський р-н, с. Долінське

Площа с.-г. угідь, га	7 430
Розмір стада, голів	1 197
Дійне стадо, голів	506
Порода	українська чорно-ряба молочна, червоно-ряба молочна, голландська, червона степова

Молоко та доїння

Середній надій на 1 корову, кг/рік	6 700
Відсоток жиру	3,8
Відсоток білка	3,2
Кількість соматичних клітин	< 190 тис.
Бактеріальна забрудненість	< 300 тис.
Кількість доїнь на день	3
Доїльна зала	ялинка 2x12 від GEA WestfaliaSurge

Вирощування молодняку

Випоювання телят, вид рідкого корму	2 дні молозиво, потім незбиране молоко
Вік при відлученні	42-46 днів (при вазі 60 кг)
Відсоток смертності	3
Вік телиць при першому осіменінні	16 місяців
Вік телиць при першому отеленні	25-26 місяців

Раціон дійної корови

Силос кукурудзяний, кг	23
Солома ячмінна, кг	3
Макуха соняшникова, кг	2
Сіно люцерни, кг	2
Сінаж люцерни, кг	12
Комбікорм, кг	10
М'яса, кг	1,5
Шрот соєвий, кг	2

Традиційні схеми випоювання телят молоком розраховані на 350-420 л протягом трьох-чотирьох місяців, однак це не забезпечує інтенсивного розвитку рубця тварини. Ми пропонуємо випоювати 180 л молока упродовж перших 46 днів життя і обов'язково використовувати стартерний комбікорм. У теляти до 28-го дня життя не засвоюється протеїн рослинного походження, а з 21-го по 42-й день формується власний імунітет. Щоб уникнути зайвого стресу в цей період, відлучення потрібно проводити після 42-го дня життя. Основна мета годівлі — не збільшення ваги, а збереження доброго здоров'я та забезпечення формування рубця й кістяку. Разом із тим така стратегія вирощування телят дозволяє заощадити на молоці, що при нинішніх цінах становить від 760 до 1080 грн. на одну голову.

Відлучення від молока є дуже важливим моментом контролю розвитку теляти. Неприпустимо відлучати від молока теля, яке не досягло 60 кг. Зручний спосіб визначити вагу теляти — мірна стрічка (фото 2). Ми настійливо радимо продовжити випоювання слабших телят ще на один тиждень, щоб ліквідувати відставання в рості та розвитку. Як показує наш досвід роботи, в деяких господарствах, де перейшли на скорочену схему випоювання, цей момент не враховують. Також під час відлучення важливо уникати зайвого стресу для тварин, а тому телят необхідно утримувати в індивідуальних будиночках ще два тижні (до досягнення ними віку 60 днів).

Фото 2. Визначення ваги теляти за допомогою мірної стрічки, ТОВ «Доліньское».

Таблиця 1. Показники ваги та віку телят на момент відлучення, ТОВ «ДД «Доліньское»

Зняття з молока					
Місяць	Щотижневий контроль	Кількість, гол.	Вік, дні	Вага у день контролю, кг	Середньодобовий приріст, кг
7	Середнє значення	5	48	65	0,581
8	Середнє значення	37	50	64	0,559
9	Середнє значення	11	55	70	0,636
10	Середнє значення	26	54	67	0,600
За 4 місяці:		79	52	66	0,594

Переводити у групові загони до 10 голів (вік 2-6 місяців) можна лише тих телят, які важать не менше 65 кг. Під час переведення фіксуємо обхват грудної клітки та висоту в холці і крупі (фото 3).

Фото 3. Вимірювання висоти в крупі, ТОВ «ДД «Доліньское».

Таблиця 2. Показники віку, ваги та зросту при переведенні в групові загони у ТОВ «ДД «Доліньское»

Переведення телят у групові загони						
Місяць	Контроль	Кількість, гол.	Вік, дні	Вага у день контролю, кг	Середньодобовий приріст, кг	Ріст у холці, м
7	Середнє значення	4	61	74	0,582	0,820
8	Середнє значення	16	66	79	0,658	0,830
9	Середнє значення	31	71	79	0,573	0,860
10	Середнє значення	27	67	82	0,670	0,870
За 4 місяці:		78	66	78	0,620	0,845

**Таблиця 3. Показники ваги та зросту теличок віком 4 місяці,
ТОВ «ТД «Долінське»**

Телята 117-123 днів життя						
Місяць	Дні проведення контролю	Кількість, гол.	Вік, дні	Вага у день контролю, кг	Середньодобовий приріст, кг	Ріст у холці, м
10	07.10.2010	2	121	144	0,859	1,03
	29.10.2010	15	123	141	0,821	1,01
	Середнє значення	17	122	143	0,827	1,02

До 4-місячного віку телята мають отримувати досхо-
чу концентрованих кормів, а також мати вільний доступ
до сіна та води. Така годівля забезпечить належний роз-
виток рубця: до 60% від об'єму шлунково-кишкового
тракту.

**Таблиця 4. Показники ваги та зросту
теличок 6-місячного віку, ТОВ «ТД «Долінське»**

Телята 157-163 днів життя						
Місяць	Дні про- ведення контролю	Кількість, гол.	Вік, дні	Вага у день контролю, кг	Середньо- добовий приріст, кг	Ріст у холці, м
10	07.10.2010	7	160	157	0,743	1,05
	29.10.2010	3	169	198	0,946	1,09
	Середнє значення	10	165	178	0,848	1,07

Із 6-місячного віку теличок можна переводити в гурти
по 30-50 голів.

Після чотирьох і до дев'яти місяців для телиць ви-
користовуємо загальнозмішаний раціон з достатньою
кількістю грубих та об'ємистих кормів, а також 2,5 кг
концентрованих кормів з відповідним вмістом сирого
протеїну. З огляду на те, що з третього по сьомий місяць
у телиць формуються молочні канали та секреторні клі-
тини, а з шостого по дев'ятий — статеві органи, надзви-
чайно важливо саме в цей проміжок часу задовольняти
потребу тварин у поживних речовинах для забезпечення
їх росту та розвитку.

Коли телицям виповнюється 12 місяців, прово-
димо відбір тварин на осіменіння. Висота в холці має
бути 127 см, у крупі — 130 см, а жива вага — 340-360 кг.
З дванадцятого до чотирнадцятого місяця прово-

димо профілактичні заходи (програма вакцинацій).
У цей час для забезпечення максимального рівня заплід-
нення використовуємо змішаний раціон із достатньою
кількістю об'ємистих кормів із відповідним вмістом про-
теїну.

Отже, на різних етапах вирощування теличок ми що-
разу зосереджуємося на певних складниках росту залеж-
но від фізіології тварин:

1. Формування імунної системи — 0-2 місяці.
2. Формування рубця — 3-4 місяці.
3. Формування секреторних клітин та молочних каналів — 3-7 місяців.
4. Формування статевих органів — 6-9 місяців.
5. Формування типу тварини — 6-20 місяців.

Як результат, досягаємо отелення первісток у
24 місяці з живою вагою 590-640 кг та висотою в крупі
145 см. На початку лактації первістки дають 28 л моло-
ка, у пік лактації — 48 л, продуктивність за лактацію —
10 тис. л.

За цією програмою вирощування молодняку вже
працюють багато підприємств, але найкращі результа-
ти отримують ПСП «Пісківське» (Чернігівська обл.),
АФ «Пісчанська» (Харківська обл.), ТОВ «Вітчизна»
(Сумська обл.), а також ТОВ «ТД «Долінське» (Хер-
сонська обл.). В цьому матеріалі використано саме їх
інформацію. Ці підприємства мають мету і наполегливо
йдуть до неї.

Молозиво – ключовий фактор для виживання телят

Підготовлено за матеріалами публікації «Colostrum – the Key to Calf Survival», <http://www.merricks.com>

Найважливішим фактором у вирощуванні телят є молозиво. Воно має ключове значення у виживанні тварин.

Плацента великої рогатої худоби має свої фізіологічні особливості і не дає імуноглобулінам (Ig) корови проникати до плода. Отож, новонароджене теля перебуває у повній залежності від імуноглобулінів молозива. Лише вони зможуть захистити його від хвороб. Процес абсорбції цих імуноглобулінів через кишечник називається передачею пасивного імунітету. Окрім захисту від хвороб, молозиво забезпечує новонароджене теля високоякісними поживними речовинами та багатьма іншими чинниками росту, які мають надзвичайно велике значення для функціонування і розвитку травного тракту.

Якщо телята не отримають достатньої кількості високоякісного молозива, вони будуть більш схильні до захворювань і загибелі. Тому життєво важливо, щоб упродовж перших 24 годин життя телята отримали необхідну порцію молозива, що і стане запорукою здорового майбутнього кожної тварини.

Значення годівлі молозивом

У США ще в 1993 році провели дослідження на предмет захищеності телят колостральним імунітетом. Для аналізу взяли зразки крові 2177 телят (24–48 годин після народження) із 598 молочних ферм, щоб визначити в сироватці крові рівень імуноглобуліну G (IgG), який представляє 90% усіх імуноглобулінів, що передаються теляті з молозива. З усіх протестованих телят лише 59% поглинули достатньо імуноглобулінів з молозива і мали у сироватці крові необхідний вміст IgG (10 мг/мл або більше). Це значить, що у 40% телят на молочних фермах бракує пасивного імунітету, чи, іншими словами, вони не отримують достатню кількість імуноглобулінів із молозива.

Під час дослідження було встановлено зв'язок між рівнем смертності телят та рівнем IgG у сироватці крові і підтверджено значення вчасного згодовування якісного молозива. Дослідники встановили, що смертність телят з рівнем IgG <10 мг/мл майже вдвічі вища, ніж смертність телят із рівнем IgG у сироватці крові ≥10 мг/мл! Відтоді проводили чимало інших досліджень, під час яких вивчали вплив рівня імуноглобулінів у крові новонароджених телят на їхнє здоров'я. Результати переконливо засвідчили, що телята з низьким рівнем імуноглобулінів сироватки не лише більш уразливі до таких хвороб, як пневмонія та пронос, а й мають високий ризик смертності. Отже, згодовування достатньої кількості молозива з метою досягти рівня 10 мг/мл IgG у сироватці крові – необхідна умова вирощування здорового і продуктивного теляти.

Що представляє собою молозиво?

Молозиво – це суміш молока та компонентів сироватки крові (імуноглобуліни та інші білки), яка накопичується в молочній залозі у дородовий сухостійний період та здоюється після отелення. Отже, все, що одержують від корови під час перших, як правило, шести доїнь після отелення, називають молозивом. Саме за цей період відбувається перехід від молозива до незбираного молока. Під час перших чотирьох із шести доїнь відбуваються найбільші зміни в складі надоєної суміші (табл. 1). Упродовж переходу від молозива до молока зменшується загальний вміст білків, жирів, сухих речовин, сухих знежирених молочних залишків та золи і збільшується рівень лактози. Вміст колострального імуноглобуліну різко зменшується.

Таблиця 1. Зміни складу молозива під час перших п'яти доїнь порівняно з незбираним молоком

Молозиво (номер доїння після отелення)						
	1	2	3	4	5	Незбиране молоко
Щільність	1,056	1,040	1,035	1,033	1,033	1,032
РН	6,320	6,320	6,330	6,340	6,330	6,500
Сухі речовини, %	23,900	17,900	14,100	13,900	13,600	12,900
Жири, %	6,700	5,400	3,900	4,400	4,300	4,000
Сухі знежирені молочні залишки, %	16,700	12,200	9,800	9,400	9,500	8,800
Всього білків, %	14,000	8,400	5,100	4,200	4,100	3,100
Імуноглобуліни, %	6,000	4,200	2,400			0,090
IgG, г/100 мл	3,200	2,500	1,500			0,060
Лактоза, %	2,700	3,900	4,400	4,600	4,700	5,000

Якість молозива

Перший крок до досягнення необхідного вмісту Ig у сироватці крові телят – забезпечити їх високоякісним молозивом. Слід пам'ятати, що якість молозива залежить від багатьох факторів, включаючи породу тварини та число лактації.

Порода корови, від якої збирають молозиво, впливає на його якість. Відомо, що імуноглобулінів у молозиві корів джерсейської породи удвічі більше, ніж у молозиві корів голштинської породи! У ході досліджень було встановлено, що в молозиві джерсейських корів міститься 9,0% імуноглобулінів, айширських – 8,1%, коричневих швейцарських – 6,6%, гернзейських – 6,3% та голштинських – 5,6%.

Окрім породи, на якість молозива також впливає те, яке за рахунком отелення. Концентрація Ig в молозиві первісток нижча, ніж у старших корів. Це можна пояснити тим, що первістки менше зазнавали впливу стадних хвороботворних мікроорганізмів, ніж старші корови; через це рівень антитіл у молозиві первісток дещо обмежений. Дослідники молочних порід великої рогатої худоби встановили, що середня концентрація Ig у молозиві під час першої лактації становить 5,91%, другої – 6,26%, третьої – 8,15%, а четвертої і наступних – 7,49%. Ще одне дослідження засвідчило, що після першого отелення концентрація Ig у молозиві була 28 мг/мл, після другого – зросла до 59мг/мл, після третього – досягла 82мг/мл, а після четвертого становила 73мг/мл. Оскільки на більшості молочних ферм первісток 25 – 30%, велика кількість телят, яких годують молозивом від матері, не отримують належного захисту від хвороб.

Беручи до уваги той факт, що молозиво відіграє вирішальну роль у захисті телят від хвороб, дуже важливо вміти легко та швидко визначити якість молозива. Є багато способів оцінки якості молозива, але найдоступ-

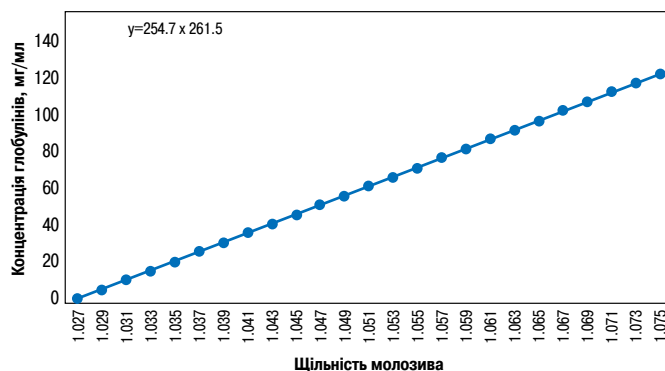

Рис. 1. Концентрація глобулінів молозива та його якість, що ґрунтуються на відносній щільності

ніший та найпростіший – використання пристрою, що зветься колострометр. Це гідрометр, призначений для встановлення питомої щільності молозива. Пристрій визначає питому щільність молозива, яка співвідноситься з концентрацією Ig (рис. 1). За допомогою колострометра ми оцінюємо якість молозива (чи концентрацію Ig, мг/мл): хороша – від 50 до 140 мг/мл, задовільна – 20–50мг/мл та погана – <20мг/мл. Ці рівні якості позначають на колострометрі зеленим, жовтим та червоним кольорами відповідно.

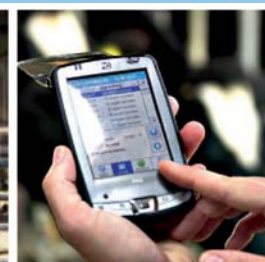
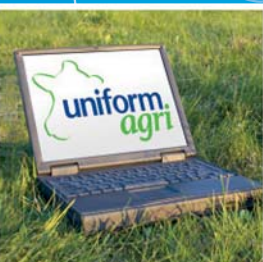
Колострометр має і свої недоліки. Температура молозива істотно впливає на показання пристрою, і цілком імовірно, що ми можемо зробити хибний висновок щодо його якості. Більшість виробників колострометрів реко-

Як ефективно управляти молочною фермою?

Uniform-Agri

Сучасна програма обліку та управління дійним стадом, яка допомагає щоденно заощаджувати час та гроші.

- Простота у використанні
- Сумісність з усіма доїльними залами
- Робота з усіма групами ВРХ
- Під'єднання до кормового комп'ютера
- Формування оптимального раціону
- Щоденний моніторинг виробництва молока на кожну корову
- Контроль показників відтворення
- Моніторинг стану здоров'я тварин
- Формування власних звітів (продуктивність, здоров'я, відтворення)
- «Щоденник» – нагадування, які дії потрібно виконати і з якими групами тварин
- Кваліфікована та оперативна служба підтримки

Представництво в Україні:

Моб: 096 5177376

Тел/факс: 04744 36985

Інтернет: www.agro-oblik.com

мендують температуру для вимірювань відносної щільності приблизно 20–250°C (або кімнатна температура). Дослідження показали, що при температурі нижче 200°C пристрій переоцінить вміст Ig, а при температурі вище 200°C градусів — недооцінить. Наприклад, молозиво, оцінене на «відмінно» при температурі від 0 до 50°C, при температурі 35–400°C може отримати оцінку «незадовільно». Найточніші показники колострометра будуть при кімнатній температурі. Загалом використання колострометра — простий, швидкий та недорогий спосіб оцінки якості молозива.

Якість молозива також пов'язана з обсягом надою. Оцінюючи фактори менеджменту та виробництва, які впливають на концентрацію імуноглобулінів у молозиві, дослідники встановили, що існує негативний взаємозв'язок між кількістю молозива під час першого надою та концентрацією IgG₁. Чим більше молозива дасть корова під час першого доїння, тим меншою буде концентрація IgG₁ у 2 літрах молозива, які випоюють теляті для забезпечення міцного імунітету. Вчені прийшли до висновку: якщо корова дає понад 8,5 кг молозива під час першого надою, то шанси, що молозиво містить достатню кількість IgG₁, знижуються з 77% до 64% (достатньою вважають концентрацію IgG₁ 35 г/л).

Споживання молозива

Через те, що телята не отримують антитіл матері через плаценту, вони повністю залежні від вмісту Ig в молозиві. Телята починають продукувати власні Ig приблизно на десятий день від народження і досягають нормально-го рівня протистояння хворобам у віці 8 тижнів. Отже, для того щоб забезпечити хороший пасивний імунітет телятам у найкритичніший період від народження до 8

На фото: випоювання телят молозивом через зонд у АФ «Тріо» (Росія)

тижнів, вони мають якнайшвидше після народження отримати достатню кількість якісного молозива першого удою.

Щоб гарантувати найкращу передачу пасивного імунітету, потрібно отримати молозиво найвищої якості від кожної корови. Вим'я новотільних корів дезінфікують, здоюють молозиво та перевіряють його якість колострометром. Молозиво з домішками крові чи маститне слід знищити, а теля нагодувати молозивом, що було попередньо заморожене. Теля має спожити мінімум 2 літри молозива упродовж першої години від народження, бажано навіть у перші 30 хвилин життя. Наступні 2 літри потрібно згодувати між 6-ю та 12-ю годиною життя. Якщо теля відмовляється ссати з пляшки, слід примусово згодувати молозиво через зонд. Телята, які через певні причини вчасно не отримали потрібну кількість якісного молозива, більше схильні до хвороб та загибелі.

Згідно зі стандартами сучасної технології вирощування телят, щоб забезпечити успішну передачу пасивного імунітету (концентрація IgG в сироватці крові 10 мг/мл), новонародженим тваринам потрібно згодувати мінімум 2 літри високоякісного молозива. Нещодавні дослідження показали, що згодувати молозиво у більшій кількості корисніше. Через те що не завжди точно можна визначити концентрацію Ig у молозиві, а аналіз крові теляти на вміст Ig у сироватці раніше, як за 24 години від народження, не тільки коштує грошей, а й займає багато часу, пропонують скористатися таким правилом: теля якнайшвидше після народження має спожити 100 г IgG, у такому разі вміст IgG у сироватці крові буде 10мг/мл.

Підґрунтя цього правила такі:

- Об'єм плазми новонародженого теляти становить близько 6,5% від ваги тіла — отже, у теляти вагою 40 кг плазма (сироватка) становитиме 2,6 літра.
- Щоб отримати 10 мг/мл IgG у сироватці, потрібно $2,6 \text{ л} \times 10 \text{ г IgG/л} = 26 \text{ г IgG}$.
- Ефективність абсорбції IgG варіюється від 20% до 48% залежно від вмісту IgG у молозиві та фізіологічних особливостей теляти. Ми припускаємо, що середній показник ефективності абсорбції 25% для теляти, що отримало молозиво упродовж першої години життя і не в стресових умовах. Отже, теля повинно спожити мінімум $104 \text{ г IgG: } 26 \text{ г}, 0,25 = 104 \text{ г}$.
- Якщо молозиво хорошої якості (60 мг/мл IgG), теляті достатньо згодувати 1,73 л ($104 \text{ г}, 60 \text{ г/л} = 1,73 \text{ л}$).
- Якщо молозиво нижчої якості (35 мг/мл IgG), потрібно мінімум 2,97 л ($104 \text{ г}, 35 \text{ г/л} = 2,97 \text{ л}$).

Коли у вашому розпорядженні є прилади для вимірювання концентрації IgG у молозиві (наприклад, колострометр), то вище описане правило визначення необхідної кількості молозива допоможе вам досягти успішної передачі IgG. Проте телята, народжені в стресових умовах (наприклад, патологічні пологи), можуть мати гіршу

абсорбцію і їм потрібно згодовувати більшу кількість для досягнення необхідного рівня пасивної передачі IgG. У табл. 2 показано, скільки молозива потрібно згодовувати телятам з різною вагою, щоб забезпечити необхідний вміст імуноглобулінів у сироватці крові.

Таблиця 2. Кількість молозива (літри), яку потрібно згодовувати телятам, щоб забезпечити вміст IgG у сироватці крові 10 мг/мл

Вміст IgG в молозиві, г/л	Вага новонародженого теляти, кг									
	34	36	38	40	43	45	47	49	51	53
20	4,4	4,7	5,0	5,3	5,6	5,9	6,2	6,5	6,8	7,1
30	2,9	3,1	3,3	3,5	3,7	3,9	4,1	4,3	4,5	4,7
35	2,4	2,6	2,8	3,0	3,2	3,4	3,6	3,8	4,0	4,2
40	2,2	2,3	2,4	2,6	2,8	3,0	3,1	3,2	3,3	3,5
45	1,9	2,1	2,2	2,3	2,5	2,6	2,7	2,9	3,0	3,1
50	1,8	1,9	2,0	2,1	2,2	2,3	2,5	2,6	2,7	2,8
55	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5
60	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	1,95	2,0	2,1	2,2	2,3
65	1,4	1,5	1,55	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	2,1	2,15
70	1,25	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,75	1,8	1,9	2,0
80	1,1	1,2	1,25	1,3	1,4	1,45	1,5	1,6	1,7	1,75
Ефективність абсорбції 25%										

Зберігання молозива

На фермі не завжди може бути свіже високоякісне молозиво для згодовування новонародженому теляті у перші 30 хвилин життя. Для таких випадків потрібно мати запаси високоякісного молозива, замороженого невеликими порціями (пакети чи пляшки місткістю 1 літр). Заморожене молозиво можна зберігати упродовж року, при цьому воно майже не втрачає своїх поживних властивостей. Розморожувати молозиво треба повільно у теплій воді (38°C) чи при кімнатній температурі, щоб зберегти якість. Швидке розморожування може негативно позначитися на природних властивостях молозива та концентрації активних імуноглобулінів. Розморожувати молозиво можна також і в мікрохвильовій печі, це не призведе до значних втрат Ig. Використовуючи мікрохвильову піч, слід установити економний режим розморожування (60% від повної потужності) та час від часу перемішувати молозиво. Крім того, молозиво можна зберігати в холодильнику до 7 днів без значних втрат поживних властивостей.

Щоб уникнути бактеріального забруднення, свіжовидоєне молозиво, яке не планують згодовувати негайно, потрібно якомога швидше охолодити до температури 4°C. Навіть за найкращих умов у молозиві одразу після доїння міститься 20 і навіть більше тисяч бактерій у кожному мілілітрі. Якщо в молозиві присутні бактерії, такі як *E. Coli*, то при температурі 37-38°C їх кількість подвоюється кожні 20 хвилин, а вже через годину їх буде у вісім разів більше, через дві години — у 64 рази більше! Ось тому дуже важливо негайно охолодити молозиво, призначене для зберігання.

Для того, щоб швидко охолодити молозиво (і тим самим запобігти розмноженню бактерій), його охолоджують чи заморожують невеликими порціями, розміщуючи між чистими і продезінфікованими трілітровими пластиковими пляшками чи пакетами з льодом. Також можна тримати у морозильній камері напоготові продезінфіковані контейнери для випоювання, щоб у них одразу розливати молозиво, — це додатковий захід боротьби з будь-яким видом *Cryptosporidium*, що може бути в контейнерах.

На фото: банк молозива в АФ «Трію» (Росія)

На фото: розморожування молозива в АФ «Трію» (Росія)

Імуноглобуліни молозива

Класи та функції

Імуноглобуліни в організмі продукуються клітинами плазми і використовуються для захисту організму від захворювань.

Імуноглобуліни поділяються на п'ять класів (IgG, IgM, IgA, IgD, IgE). Кожен із цих класів ділиться на підкласи. Із п'яти класів трьома головними є IgG, IgM та IgA. Хоч вони і відрізняються за структурою та функціями (IgG та IgM захищають від системних інфекцій, а IgA функціонує на поверхнях тканин всередині організму — в кишечнику, наприклад), вони всі є антитілами на специфічні чужорідні протеїни, дії яких зазнавала корова.

Проте функції імуноглобулінів не обмежуються лише забезпеченням пасивного імунітету. Доведено, що імуноглобуліни, які захищають внутрішні стінки кишечника, виконують локалізуючу функцію, особливо проти *E. coli*. Цим і зумовлена необхідність годувати телят упродовж перших трьох днів життя молозивом. Дослідження показали, що рівень захворюваності і смертності серед телят, що зазнали дії *E. coli*, був значно нижчим, якщо тварини споживали молозиво із вмістом Ig проти *E. coli*, навіть тоді, коли стінки кишечника закриваються для абсорбції.

Концентрація імуноглобулінів у молозиві і незбираному молоці різна (табл. 3).

Таблиця 3. Вміст імуноглобулінів у молозиві та незбираному молоці

	IgG ₁ , г/л	IgG ₂ , г/л	IgM, г/л	IgA, г/л
Молозиво	75,00	1,90	4,90	4,40
Незбиране молоко	0,35	0,06	0,04	0,05

Абсорбція

Абсорбція макромолекул (Ig) із кишечника в кров відбувається у дві фази. Перша фаза — засвоєння Ig в епітелій кишечника, друга — передача і подальше вивільнення імуноглобулінів у систему кровообігу.

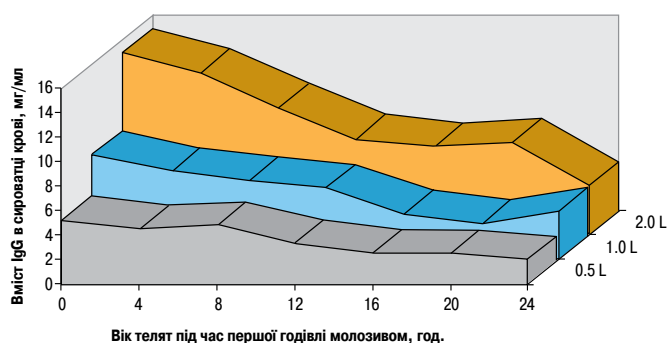

Рис. 2. Концентрація IgG в сироватці крові телят залежно від кількості згодованого молозива

Рівень абсорбції

На рівень абсорбції імуноглобулінів молозива впливають такі чинники:

- проміжок часу від народження до моменту, коли теляті вперше згодували молозиво;
- кількість згодованого молозива;
- час після годування молозивом.

Спожите молозиво — джерело імуноглобулінів для абсорбції епітеліальними клітинами кишечника. До того ж, воно стимулює сам процес поглинання. Ефективність абсорбції імуноглобулінів зменшується в міру того, як теля дорослішає і розвиваються клітини кишечника. Зниження рівня абсорбції імуноглобулінів і є тим фактором, який спонукає виробників забезпечити достатню кількість молозива під час першої годівлі, щоб активізувати всі абсорбуючі клітини, які застилають стінки тонкого кишечника. З ростом та розвитком теляти зменшується здатність клітин кишечника до абсорбції.

Щоб установити, яка кількість молозива необхідна для максимальної абсорбції імуноглобулінів, телят годували різною кількістю високоякісного молозива в різний час після народження. Як з'ясувалося, у телят, які отримали 0,5–1,0 літр молозива, процес поглинання потенційними клітинами не активується, тому що під час другої годівлі, через 12 годин, збільшувалася абсорбція імуноглобулінів. Однак згодовування 2 л молозива порівняно з 0,5–1,0 л значно збільшувало рівень передачі імуноглобулінів із молозива у кровеносну систему протягом перших 4 годин після народження, а також у наступні періоди. Телята, які спожили 2 л молозива, не реагували на другу годівлю 12 годинами пізніше, що вказувало на те, що 2 л — достатній об'єм для повного контакту і насичення потенційних абсорбуючих клітин кишечника.

Існує два головних фактори, які визначають максимальну концентрацію імуноглобулінів у сироватці, — це вік під час першої годівлі (години) та кількість згодованого молозива. Чим старше теля під час першого годування молозива, тим нижча концентрація імуноглобулінів у сироватці його крові, і чим більша кількість згодованого молозива (2 л), тим більша концентрація Ig (рис. 2).

Однак вік та кількість молозива під час першого годування молозива — не єдині чинники, які впливають на абсорбцію Ig. Такі фактори, як тепловий стрес, суворі морози та патологічні пологи, також негативно впливають на абсорбцію Ig. Та, на жаль, навіть цей перелік чинників не пояснює, чому телята, яких годують однаковою кількістю молозива в однаковому віці, не завжди мають однаковий вміст IgG у сироватці.

Тривалість абсорбції

Призупинення процесу проникнення Ig молозива через стінки кишечника відбувається спонтанно з віком. Через 12 годин після народження рівень проникності

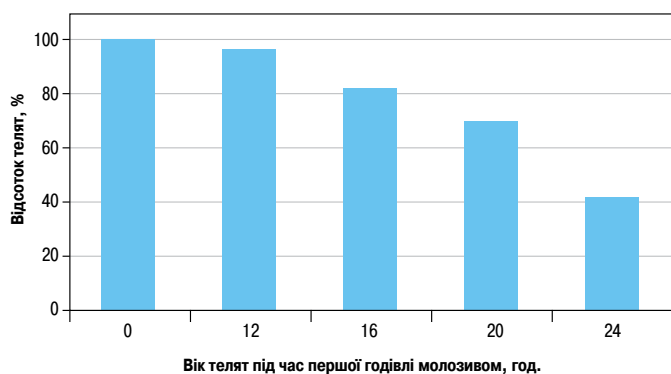

Рис. 3. Відсоток телят, здатних поглинати імуноглобуліни молозива

починає різко зменшуватися. Якщо телят не годують молозивом, середній час призупинення абсорбції становить приблизно 24 години після народження. У телят, яких годують молозивом одразу після народження, процес абсорбції припиняється раніше. На тривалість проникності стінок кишечника для імуноглобулінів впливає вік першої годівлі, а не кількість молозива. Період тривалості кишкової проникності має вирішальне значення для передачі імуноглобулінів молозива та набуття пасивного імунітету.

Скільки триває період абсорбції? Чисельні дослідження показали, що у телят, які одразу після народження отримали молозиво, стінки кишечника втрачали здатність до абсорбції IgG приблизно через 21 годину, IgM та IgA – через 23 години. Якщо першу годівлю молозивом проводили через 24 години після народження, період проникності стінок кишечника становив 33, 31 та 32 години для IgG, IgM і IgA відповідно. Таким чином, тривалість абсорбції скорочується при зволіканні з першою годівлею (наприклад, телята, нагодовані одразу після народження, мали 24 години для поглинання Ig, а ті, яких нагодували через 24 години, мали лише 8 годин для абсорбції). Чим старші телята під час першого згодовування молозива, тим менше часу і шансів вони мають на те, щоб поглинути імуноглобуліни і досягти необхідного рівня IgG у сироватці крові – 10 мг/мл. Більше половини (59%) телят, які вперше отримали молозиво через 24 години після народження, неспроможні поглинути Ig (рис. 3). Чим раніше після народження теля отримують першу порцію молозива, тим менший відсоток тварин, нездатних абсорбувати колостральні імуноглобуліни.

Висновки

Є кілька чинників, що впливають на пасивну передачу Ig молозива теляті:

- загальний вміст Ig у згодованому молозиві;
- час згодовування молозива;
- метод годівлі;
- генетичні і фізіологічні аспекти та вплив довкілля.

Найголовнішими факторами є загальний вміст Ig у молозиві та час згодовування. Імуноглобуліни молозива поглинаються епітеліальними клітинами кишечника впродовж перших годин життя і потрапляють у кров через лімфатичну систему. Потрапивши в кровоносну систему, далі імуноглобуліни розподіляються в екстраваскулярних рідинах організму залежно від класу. Абсорбовані Ig захищають від інфекційних захворювань та системного зараження мікроорганізмами.

Рівень імуноглобулінів у сироватці, який асоціюється зі стійкістю теляти чи його схильності до хвороб, для різних ферм різний. По суті нереально категорично задекларувати, яким має бути вміст Ig у сироватці, щоб забезпечити стійкість новонароджених телят до хвороб. Вміст Ig, потрібний для захисту телят, залежить від інфекційної ситуації на фермі, патогенних мікроорганізмів, особливостей догляду за новонародженими телятами, а також від якості молозива.

Інші компоненти молозива

Поживні речовини

Молозиво – джерело імуноглобулінів, але обмежувати його значимість лише цим було б несправедливо. Молозиво містить велику кількість таких поживних речовин, як білки, жири, вуглеводи, вітаміни та мінерали.

Молозиво – чудове джерело енергії для новонародженого теляти. Жири та лактоза, енергетичні компоненти цього цінного продукту, необхідні теляті для початку термогенезису (виробництва енергії) та підтримки температури тіла. Без джерела енергії, яким є молозиво, власних запасів жиру теляті може вистачити лише на 18 годин. Окрім енергії, вміст вітамінів та мінералів, що містяться в молозиві, значно вищий, ніж у незбираному молоці. Компоненти молозива стимулюють метаболізм і сприяють розвитку травної системи теляти.

Компоненти молозива, які не належать до поживних речовин

Останні дослідження показали, що молозиво містить велику кількість гормонів росту (інсулін-подібний чинник росту I і II, епідермальний і трансформуючий чинники росту та чинник росту нервів), а також інсулін, кортизол і тироксин. Вони можуть позитивно впливати на розвиток травної системи.

Висновки

Годівля телят високоякісним молозивом чим раніше після народження забезпечує їх не лише імуноглобулінами, що допомагають протистояти хворобам, а й іншими поживними речовинами – такими, як енергія, вітаміни, мінерали та гормони росту. Для того, щоб використати всі очевидні переваги годівлі телят молозивом, на кожній фермі потрібно розробити та чітко виконувати протоколи роботи з молозивом. І телята не тільки будуть здоровими, а й матимуть додаткові переваги для росту та розвитку травної системи.

В сухостій – без попередження!

Михайло Білокінь, консультант АВМ з питань ветеринарії

На пострадянському просторі панівною технологією запуску корів у сухостій було поступове поетапне зменшення кратності доїнь з остаточним припиненням при разовому надої 1-2 л молока. Технік штучного осіменіння інформував доярок про дату запуску корів через оголошення на стендах або індивідуальні цидулки. На свій страх і ризик доярки реалізовували плани запуску «творчо». У гонитві за надоями та зі страху спровокувати мастит часто-густо корів продовжували доїти ще тривалий час після оголошення дати сухостою. «Творчість» доярок зоотехніки і ветеринари перевіряли найчастіше раз на місяць під час контрольного доїння. Процес був малокерованим, на поверхні – вплив людського фактора і, як наслідок, молока наступної лактації було вже менше, воно втрачало у якості, а новонароджені телята масово хворіли. Поширеність субклінічного маститу в деяких господарствах сягала 50%. Під час класичного (поетапного) запуску кількість соматичних клітин різко зростає – від 600 тис. до 1 млн 500 тис. на мл. Це призводить до зростання рівня соматичних клітин у збірному молоці.

У більшості молочних господарств світу стає поширеною технологія одномоментного запуску. Багато хто вже використовує цей метод і в нашій країні. Багато хто про це чув, але з якихось причин ще не впроваджує. Дехто про це дізнається саме з цієї публікації. Так що ж воно таке технологія одномоментного запуску? Добре це чи погано? Потрібно це чи не потрібно? Спробуємо розібратися та відповісти на всі ці запитання.

Отже, одномоментний запуск – це технологія, яка дає змогу не зменшувати кратності доїння перед запуском у сухостій до моменту, коли до отелення залишається 60–54 дні. Використовуючи консервуючі внутрішньовименні препарати для сухостійних корів, можливо припинити доїння із добовим надоем 20 л і більше!

Технологія запуску

Рекомендується (хоча й не обов'язково) за 75–70 днів до передбачуваного отелення знизити вміст соковитих і

концентрованих кормів у раціоні. За 60–54 дні до отелення перевірити всі чверті вимені на субклінічний (прихований) мастит. Якщо маститу немає, ввести у кожную діжку по одному шприцу спеціального антимікробного препарату пролонгованої дії. Якщо перед запуском виявляють мастит, то спочатку його слід вилікувати (звісно, не порушуючи кратності доїння), а потім законсервувати діжки. Якщо заплюшувати очі на наявність субклінічного маститу, то, незалежно від того, який препарат використовувався для запуску, кількість ускладнень становитиме приблизно 1–3%. Це мізерні цифри, але краще, коли ускладнень немає зовсім. Дехто вважає, що сам факт введення в долі вимені препаратів для консервації має приводити до припинення секреції молока. Це не так! Потрібно ще зробити дві важливі дії: обов'язково відразу після запуску змінити місце (умови) утримання та раціон годівлі. Створивши стрес, ми різко зменшимо молокоутворення та молоковіддачу.

Введення в долі вимені препаратів для консервації не призупиняє секрецію молока! Відразу після запуску потрібно обов'язково змінити місце (умови) утримання та раціон годівлі.

ПРОГРАММЫ КОРМЛЕНИЯ ДЛЯ КРС

от крупнейшего производителя комбикормов из Германии

ООО «Агравиа АГ» (Украина)
03022 г. Киев, ул. Ломоносова, 83а
Тел./факс: + 38 044 250 9335, + 38 044 250 9336
Моб.: +38 067 405 7080
E-mail: info.ukraine@agravis.ru

**ПРЕСТАРТЕРЫ • МОЛОЧНЫЕ ПРОДУКТЫ
БВМД • ЛИЗУНЦЫ • БИОКОНСЕРВАНТЫ**

ДОВЕРИЕ, ЗАСЛУЖЕННОЕ ДЕЛОМ! www.agravis.ru

Що буде завтра та післязавтра?

Наступного дня у корови вим'я збільшиться у розмірах, що залежить від попереднього добового надою і наявності соковитих кормів у раціоні. Через день збільшення припиняється і з третього-четвертого дня починається інволюція вимені.

Добре це чи погано?

Однозначно добре! Ця технологія має високу рентабельність при надої за лактацію від 5 тис. літрів. Одномоментний запуск у поєднанні з автоматизованою програмою обліку та організацією роботи в тижневому ритмі повністю виключає людський фактор. Радикально зменшується захворюваність на мастит у сухостійний і післяотельний періоди. Молозиво від здорових новотільних корів є запорукою виживання телят і допомагає різко знизити випадки діареї.

Потрібно чи не потрібно?

Одномоментний запуск є економічно недоцільним у господарствах, де середній надій за лактацію становить до 4 тис. літрів, а проблема післяродових маститів є незначною. У таких господарствах зазвичай корови самі поступово припиняють лактацію до моменту запуску і тому вистачитися на препарати не доводиться. Зовсім

інша картина спостерігається в господарствах з високопродуктивними коровами. Для цього порівнюємо показники таблиці 1.

Ця таблиця доволі схематична, однак вона чітко демонструє, звідки береться рентабельність. Реальну картину можна розрахувати лише для конкретного господарства, враховуючи добовий надій перед запуском, кратність доїння, вартість молока, кількість днів та схему класичного способу запуску. При використанні одномоментного запуску з метою профілактики мас-

титів у сухостійний та післяродовий період економічну ефективність розраховують на основі кількості втраченого молока під час захворювання та лікування, затрат на препарати, а також втрат молока впродовж наступної лактації.

Позбавивши доярок можливості самостійно реалізувати схему запуску корів, менеджери ферм покладають ці обов'язки на себе та ветеринарів з усвідомленням необхідності вирішення основних цілей запуску — **СВОЄЧАСНІСТЬ** та **ЕФЕКТИВНІСТЬ**!

Таблиця 1. Динаміка молочної продуктивності та отриманий прибуток за одномоментного запуску порівняно з класичним (поетапним) способом

Днів до запуску	Добовий надій, л					
	10		15		20	
	Одномоментний запуск	Класичний спосіб	Одномоментний запуск	Класичний спосіб	Одномоментний запуск	Класичний спосіб
14	10	10	15	15	20	20
13	10	6	15	9	20	14
12	10	6	15	9	19	14
11	10	6	15	8	19	13
10	10	5	15	8	19	13
9	9	–	14	–	18	–
8	9	6	14	7	18	14
7	9	–	14	–	18	–
6	9	5	14	6	18	12
5	9	–	13	–	17	–
4	9	3	13	4	17	10
3	9	–	13	–	17	–
2	8	–	12	–	17	–
1	8	2	12	3	17	6
Надій за 14 днів, л	129	49	194	69	254	116
Виручка при ціні 4 грн./л	516	196	776	276	1016	464
Затрати на консеант, грн.	40	–	40	–	40	–
Прибуток, грн.	280	–	460	–	512	–
Прибуток за рік на фермі 500 гол, тис. грн.	140	–	230	–	256	–

Naturally ahead

≡ **Biomin** ≡

Контроль над
риском заражения
микотоксинами

До 2 кг больше...

...молока – результат кормления животных рационами, где микотоксины под контролем.

Микотоксины ухудшают надой и общее состояние здоровья Ваших животных.

Микофикс® - это правильный выбор среди кормовых добавок для контроля над риском заражения микотоксинами.

ООО «БИОМИН УКРАИНА»
ул. Щекавицкая, 30/39, оф. 167
04071, г. Киев, Украина
Тел.: + 3 8 044 360 18 81
+ 38 044 496 17 63
факс: +38 044 207 12 10
e-mail: office.ukraine@biomin.net
www.biomin.net

Результаты опытов, а также другую полезную информацию Вы найдете на сайте:

www.mycofix.biomin.net

Молочний феномен Каліфорнії

Любомир Дикун, компанія «Дикун Глобал Консалт»

Каліфорнія — слово, яке викликає захоплення та натхнення. Вже сама назва штату є всесвітньо відомим брендом. А ще Каліфорнію вважають краєм вільнодумців та людей з креативним мисленням. Недарма саме тут міститься центр світової кіноіндустрії Голлівуд та Силіконова долина, а американський уряд називає штат флагманом економіки. Тільки тут кіноактор стає губернатором, а молодий комп'ютерний геній — найбагатшою людиною світу. Саме в цьому кліматі зародилась ідея, що пити молоко — не тільки корисно, а й модно. І саме з каліфорнійських долин стартувала національна програма «Got Milk?» («Є молоко?»), яка спочатку сколихнула Америку, а далі й увесь світ. Спробуй не побігти в супермаркет та не купити півгалона молока, коли з обкладинки гламурного глянцевого журналу на тебе спокусливо поглядає Анджеліна Джолі з молоком на губах, а внизу великими літерами: «МОЛОКО ВЖЕ НЕ ТРАДИЦІЙНЕ, А ЗНОВ У МОДІ». І хіба не згадаєш після цього рядки дитячої пісеньки з мультфільму: «Пийте, діти, — молоко — будете здорові». А ще хочеться згадати Леоніда Кравчука, першого і останнього Президента, який підтримував програму безкоштовного молока в школах. Але це вже зовсім інша історія, до якої ми обов'язково повернемося.

Після всього вище переліченого нас зовсім не дивує той факт, що саме каліфорнійські фермери стоять в авангарді світової молочної індустрії. Усім нам добре відомі і каліфорнійський тест на мастит, і програма управління стадом Dairy Plan чи так званий каліфорнійський драйлот, який у світі називають каліфорнійською системою

утримання худоби. Тому ми не мали права залишити це місце поза увагою українських молочників.

Суперштат

Отже, у 1993 році Каліфорнія стає штатом-лідером з обсягів виробництва молока, випередивши свого найближчого конкурента Вісконсин. Крім цього, найзахідніший штат визнано номером один у США з виробництва незбираного, а також знежиреного сухого молока, масла, морозива, йогуртів. За підсумками 2009 року понад 35% усього американського експорту молочної продукції припадає на цей штат. Також Каліфорнія займає другу позицію з виробництва твердих сирів. Приблизно 40% усього молока, виробленого в штаті, йде на виробництво славного сиру. Саме на потужне виробництво твердих сирів — цих китів молочної експорту — ставлять західноамериканські молочарі. І тут також не обійшлося без креативу та продуманого піару. Згадаймо, чим відома на весь світ Каліфорнія — звичайно, долиною Напа та каліфорнійським вином. А як можна уявити вино без твердих сирів, які синергічно доповнюють цей древній продукт та створюють потужний тандем для світової експансії? Між іншим, історія виноробства в Україні сягає еллінських часів, а в Штатах ця традиція налічує не більше 100 років — є над чим замислитись.

Ставши молочним лідером, Каліфорнія продовжує нарощувати потужності і вже в 2008 р. виробляє рекордні 19 млн. т молока, що становить більше 20% від загальнодержавних обсягів виробництва. І вже поставлено нові

цїлі — 21 млн. т молока у 2020-му. Молочна галузь штату вже давно займає першу позицію серед інших галузей сільськогосподарського виробництва. Щороку штат продає молочної продукції більш як на 4,5 млрд. доларів. Сьогодні у Каліфорнії 1750 молочнотоварних ферм, на яких утримується 1,79 млн. дійних корів. Недаремно місцеві фермери люблять казати, що кожна п'ята американська корова живе в Каліфорнії. Саме ці, каліфорнійські, корови показали рекордну продуктивність: у 2009 році середній надій молока по штату перевищив 10 тис. літрів. Таких виробничих показників вдається досягати за умов найсуворішого екологічного законодавства. Ще у 1997 році виробники підписали угоду про партнерство (добровільне!) з урядовим агентством, започаткувавши Каліфорнійську молочну програму якості. Програма забезпечує молочних фермерів знаннями та ресурсами, що дозволяє виробникам бути лідерами на континенті та впевнено дотримуватись вимог щодо захисту довкілля, здоров'я та добробуту тварин, якості виробленої продукції.

Місцеві науковці вже давно підраховали, що внесок молочної індустрії в економіку штату становить понад 63 млрд. доларів і при цьому створюється 443 тисячі робочих місць. Зробивши ці підрахунки, вчені здивували не тільки себе, довівши, що молочна галузь в структурі економіки штату стоїть попереду таких відомих індустрій, як кіно та виробництво вина. Статистика свідчить, що кіноіндустрія створює активів на 35 млрд. доларів і забезпечує 208 тис. робочих місць, а виноробна галузь — 59 млрд. доларів та 330 тис. робочих місць відповідно.

Згідно з даними незалежної консалтингової компанії J/D/G (Флорида), яка спеціалізується на дослідженнях у молочному скотарстві, типова каліфорнійська молочно-товарна ферма стимулює розвиток економіки, створюючи активів на суму 33,1 млн. доларів та забезпечуючи 232 робочих місця, включаючи робітників на фермі та поза фермою: водії молоковозів, роздрібні торговці, працівники переробної галузі, що працюють на сироварних та молокопереробних заводах. Це вражаючий показник, зважаючи на те, що на фермах Каліфорнії, яка межує з Мексикою, найвища чисельність нелегальної робочої сили. Коли йдеться про мексиканських робітників, одразу згадується майже анекдотична ситуація, про яку розповів керівник однієї з найбільших та найкращих українських МТФ, нині заступник міністра аграрної політики Сергій Биков. Перед тим як збудувати ферму, він вирішив пройти стажування в Штатах та відчути, як це доїти 12 тис. літрів молока. Упродовж стажування він часто зустрічався з американськими консультантами та представниками компаній. Дізнавшись про грандіозні плани українця, один консультант запитав: «А як ви плануєте залучити мексиканців для роботи на вашій фермі?». І справді, про працовитість та сумлінність мексиканських робітників, особливо доярів, ходять легенди.

СуперМТФ

Після відвідин молочнотоварних ферм та переробних підприємств США стає зрозуміло, що винуватцями каліфорнійського молочного феномену були не держава та субсидії, а самі фермери. Під час подорожі ми познайо-

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

МТФ «Йосеміті Джерсей», Каліфорнія, США

Загальна інформація

Площа с.-г. угідь компанії, га	400
Чисельність стада, голів	5000
Дійне стадо, голів	2400
Порода	Джерсей

Молоко та доїння

Середній річний надій на 1 корову, кг	8235
% жиру	4,9
% білка	4,1
Кількість соматичних клітин, тис./см ³	127
Кількість доїнь на день	3
Доїльна зала	Капусель (50 місць) WestfaliaSurge

Репродукція

Відсоток тільних корів у стаді	78%
Генетичний матеріал	Alta Genetics
Кількість корів на 3 робітників	340
Раціон дійної корови, кг	CP
Кукурудзяний силос	5,5
Сіно люцерни	4,5
Кукурудза	2,3-2,7
Ячмінь	1,0
Овес	0,7
Соевий шрот	0,45-0,90

милися з Річардом Клаусом та його молочним бізнесом. У далекому 1950 році сім'я доїла 24 корови та обробляла 10 га землі, а в 1979 році ферма вже мала два відділки та налічувала 785 голів дійного стада. Нині Річард володіє «Йосеміті Джерсей» — однією з найбільших молочно-товарних ферм Каліфорнії. За останні п'ять років господарство зросло з 1200 до 2400 дійних корів. Утримання безприв'язне із системою змиву.

Варто звернути окрему увагу на систему гноєвидалення, яка є типовою для всього штату. Змитий водою гній потрапляє до резервуару відстійника, а далі прокачується через сепаратор, що розділяє гній на рідку та тверду фракцію. Рідка фракція перекачується до лагуни і згодом використовується як добриво на полях, а тверда після просушування йде на підстилку або реалізується як добриво у квіткових та фермерських магазинах. Для підвищення комфорту тварин та утилізації відходів виробництва мигдалю до підстилки додають також лушпиння мигдалевого горіха.

Надзвичайно велику увагу приділяють проблемі теплового стресу, яка влітку 2010 року, стала і українською проблемою. Для цього на фермі встановлено вентилятори, систему обприскування типу туман біля кормових столів та фронтальний душ на виході з доїльної зали.

Хворі та новотільні корови утримуються і дояться окремо. Дійним коровам згодовують повнораціонну кормосуміш, яка роздається один раз на день. Споживання корму контролюється автоматизованою програмою Feed Watch Software. Програма дозволяє менеджерам відстежувати споживання корму кожною коровою і легко вилучати зі стада проблемних тварин. Один раз на три тижні менеджери ферми разом із консультантами з годівлі переглядають та коригують раціон.

Суперпереробник

Як кожен із вас здогадується, найкраще те переробне підприємство, де ви власник. Взявши на озброєння це гасло, каліфорнійські фермери стали співзасновниками більш як 110 молокозаводів, що виробляють повний спектр молочної продукції та гордо носять штамп «Справжнє каліфорнійське молоко» (Real California Milk) та «Справжній каліфорнійський сир» (Real California Cheese). Ці штампи допомагають покупцям знайти саме каліфорнійський молочний товар на полицях супермаркетів.

Одним із найкращих прикладів такого переробного підприємства є «Хілмар чіз» (Hilmar Cheese). З самого початку ця компанія була великою мрією 12 молочних фер-

мерів, які заснували підприємство у 1984 році, шукаючи шляхи оптимізації вартості високопротеїнового молока джерсейських корів.

Кожного дня 260 молочних ферм постачають на переробку високоякісне джерсейське молоко. Пам'ятаючи про потреби своїх постачальників, щороку завод виплачує більше 20 млн. доларів у вигляді премій, бонусів та спеціальних програм. При заводі працює оглядовий майданчик, сувенірний магазин та центр популяризації молока, який проводить екскурсії, навчальні програми для школярів та студентів.

«Хілмар чіз» має два переробних заводи. Один із них розташований біля містечка Хілмар в центрі Каліфорнійської долини — місцині, де виробляється набагато більше молока, ніж у будь-якому іншому куточку світу. Другий завод — у Техасі, він задовольняє потреби центральних регіонів США.

Компанія «Хілмар чіз» спеціалізується на виробництві сирів «Чеддер» та «Американський». Завод не продає сири під власною торговою маркою, а виробляє продукцію на замовлення та під брендом компаній, які його реалізують. Також завод не має свого транспорту для збору молока. Для цього на тендерній основі винаймаються компанії, які дотримуються суворих вимог із приймання та транспортування молока. Компанія щороку виробляє понад 167 тис. т сирів, 11 тис. т концентрованої білкової сироватки та 41 тис. т лактози.

Продукція заводу постачається до 40 країн світу. Нині завод є найбільшим приватним виробником сиру, розташованим на одному виробничому майданчику. На підприємстві працює понад 900 робітників. Спілкуючись із фермерами-власниками «Хілмар чіз», ми зрозуміли, що переробка молока вже не виступає тільки диверсифікатором цін на молоко, але є одним із головних джерел фінансових надходжень, що гарантує розвиток молочних ферм.

Готуючись до написання цієї статті, я часто згадував тих людей, з якими вивчав молочну галузь Каліфорнії. Я пам'ятаю, як змінювалося їхнє світобачення та горіли очі від бажання повернутися в Україну та почати революцію у себе на місцях. Із багатьма ми досі співпрацюємо у тісному колі однодумців, які є засновниками Асоціації виробників молока України (АВМ), та віримо, що основні цінності каліфорнійських фермерів ми зможемо реалізувати і в нашій країні.

Сьогодні у цій рубриці два оповідання з циклу «Байки про бізнес».

Автор циклу Інна Тавлуй, консультант із системного бізнесу, керуючий партнер компанії RIVENA.

Серія байок про бізнес - це історії з життя власників і топ-менеджерів. У них читач зможе легко впізнати себе, своїх партнерів, ситуації, з якими стикається кожного дня, адже проблеми в українських компаніях такі схожі! А найважливіше - байки наочно ілюструють нинішній стан бізнесу, змушуючи замислитися, а також пропонують готові рецепти, якщо вибір зроблено ...

ДІАЛОГ

Байка «Діалог» — про типові управлінські помилки більшості вітчизняних компаній. Основна їх причина: управлінська функція взагалі відсутня. Те, що практикується, — не більше ніж авторитарне ручне правління. На етапі становлення бізнесу це виправдано, але потім такий стиль стає гальмом для компанії, її власника та для кожного окремого співробітника.

Розвивати компанію чи продовжувати "керувати" наосліп? Замикати всі функції на собі чи залучити співробітників? Включатися у вирішення стратегічних питань чи продовжувати займатися адмініструванням?

Це твій бізнес і ти маєш право зробити СВОЙ ВИБІР.

Борис:

Сашко, я такий радий тебе бачити! Заходь, сідай. Що будеш: чай, каву? Може, чогось міцнішого?

Олександр (потискує простягнуту руку та задоволено випростується в кріслі):

Давай каву, чорну, міцну. Я за кермом.

Борис (гепеється у своє крісло і дає розпорядження щодо кави):

Ну, розповідай: як ти, як бізнес? Чув, у «п'ятірку» ввійшов ... І це за три роки роботи! (Дзвонить мобільний телефон.) Вибач, відповім. Митницю я дав розпорядження оплатити ще минулого тижня, нехай перевірять ще раз!.. Вибач, Сашко: товар тримають, а цей ідіот-брокер сидить там півдня і ніякого толку, хоч бери та сам їдь. У тебе теж такі недолугі працюють? А ще зарплатою завжди невдоволені! Де нормальних працівників узяти? Бачу, у тебе все гаразд, якщо у «п'ятірку» так легко ввійшов ...

Олександр:

Та й у мене теж не все просто. Кому зараз легко? Просто намагаюся ефективно використовувати свій час: і втримувати позицію в рейтингу, і нове виробництво відкрив — тепер вникаю в усі дрібниці, тут ще діти з підлітковими наїздами... Та багато чого. І собою хочеться зайнятися: цього року вперше підводну рушницю взяв у руки ...

Борис:

Рушниця... (Дзвонить телефон.) Алло! Слухаю! Ну і що я можу тобі сказати? Перевір, який у нього борг з минулого року. Ну... То які питання можуть бути? Мені вішати цю дебіторку на тебе? Та мені простіше тебе звільнити! Андрію, ввімкни мозок! Ти ж із нього два роки борги вибити не можеш! Послухай, у тебе клієнтів сотні, у тебе посада — директор з продажу! Ти мені по кожному телефонувати будеш чи просто дістати мене хочеш? (Кидає слухавку.) Одне і те ж! Кожного дня! Щогодини! Рушниця... Ех, Сашко, мені б твої проблеми...

Олександр:

А навіщо ти дозволяєш їм собою маніпулювати? Ти не бачиш, що відбувається? Поглянь збоку: за результат несе відповідальність той, хто приймає рішення, а ВСІ рішення приймаєш ти! Значить, ти за все і відповідаєш. Інших винних немає: ти дозволив їм не думати, а значить — і не працювати. Вони просто механічно виконують твої доручення і не відповідають за них. А зарплату платиш ринкову, як управлінцям, фахівцям? Ти кому послугу таку робиш? Співробітникам своїм? Ні, ти ж їх думати відучив. Бізнесу своєму? Ні, ти ж його навіть не побудував: сам усі нитки тримаєш. А втримати скільки зумієш? Гаразд, п'ять років тому, коли ти починав, бізнес з нуля по-іншому не можна було збудувати. Усе сам робив, довірити не міг нікому, і це тоді було правильно: краще б ніхто і не впорався. Але тепер тобі потрібно утримувати обсяг, бути жорстким і ще проявляти активність на ринку, інакше з'їдять.

Борис:

Та згоден я з тобою! Але як я можу не вирішувати питання з митницею, якщо вже чотирьох брокерів поміняв — і ті ж проблеми. А якщо я зараз не підключуся до справи, у мене товар зависне, і кому я гірше зроблю?! Перебитися чужим не зможу — гроші всі в обороті, клієнтам не дам — підуть. А конкурентів — греблю гати...

Олександр:

У тому-то й річ, що при конкуренції виживає той, хто не тільки брендом свою мильну бульбашку надув, а й те, що всередині порядок навів, ядро побудував. Іншого ж не буває. При ручному управлінні ти дуже скоро луснеш. Так ти виживав п'ять років ціною власного здоров'я. А що нажив? У чому стійкість твого бізнесу?

Борис (не встигає відповісти, як знову дзвонить телефон. Придавши колоритний вигук, відповідає):

Маріно Степанівно, слухаю. Так. На митниці платіж знайти не можуть. Як не платили? Та ви розумієте, що кажете? Я вам українською мовою минулого тижня сказав оплатити. Коли? Ми в коридорі зустрілися, і я сказав про товар і про те, що це потрібно зробити. Ви не розумієте, які наслідки?! Тут не розуміти — думати треба! А знаєте, як ми вчинимо? Я вас звільню і припинимо розмову! (Кидає трубку, вибухає тирадою на адресу Марини Степанівни.)

Олександр:

Борю! Охолонь! Подивися на ситуацію збоку. Попереду вихідні, і до понеділка ти нічого не зможеш змінити. Бізнес — це всього лише частина життя, амбітна, захоплююча, але всього лише частина... Зупинись. Доведи цю частину до ладу, і вона тільки підсилить тебе. Адже насправді бухгалтер не повинен отримувати вказівки в коридорах, тим більше — щодо таких важливих речей. Це несерйозний підхід. Зрештою, вона жива людина і могла не надати належного значення наспіх кинутим фразам. А для тебе вони виявилися критичними. Ти її звільнив... Ось тепер витратиш час на підбір нової людини, та ще прийми як даність три місяці її адаптації на новому місці роботи. І в тебе немає ніякої впевненості, що кожен новий співробітник буде кращим за попереднього. А ще згадай, що найбільший дефіцит на ринку — дефіцит кадрів. Як результат, отримали купу проблем, а почалося усе з однієї «сніжки», яку ти сам зліпив, своїми руками. Саме тому і вважають, що плинність кадрів — це перша ознака непрофесійного управління.

Борис (зітхнувши):

Усе ти вірно кажеш. Я читав про це — хвороба зростання бізнесу. М'язи наростити зуміли, а як ними управляти — ніхто не знає. На цю хворобу страждають компанії, яким виповнилося три-п'ять років і чисельність персоналу більше 20 чоловік. Мені казали, що є спеціальні автоматизовані програми для клієнтів, для логістики — ось вони і допоможуть з усім цим розібратися. Ну, тепер займуся: куплю програму, найму консультантів, нехай мені все зроблять.

Олександр:

Знову не туди. Ти хочеш одягти програмний продукт на хаос. А на виході чого очікуєш? Справа не в програмних продуктах, не в консультантах — у тобі! Доки ти сам не зрозумієш, що ручне управління не має майбутнього, доки ти сам не перестанеш працювати за своїх співробітників і доки сам не впорядкуєш свій бізнес — ти викинеш гроші, згаєш час і програєш.

Борис:

Але у мене нема часу. Якщо я буду наводити лад — усе зупиниться.

Олександр:

А якщо ти не наведеш лад — усе помре! Для компанії, що переживають хворобу росту, можливі два шляхи: або їхні мильні бульбашки лопаються, або вони роблять

невелику зупинку для переходу від кількості до нової якості. В усьому. У злагодженій організаційній структурі бізнесу. У роботі з клієнтами. У роботі з постачальниками. У плануванні. В контролі. У персоналі. Створюється стійка і керована система, яка, що найприємніше, збільшує вартість твого бізнесу на 30 відсотків. Адже інвестори не купують kota в мішку — їм потрібно розгорнути і показати якість усередині упаковки.

Борис:

Я не вмію цього робити і нічого в цьому не розумію. Як у тебе ця система працює?

Олександр:

Ну, по-перше, «ця система» — це і є твій бізнес, тільки структурований, зрозумілий, перш за все, тобі самому і всім твоїм співробітникам. Революції не відбудеться, але загальний хаос і аврал потрібно розкласти на елементи, з яких вони складаються. Дивись.

(Олександр малює схему на папері):

Ядро компанії складає організаційна структура. Її основна функція — розділити зони відповідальності та рівні управління. Кожен повинен виконувати свої завдання: хтось приймає рішення, хтось їх затверджує, а хтось виконує. І дуже важливо, щоб і співробітник, і його начальник однаково розуміли місце кожного в структурі компанії.

Йдемо далі... Бізнес складається з окремих процесів. Перше — це основні процеси, що забезпечують виробничий цикл (будь то випуск продукції, торгівля чи надання послуг — різниці немає) і які є фундаментом бізнесу. Друге — процеси управління, основні з яких — планування розвитку компанії і контроль виконання. Саме процеси управління пронизують усі функції, єднають усі необхідні ресурси і підпорядковують кожного співробітника єдиній стратегічній меті. Але мало поставити мету, треба постійно відстежувати наближення до неї, контролюючи виконання дрібних заходів кожним рядовим співробітником.

А для того, щоб кожен твій рядовий з пасивного виконавця перетворився на ентузіаста-професіонала, потріб-

но ввімкнути систему мотивації: постійна і змінна складова заробітної плати у прив'язці до результату роботи, навчання, корпоративна культура, внутрішні змагання та заохочення.

При побудові системного бізнесу замість єдиноначального ручного управління запрацюють усі шестерні твого бізнес-механізму, кожен на своєму місці відповідатиме за результат. А щоб кожен чітко знав своє місце і завдання, всі процеси слід прописати і погодити між тобою та співробітниками. Це виключить дублювання функцій, внесе ясність, хто де і хто за що відповідає. По суті, ми говоримо про правила гри твого бізнесу для співробітників та інструкції користувача і розглядаємо бізнес як товар, який можна дорого продати або отримати під нього дешеві гроші. Бізнес без інструкції — це кіт у мішку для інвестора, і ціна його — відповідна. А без правил гри твої співробітники раз у раз лобами зіштовхуються або біжать у різні боки... Хаос... Але точно не створюють цінності своїми розрізненими діями.

Борис:

Скільки часу займе створення системного бізнесу?

Олександр:

Думаю, це залежить від кількості персоналу. Недостатньо описати систему, важливо її впровадити, зробити інструментом користування на всіх рівнях: від керуючого до рядового співробітника. Саме ти зацікавлений в системному бізнесі — отже, саме ти і повинен його створити. Твоя роль лідера в компанії має бути незаперечною. І головне: тобі, як нікому іншому, повинен бути зрозумілий і зручний системний підхід, тому що це єдиний шлях, за якого з адміністратора ти можеш стати стратегом. А коли сам переконаєшся в твердості свого бізнесу, спокійно віддаси його в управління найманому топу, а сам займешся новими напрямками. Болото ручного правління засмоктує. Май сили вирватися й увійти в чисту воду!

Так що сам вирішуй, куди йдеш! Вибір є завжди!

ЗБУДУЙ СВІЙ ВІТРИЛЬНИК

Схема організаційної структури є в будь-якій компанії. Різниця — у ставленні до неї перших осіб. Для одних це квадратики на аркуші паперу, для інших — основа порядку в бізнесі.

У правильно побудованій схемі закладено механізм управління: рівні відповідальності, підпорядкованість, взаємодію, функціональність.

Основне призначення організаційної структури — забезпечити каркас компанії та її мобільність.

Бути управлінцем нескладно, для цього потрібно знати прості управлінські технології: роби раз, роби два... Тільки

в умові «Роби раз» завжди стоїть: «Збудуй організаційну структуру своєї компанії».

Олександр

(встає назустріч Борисові і простягає руку):

Радий тебе бачити!

Борис (потискає руку і сідає поруч на причал):

Привіт, Сашко! Ти вже вибач, що відволікаю... Хотів поговорити з тобою... А чому причал? Могли зустрітися в офісі, я би приїхав, заощадили б твій час.

Олександр:

Усе нормально, мені подобається це місце. Дає можливість подивитися на речі збоку, «вийти з матриці», так би мовити... Ну, як ти, розібрався з митницею?

Борис:

Так, усе владналося. Я думав про нашу розмову. Все ніби так: і від ручного управління потрібно відмовлятися, і перспективи ти красиві намалював. Висока вартість бізнесу... мій час... Але щось не вловив я, у чому полягає системний бізнес?

Олександр:

Не можна за 30-хвилинну розмову перевернути свідомість і різко все змінити. Ти на воду подивися. Бачиш: троє рибалок на гумовому човні вудки закинули?

Борис:

Так. Я б теж зараз закинув...

Олександр:

...А там, далеко, вітрильник... Гарно йде!.. Ось і компанії — різні вони. У «човнах» сидять ті, хто не побудував свій «вітрильник». Справді це дуже наочно. Човен — типовий бізнес, керований у ручному режимі. Капітан — він же власник, він же весляр. А ризики човна ти сам можеш оцінити. Він гумовий. Може перевернутися. Та й у море на ньому не вийдеш. Інша справа вітрильник: балка, шогла, вітрила... Красень який!

Борис:

Зрозумів, Сашко, ти посадив мене у човен...

Олександр:

Та ні, ти сам туди сів.

Борис (усміхається і хитає головою):

Добре, давай будувати вітрильник! З чого почнемо?

Олександр:

З організаційної структури твоєї компанії.

Борис:

Це квадратики такі? У нас є! Я точно бачив, секретар чи бухгалтер приносили. До речі, бухгалтера я не звільнив!

Олександр:

Правильно зробив: люди не повинні страждати від твоїх помилок та емоцій.

Тепер про організаційну структуру. Власники зазвичай ставляться до неї як до якихось квадратиків, зміст яких не особливо розуміють. Насправді ж — поміняй слова і отримаєш «структура організації». У тих, хто в човні, теж є листочок із квадратиками — в кишені. А власник парусника з квадратиків побудував каркас вітрильника.

Структура — це основа, каркас, що надає стійкості компанії. Надійність забезпечується за рахунок різних факторів, але основні, мабуть, — поділ зон відповідальності (повноважень) між різними рівнями. Чим вища твоя посада, тим більше у тебе відповідальності за результат і за дії твоїх підлеглих. А «організаційна структура» використовується для наочності.

Борис:

Розумієш, наочність — це добре. Але якщо клієнту потрібен товар, а вільних машин немає, то мій директор з продажів сідає і їде. І неважливо, в якому він квадратику, мені клієнта утримати треба!

Олександр:

Ну, це твоє рішення. А з моєї точки зору, якщо твій директор з продажів сам розвозить товар, значить, ти оплачуєш працю водія за ціною директора. Клієнт — це важливо. Але розберися для початку з плануванням доставок, налагодь роботу логістики — і все стане на свої місця.

Борис:

У мене бувають випадки, коли я точно знаю, що це і не його робота, але краще за нього ніхто не зробить.

Олександр:

Так, Борю, все це і в мене було. Завдання видавав за принципом «хто це може зробити», а не за принципом «хто повинен зробити». А з часом усе тільки заплутувалося. До того ж, росла залежність від людського чинника. Є «незамінні», які завжди можуть зіграти проти, і раптом вони десь подінуться, компанія стане незахищеною. У каркасі ж кожен елемент виконує свої чітко визначені функції. Коли відштовхуєшся від функції — автоматично виключаєш її дублювання. А це в свою чергу дозволяє мінімізувати адміністративні витрати. І немає жодної прив'язки до конкретних особистостей. Тому що твій бізнес повинен мінімально залежати від співробітників, від їхніх настроїв. Завжди потрібно передбачити свободу будь-якої людини, в тому числі

і в її рішенні змінити роботу. Звичайно ж, просто необхідно використовувати всі механізми і технології для створення таких умов, щоб людині було максимально комфортно саме в твоїй компанії, але про це поговоримо окремо. Зараз же головне — побудувати каркас максимальної міцності, а значить — незалежний від конкретних особистостей. Тільки функції. Лише бізнес.

Борис:

Так, тема довга. Вибач, дзвінок зроблю, з часом не розрахував... Віталіку, де ти зараз? Почекає твій склад, їдь в офіс. Забереш пакет у секретаря і відвезеш за вказаною адресою. Давай.

Олександр:

Ти своєму водієві дзвонив?

Борис:

Ні, водії зараз «на полях». Хлопчака менеджером працює, хороший хлопець, старанний.

Олександр:

А його безпосередній керівник? Він дав старанному хлопцеві завдання на складі, ти даєш своє. Я розумію, що для тебе важливий твій пакет. А якщо подивишся ширше, побачиш конфлікт: менеджер напевно виконає твоє завдання, але буде винен перед своїм начальником; начальник відчуватиме свою неповноцінність: дали підлеглого і відповідальність за нього повісили, але не дали на нього прав. Є просте, але найголовніше правило: у будь-якого співробітника повинен бути тільки один безпосередній керівник і всі завдання повинні видаватися від нього безпосередньо, а не через його голову.

Борис:

Ти хочеш сказати, що я не маю права давати вказівки людям, які в мене працюють?

Олександр:

Я хочу сказати, що ти маєш повне право робити зі своїм бізнесом все, що тільки побажаєш. І в човні є свої плюси... Екстрим, наприклад... Але будь ти хоч тричі власник — не створюй конфлікти у своєму бізнесі! Не розхитуй човен!

Борис (здивовано розводить руками):

Виходить, що бухгалтер не має права вимагати від менеджера накладну, а менеджер не має права відправляти водія з товаром до клієнта?

Олександр:

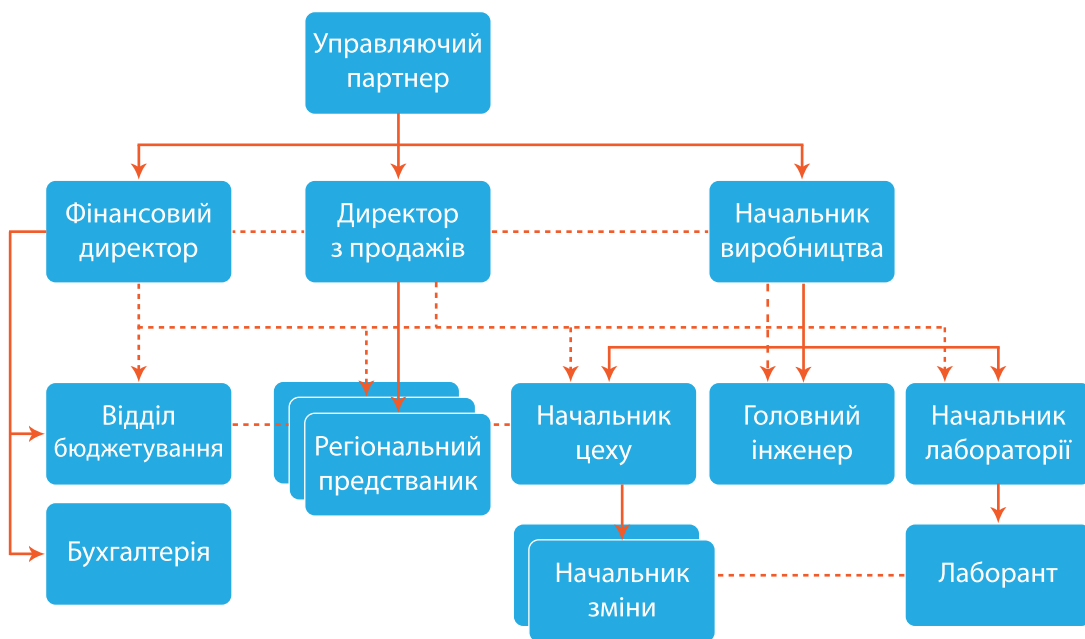
Ти зараз говориш про функціональну взаємодію. Вона має бути. Це питання ефективних комунікацій. А я кажу про пряме службове підпорядкування кожного співробітника тільки одному керівнику. Хто з ким взаємодіє, хто кому підпорядковується — на ці питання і повинна дати відповідь схема та положення про організаційну структуру. Так, без схем не обійтися...

(Малює схему.)

Рівень управління компанією

Рівень управління підрозділами

Рівень виконання

Бачиш, Борю, суцільні лінії — це пряме службове підпорядкування. А пунктири — це відображення функціональних взаємодій, внутрішні комунікації. Адже друге головне завдання організаційної структури (після визначення рівнів управління та зон відповідальності) — це налагодження внутрішніх комунікацій. І особливо — у зворотному зв'язку. Зворотний зв'язок від клієнтів, від постачальників, з внутрішніх конфліктів у компанії, з раціональних пропозицій від співробітників дає резерв для постійного поліпшення. Саме в постійному вдосконаленні бізнесу — твоя конкурентна перевага.

Крім того, бізнес повинен працювати самостійно, незалежно від того, чи є перша особа на місці. Адже функція першої особи — стратегічна. Після затвердження стратегії потрібно «ввімкнути» твій бізнес-механізм. А це означає, що кожен співробітник повинен знати свій «квадратик» із усіма наслідками, які з цього випливають ...

Борис:

Як усе злагоджено виходить! Тут уже точно потрібно

все записувати і до відома персоналу доводити, згоден! Скажи, а скільки рівнів у структурі твого бізнесу?

Олександр:

Борю, це індивідуально для кожної компанії. Індопошив. Я за максимальну горизонтальність. І не тільки тому, що кожен новий рівень — це ще й збільшення зарплат співробітникам, які його займають (за відповідальність треба платити). Горизонталь дає резерв мобільності (простіше працюють комунікації під час розподілу завдань і контролю результатів). При цьому потрібно враховувати обмеження: у співробітника кількість підлеглих не повинна перевищувати семеро (плюс-мінус двоє) осіб. Якщо буде більше — потрібно дробити, тому що автоматично втрапиш контроль, і все почне сипатися.

Борис:

Знаєш, я подумав, що коли човни і вітрильники — це компанії, а вода — це бізнес-середовище, то уловом можна вважати прибуток. А риби більше в океані, не в річці.

Олександр:

Так, ти зрозумів головне: якщо говорити про серйозний бізнес, треба виходити на міжнародні ринки. Тут уже не до упаковок, питання до якості. І, передусім, до якості управління. Тому якщо твоя стратегія передбачає розвиток, починати будувати вітрильники потрібно вже сьогодні, бо повна готовність — це питання не одного року...

Джерело: <http://prose.management.com.ua>

Команда бренду «Активиа» (компанія «Данон») перемогла в номінації «Комунікаційна стратегія року»

Оголошено результати 2010 року премії X-Ray Marketing Award – першої маркетинг-медіа премії для корпоративних маркетологів, що працюють на українському ринку. Премія заснована журналом MediaMarketingReview (MMR). Цього року серед 12 номінацій премію «Комунікаційна стратегія року» отримала команда бренду «Активиа» (компанія «Данон»).

Команда бренду «Активиа» відзначена нагородою за використання у рекламі візуалізації «танцюючого живота», яка чудово передає як раціональну сторону бренду – активну роботу кишечника, так і емоційну – приваблює споживача, запам'ятовується. Споживачі напам'ять переказують рекламні ролики з використанням «танцюючого живота». Для раціонального бренду дійсно дуже важливо знайти необхідну емоцію, яка буде не тільки запам'ятовуватися, але й спонукати споживача до покупки.

Компанія «Бель Шостка Україна» виборола найвищі нагороди у конкурсі «Вибір року 2010»

20 листопада 2010 року в Національному палаці мистецтв «Україна» відбулася десята урочиста церемонія нагородження переможців Міжнародного фестивалю-конкурсу «Вибір року» в Україні. Компанія «Бель Шостка Україна» вже вп'яте отримала медаль «Вибір року 2010» одразу в двох номінаціях «Сир року» та «Плавлений сир року».

Переможці конкурсу мають право розмішувати медаль «Вибір року» для просування і популяризації своїх кращих товарів і послуг на українському ринку.

Фестиваль-конкурс «Вибір року» спрощує споживачам процес вибору товару або послуги, а також стимулює переможців конкурсу утримувати лідерські позиції.

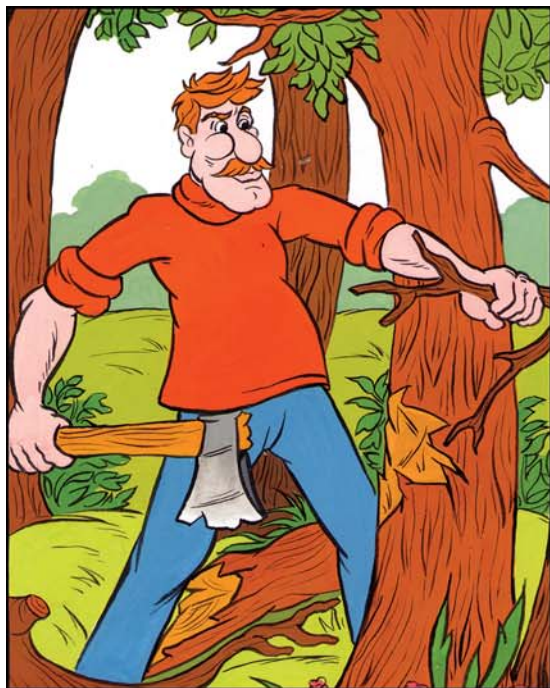
Українське морозиво найсмачніше в Європі

Компанія TERRA FOOD із радістю повідомляє про визнання молочних сумішей Білоцерківського молочного комбінату Milklife найкращими за смаковими якостями серед європейських сумішей для морозива «МакДональдз». Відповідне дослідження («катинг») відбулося 6-7 жовтня 2010 року на базі Європейського центру якості компанії «МакДональдз», м. Мюнхен, Німеччина.

У катингу взяли участь п'ятнадцять партнерів «МакДональдз» – провідних виробників молочної продукції, серед яких представники із Великобританії, Данії, Австрії, Бельгії. Перше місце за результатами професійного оцінювання та найбільшу кількість балів отримали суміші для морозива та коктейлів, що виробляються на потужностях українського підприємства «Білоцерківський молочний комбінат».

Катинг (або дегустація) – це професійне оцінювання органолептичних показників за кожним видом продукції із зазначенням набраної кількості балів за кожним окремим пунктом оцінювання. Основні постачальники «МакДональдз» повинні обов'язково двічі на рік надавати свою продукцію для оцінювання та порівняння її з еталонним зразком на кожен вид продукції.

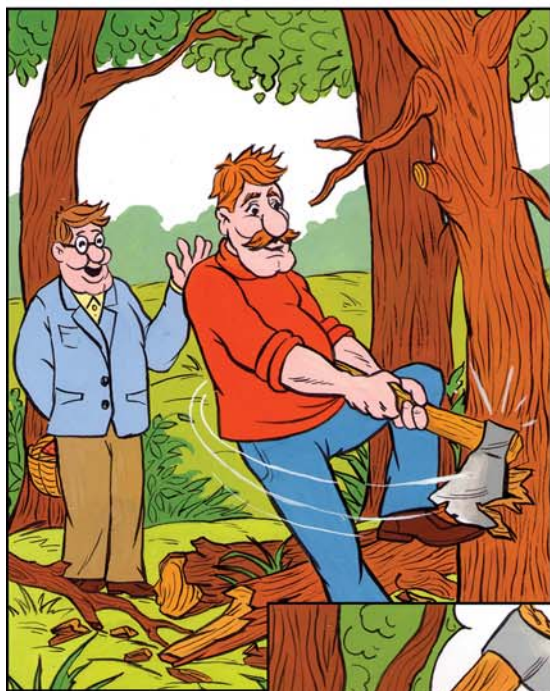
«Заточуйте лезо»

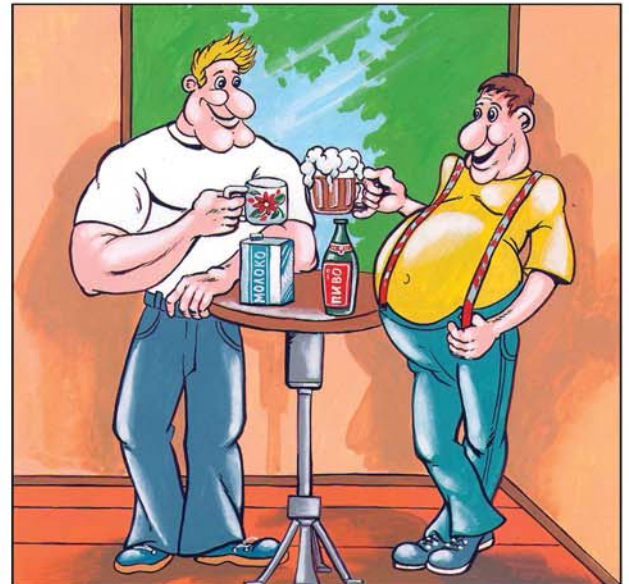
Уявіть собі лісоруба, який пиляє дерево п'ять годин поспіль, але коли ви радите йому перерватися на кілька хвилин і заточити пилку, він відповідає: «Нема в мене часу точити! Мені пиляти треба!»

Уміння «заточувати лезо» чи, інакше кажучи, самовдосконалюватися, підтримує і розвиває ваш найцінніший ресурс — вас самого. Суть цього ресурсу — постійне оновлення чотирьох вимірів вашої натури — фізичного, духовного, інтелектуального та соціально-емоційного. Він — це ваші особисті ресурси і засоби (РЗ).

«Заточування леза» — це те, що вимагає від нас ініціативи. Наші РЗ перебувають в епіцентрі нашого впливу. І ніхто, крім нас самих, не зможе забезпечити їх розвиток. Ми повинні дбати про себе самі.

Процес самовдосконалення стає ефективним тільки тоді, коли він збалансований і спрямований на всі чотири виміри. Нехтування одним із них негативно впливає на всі інші. Так, говорячи про співвідношення фізичних і духовних ресурсів, Стівен Кові, автор книги «7 навичок високоефективних людей», радить щодня знаходити мінімум 30 хвилин для свого тіла, щоб розвивати витривалість, силу і гнучкість. Якщо ж бракуватиме часу для роздумів про сенс життя, про свою місію на землі — ні за що не вдасться стати справжнім лідером. Для регулярного підживлення свого інтелекту Кові радить читати гарні книги. Інший добрий спосіб заточування інтелектуальної пилки — вести щоденник: формулюючи на його сторінках свої думки і відкриття, ви будете поступово досягати ясності, точності та змістовності свого мислення. ☺

ЕФЕКТИВНИЙ КРОК ДО УСПІХУ!

2-4
ЛЮТОГО

ufi
Approved
Event

ІнтерАГРО

2011

7 МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА РЕНТАБЕЛЬНОГО
ВИСОКЕФЕКТИВНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

- СІЛЬГОСПТЕХНІКА
- ОБЛАДНАННЯ
- СІЛЬГОСПТЕХНОЛОГІЇ
- РОСЛИННИЦТВО ТА АГРОХІМІЯ
- ТВАРИННИЦТВО ТА ВЕТЕРИНАРІЯ
- АГРОЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ СІЛЬГОСПВИРОБНИЦТВОМ
- ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА АГРОСЕРВІС

Дирекція виставки ІнтерАГРО: тел./факс: +38 044 461-9368, 490-6469
E-mail: agro@kmya.kiev.ua, www.interagro.in.ua

Місце проведення:
Виставковий центр

КИЇВ Е К С П О П Л А З А

Україна, м. Київ, вул. Салютна, 2-Б,
ст. метро „НИВКИ“

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ОРГАНІЗАТОР:
ТОВ „КИЇВСЬКИЙ
МІЖНАРОДНИЙ
КОНТРАКТОВИЙ ЯРМАРОК“

НІМЕЦЬКА АСОЦІАЦІЯ
ВИРОБНИКІВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ТЕХНІКИ VDMA

ФРАНЦУЗЬКА АГЕНЦІЯ З
МІЖНАРОДНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ (UBI FRANCE)

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СПОНСОР:
КОМПАНІЯ
„РАЙЗ“

ГЕНЕРАЛЬНИЙ
МЕДІА-ПАРТНЕР:

Інформаційні
партнери:

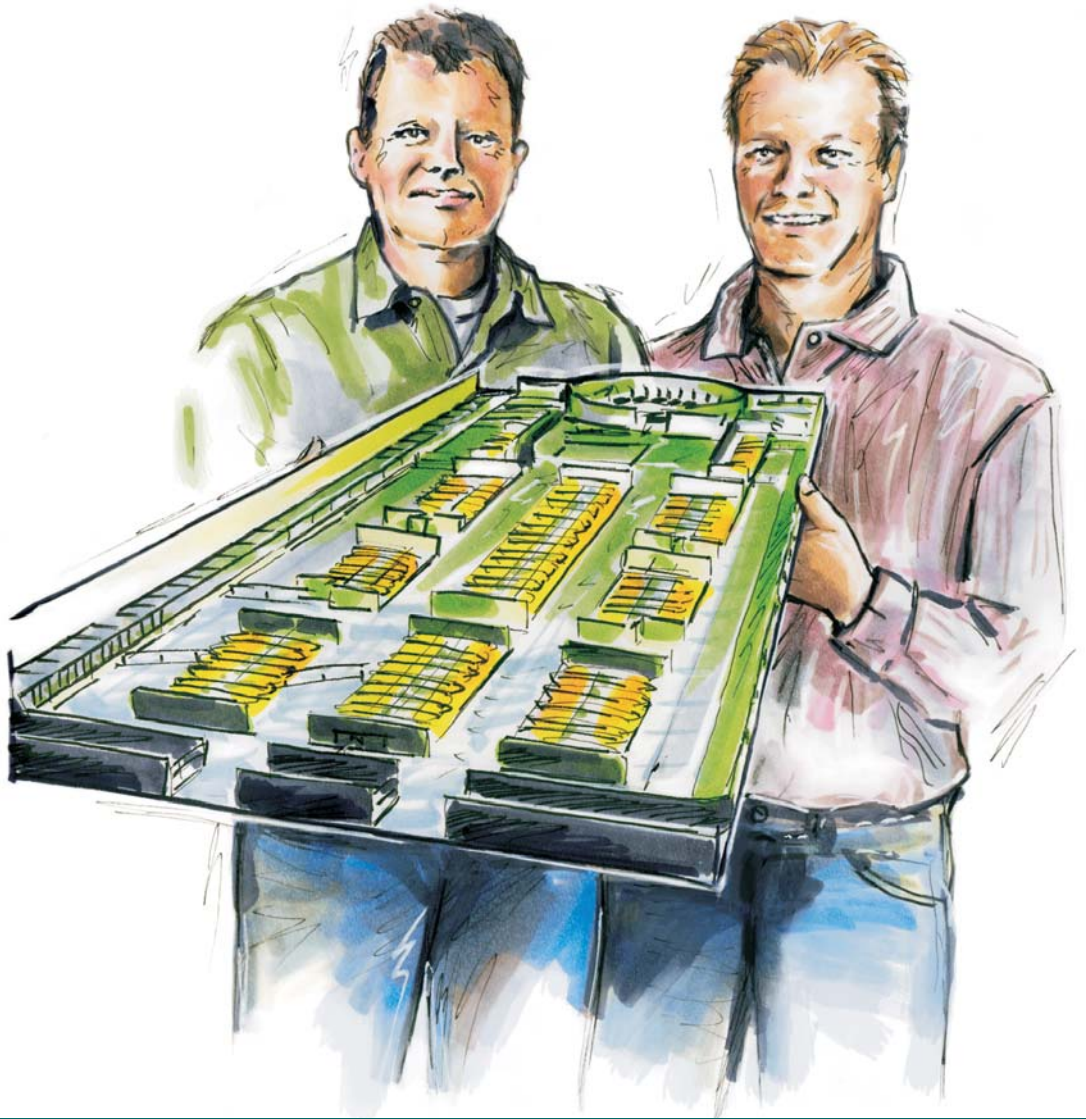
І V В С Е У К Р А Ї Н С Ь К И Й МОЛОЧНИЙ КОНГРЕС

25–26 лютого 2011, м. Київ,
ДП «Український дім»

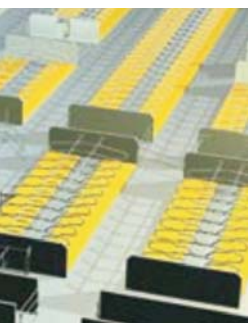
Організатор конгресу: «Dykun Global Consult»,
тел/факс: +38 04744 36985,
оф.моб: +38 0674701781, +38 0674701939

Детальну програму конгресу та умови участі в ньому Ви можете побачити на сайті www.dairycongress.org

GEA Farm Technologies
Westfalia**Surge**

Комплексні рішення для молочного тваринництва

GEA Farm Equipment | **Royal De Boer** | **Houle**

ТОВ "ГЕА Фарм Технолоджиз Україна"

09107, Україна, Київська область, м. Біла Церква, вул. Пролетарська, 17

тел./факс: +38 (04563) 9-21-07, 5-23-33

E-mail: info-wsua@geagroup.com, www.westfalia.com, www.gea-farmtechnologies.com

GEA Farm Technologies - Ваш правильний вибір.